

Den næste sag på dagsordenen var:
Anden behandling af forslag til lov om ændring af lov om sygehusvæsenet.
 (Lovforslag nr. 226. Fremsat 10/3 76. Første behandling 18/3 76. Betænkning 23/3 76).

Der var stillet 2 ændringsforslag i betænkningen.

Uden for betænkningen var der ikke stillet ændringsforslag.

› Lovforslagets paragraffer, ændringsforslagene og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behandling sættes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

§ 1, ændringsforslag nr. 1 om en ny affattelse af § 2, § 2 i den ændrede affattelse og ændringsforslag nr. 2 om indsættelse af en ny paragraf *vedtoges* uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbehandling. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:
Tredje behandling af forslag til finanslov for finansåret 1. april 1976-31. marts 1977.
 (Lovforslag nr. 100. Fremsat 28/11 75. Første behandling 18/12 75. Betænkning 11/2 76. Anden behandling 24/2 76. Tillægsbetænkning 12/3 76).

I tillægsbetænkningen var der stillet 1275 ændringsforslag (nr. 1-101, nr. 103-285, nr. 287-564, nr. 566-628, nr. 628a-674, nr. 676-1213 og nr. 1215-1279).

Uden for tillægsbetænkningen var på blad nr. 536 stillet 79 ændringsforslag (nr. 1280-1358) af *finansministeren*.

Uden for tillægsbetænkningen var på blad nr. 553 stillet 1 ændringsforslag (nr. 1359) af *Svend Andersen* (Rosk.a) (FP) og *Maisted* (FP).

Uden for tillægsbetænkningen var på blad nr. 554 stillet 1 ændringsforslag (nr. 1360) af *Christophersen* (V) m. fl.

Uden for tillægsbetænkningen var på blad nr. 555 stillet 1 ændringsforslag (nr. 1361) af *Christophersen* (V), *Grethe Philip* (RV), *Honoré* (KrF) og *Jes Schmidt* (CD).

Uden for tillægsbetænkningen var på blad nr. 557 stillet 9 ændringsforslag (nr. 1362-1370) af *Wilhelm* (VS).

Uden for tillægsbetænkningen var på blad nr. 561 stillet 3 ændringsforslag (nr. 1371-1373) af *finansministeren*.

Uden for tillægsbetænkningen var på blad nr. 573 stillet 1 ændringsforslag (nr. 1374) af *Wilhelm* (VS).

(Tillægsbetænkningen med bilag og ændringsforslagene uden for tillægsbetænkningen er optaget i tillæg D).

Formanden:

Fra finansministeren har jeg modtaget meddelelse om, at regeringen tager følgende tidligere stillede ændringsforslag til tredje behandling af forslag til finanslov tilbage:

Nr. 43, 56, 58, 69, 167, 183, 358, 365, 435, 436, 541, 624, 695, 781, 782, 1038, 1040, 1042, 1046, 1048, 1049, 1176, 1228, 1232 og 1260.

Endvidere har forslagsstillerne meddelt mig, at de ønsker at tage følgende ændringsforslag tilbage:

Nr. 79 (af DKP), nr. 80, 513 og 514 (af SF), nr. 1172 (af V, RV, KrF og CD) og nr. 1177 (af V og CD).

Det er meddelt mig, at følgende af de af finansministeren tilbagetagne ændringsforslag ønskes opretholdt:

Nr. 167 ønskes opretholdt af SF og DKP, nr. 541 ønskes opretholdt af venstre, og nr. 1176 ønskes opretholdt af SF, DKP og VS.

[Formanden.]

De øvrige tilbagetagne ændringsforslag er bortfaldet, medmindre det inden afstemningens begyndelse meddeles mig, at nogle af dem ønskes opretholdt.

Ændringsforslagene sættes først til forhandling.

Formanden:

Under forhandlingen om ændringsforslagene vil også finanslovforslaget som helhed kunne omtales.

Taletiden i første omgang er 20 minutter for ordførere og 10 minutter for andre medlemmer.

Erling Olsen (S):

Før fremskridtspartiet rykkede ind på Christiansborg, havde vi mellem 300 og 400 ændringsforslag til vores årlige finanslovsforslag. Disse ændringsforslag var blevet til under en udvalgsbehandling, hvor man nok kunne gå i detaljer, men alligevel kunne helige sig det væsentlige. Det var trods alt de store linjer, som prægede finansudvalgets arbejde. Dette fandt ikke mindst udtryk i de spørgsmål, som finansudvalget stillede til ministrene under gennemgangen af finanslovsforslaget. De var væsentlige. Derfor fandtes det også naturligt, at ministerierne satte en masse kræfter ind på at give finansudvalget præcise og fyldestgørende svar. Gode spørgsmål krævede gode svar, og det fik de.

Når man så endelig nåede frem til finanslovsforslagets tredje behandling i folketingsalen, lagde medlemmerne så mange bånd på sig selv, at man kun sendte det til afstemning, som virkelig skilte. Derfor kunne afstemningerne om ændringsforslagene gennemføres på en rimelig tid, og således at hvert enkelt medlem i salen nogenlunde var klar over, hvad der stemtes om, og hvad det betød i en større sammenhæng.

Men så kom fremskridtspartiet. Det skete i december 1973, det vil sige under arbejdet med finanslovsforslaget for 1974-75. Af tidsmæssige grunde var det begrænset, hvor mange ulykker partiet kunne nå at lave under behandlingen af dette finanslovsforslag. Men det ydede dog sit væsentlige bidrag til, at antallet af ændringsforslag kom op i nærheden af de 500.

Næste år gik fremskridtspartiet videre. Alle i denne sal husker formentlig, at der til forslaget til finanslov for 1975-76 var mellem 800 og 900 ændringsforslag, hvoraf fremskridtspartiet tegnede sig for broderparten.

I år er det blevet endnu værre. Det forslag til finanslov for 1976-77, som vi nu har til tredje behandling, er forsynet med mellem 1.300 og 1.400 ændringsforslag, ikke mindst som følge af fremskridtspartiets indsats.

Hvad værre er: ved at blande stort og småt sammen og stille spørgsmål om alt mellem himmel og jord har fremskridtspartiet afsporet, sinket og fordyret finansudvalgets arbejde. Ved siden af de store linjer har udvalget måttet beskæftige sig med så mange småting, at det har været vanskeligt at ofre den fornødne tid på det virkelig væsentlige. Havde finansudvalget haft en mindre flittig og mindre behændig formand end hr. Lysholt Hansen, var arbejdet formentlig brudt sammen for længe siden. Nu er det trods alt lykkedes at bevare overblikket og sansen for de store linjer, samtidig med at hvert spørgsmål fra ethvert medlem af finansudvalget samt ethvert ændringsforslag har fået samme grundige behandling som i gamle dage.

Prisen herfor har været en fantastisk arbejdsbyrde for finansudvalget, ikke mindst for dets formand og sekretariat. Det kan i og for sig være galt nok. Men hvad værre er: de mange spørgsmål og de mange ændringsforslag, der er kommet fra fremskridtspartiet, har medført en helt urimelig belastning af ministerierne. De to tykke papirdynger, jeg står med her i hånden, repræsenterer blot ministeriernes seneste kommentarer til fremskridtspartiets ændringsforslag til det forslag til finanslov, som vi nu behandler.

De mennesker, som stemte for fremskridtspartiet for at bekæmpe papirusseri og begrænse personaleforbruget i den offentlige administration, bør have at vide, at aldrig har vi i den grad været dækket til med papir, og aldrig har vi sat så mange ministerielt ansatte til at lave så meget unyttigt, som de har måttet gøre, når fremskridtspartiets spørgsmål skulle besvares.

Endelig må det siges at være helt utilfredsstillende, at vi nu skal igennem en afstemningsprocedure, som ikke er folketinget værdig. Der er sat megen kraft ind på at

[Erling Olsen.]

gennemføre dagens og morgendagens afstemninger, så vi undgår fejl i lighed med dem, vi lavede sidste år. Der er tilmed åbnet en mulighed for, at vi mellem fredag og tirsdag kan træde sammen i finansudvalget for at rette de fejl, der alligevel måtte blive begået. Men vi må trods alt erkende, at det gennem kravet om de mange afstemninger er lykkedes fremskridtspartiet at latterliggøre arbejdet med finanslovsforslaget og dermed i sidste ende folkestyret, i befolkningens øjne.

Spørgsmålet er så blot, hvor længe vi skal lade os latterliggøre af fremskridtspartiet. Mon ikke vi snart skulle sige, at nu er grænsen nået, nu vil vi ikke finde os i det længere? Vi har været meget overbærende over for fremskridtspartiet. Vi har sagt, at et nyt parti med en helt ny besætning måtte have lov til at træde sine barnesko. De er nu trådt ud. Vi har sagt, at der ikke var noget at sige til, at et parti, som ville noget helt andet end vi andre, måtte have lov til mere præcis at angive, hvorledes det ville skaffe de mange besparelser, som skulle til for at finansiere dets skattelettelser. Vi har endog opfordret partiet til at gøre det. Derfor gjorde vi ikke synderligt vrøvl sidste år, da fremskridtspartiet mødte op med sine mange ændringsforslag, men vi sagde pænt til partiet, at nu havde vi set, hvad det ville, og så kunne det godt komme med nogle færre ændringsforslag i år. I stedet er partiet kommet med væsentlig flere.

Derimod bebrejdede vi partiet alvorligt sidste år, at det tvang os gennem en afstemningsprocedure som den gennemførte, og partiet kunne da heller ikke undgå at få det indtryk gennem pressen og den offentlige debat, at sidste års afstemning om finanslovsforslaget nedsatte folketinget i befolkningens omdømme. Alligevel stiller fremskridtspartiet med omfattende krav om afstemninger.

Det er i øvrigt ikke blot i finanslovanliggønder, partiet kaster grus i maskineriet. Også for andre loves vedkommende har vi set så mange ændringsforslag og underændringsforslag, at hverken medlemmer eller næstformænd kunne hitte ud af det.

Dette kan folketinget ikke blive ved med at leve med. Vores forretningsorden er baseret på ansvarlige politiske partier, som på-

lægger sig selv den fornødne selvdisciplin under ansvar over for folkestyret. Når vi nu i tinget har fået indvalgt et parti, som ikke har denne selvdisciplin, og som systematisk misbruger vores forretningsorden til at undergrave folkestyret, så må vi alvorligt overveje at lave vores forretningsorden om.

I første omgang må vi vel affinde os med det øgede papirnusseri og den urimelige belastning af administrationen. Vi kan dårligt begrænse retten til at stille spørgsmål og til at få svar fra ministrene uden at ramme også den mere alvorlige del af folketingets arbejde. Derimod kan vi hindre gentagelser af afstemningsprocedurer som dem, vi nu skal igennem. Efter min mening bør vi overveje, om vi ikke kunne nå frem til en ordning, hvor et lovforslag kræver én og kun én afstemning.

Hvad kræves der så for, at vi kan nå målet: ét lovforslag — én afstemning? Det kræver blot, at sekretærene for vore faste udvalg gør det arbejde, som jeg og de øvrige partiets såkaldte klokkefår har måttet gøre i de sidste dage. Hver for sig har vi jo skullet danne os et indtryk af, hvorledes den vedtagne finanslov vil komme til at se ud, og derfor har vi hver for sig via vore kontakter i de andre partier registreret, hvorledes der vil blive stemt i tilknytning til hvert enkelt ændringsforslag. Med andre ord: hvert eneste af folketingets klokkefår ved præcis, hvorledes samtlige afstemninger vil falde ud, hvis ingen — undskyld udtrykket — klokker i det. De ved præcis, hvorledes den endelige finanslov kommer til at se ud. Hvorfor skal vi så igennem denne latterlige forestilling, som slider vore egne knæ og det danske folkestyre op?

Mere præcis forestiller jeg mig, at hvert enkelt parti inden en nærmere angiven dato til sekretæren for det faste udvalg, her finansudvalget, anmelder, hvorledes partiets medlemmer stiller sig til hvert enkelt ændringsforslag. På dette grundlag kan udvalgets sekretær så udarbejde et lovforslag i den skikkelse, det ville have, hvis samtlige ændringsforslag havde været til afstemning og medlemmerne havde stemt som anmeldt af partierne. Dette tilrettede lovforslag kan derefter bringes til afstemning i folketingssalen. En sådan procedure ville for det første sikre os imod tilfældige afstemningsfejl i salen, og for det andet ville den nå målet: ét

[Erling Olsen.]

lovforslag — én afstemning. Og den ville sikre folkestyret imod fremskridtspartiets sabotageforsøg.

Det blev en lang snak om proceduren. Nu lidt om indholdet i de mange ændringsforslag. Tilsammen tegner de jo et billede af den økonomiske og politiske situation. Hvad fortæller så det? Det fortæller, at vi her i landet nok kan være uenige, men alligevel finde sammen om hovedlinjerne i den økonomiske politik. Bag dette forslag til finanslov står, når alt kommer til alt, 122 af folketingets 179 medlemmer samlet omkring det såkaldte septemberforlig. Helt enige er forligspartierne ikke. Derfor kan vi stadig slå en streg mellem venstre på den ene side og de såkaldte aftalepartier på den anden side. Venstre vil spare et par hundrede millioner kroner mere end aftalepartierne. Det drejer sig om nogle få promille af statsbudgettet, og kun venstremænd kan råbe hurra for den lille forskel.

Ud fra set har septemberforliget og den påfølgende afklaring af det statsfinansielle givet Danmark et præg af politisk stabilitet, og det har ikke været uden betydning for den måde, hvorpå kronen er kommet igennem den seneste tids uro på de internationale valutamarkeder.

Imellem aftalepartierne er der dog en ubehagelig forskel. Hvor socialdemokratiet ønsker at fastholde godtgørelsesordningen for eleverne i de erhvervsfaglige grunduddannelser, vil de øvrige aftale- og forligspartier fjerne den, og denne modstand ønsker de at markere allerede her ved finanslovaftstemningen ved at fjerne 68 mill. kr. fra den såkaldte lovreserve. Jeg finder det yderst beklageligt, at man vil foregribe den kommende drøftelse af loven om de erhvervsfaglige grunduddannelser i undervisningsudvalget. Loven skal jo op til revision. Hvorfor så dette hastværk? Hvorfor ikke tage den ganske almindelige lovbehandling i undervisningsudvalget, hvor fordele og ulemper ved den nuværende godtgørelsesordning kan blive fyldestgørende belyst, inden afgørelsen træffes? Hvorfor haster det sådan? Jeg finder det yderligere betænkeligt at presse en afgørelse igennem nu, hvor arbejdsmarkedets parter har sat sig til forhandlingsbordet for at finde frem til en løsning. Hvorfor skal vi så afgøre sagen hen

over hovedet på dem? Endelig finder jeg det socialt helt uforsvarligt at afskaffe elevgodtgørelsen og dertil ganske urimeligt over for den mest vellykkede nydannelse inden for vort undervisningssystem. Det sidste ord i den sag kan ikke være sagt ved afstemningen om denne finanslov.

Men bortset fra dette enkelte punkt, så må jeg sige, at det helt store og helt afgørende skel i dansk politik går in mellem forligspartierne på den ene side og fremskridtspartiet på den anden side. Sidste år gennemgik mit partis ordfører, hr. Lysholt Hansen, ganske detaljeret fremskridtspartiets ændringsforslag til forslaget til finanslov. Han bogstavelig talt hudflettede fremskridtsfolkene, og jeg skal ikke forsøge at gentage succesen, bl. a. fordi det tilsyneladende ikke bider på fremskridtspartiet, det bliver værre og værre dag for dag. Skal vi fremskridtspartiet og alt dets uvæsen til livs, og det skal vi, så er der kun én ting at gøre: vi må få folkestyret til at fungere gnidningsløst. Udadtil har vi lagt grunden med septemberforliget. Lad os gå videre ad den vej. Indadtil må vi ændre vores forretningsorden, så fremskridtspartiet ikke længere kan kaste grus i maskineriet.

Lad det blive sidste gang, vi lader fremskridtspartiet tvinge os ud i en timelang afstemningsprocedure. Lad os sigte mod målet: ét lovforslag — én afstemning.

Christophersen (V):

Jeg vil i det væsentlige koncentrere mig om de mange ændringsforslag, der er stillet, men vil dog godt gøre nogle enkelte mere generelle bemærkninger om vores holdning over for ændringsforslagene. Den er naturligvis afgørende påvirket af vores syn på den samlede finanslov. Som jeg allerede sagde ved førstebehandlingen, er vi betænkelige ved det store underskud, og det kommer også til udtryk ved vores afstemninger vedrørende de enkelte ændringsforslag. Hr. Erling Olsen sagde i den beskedne del af sin tale, som han viede andre problemer end fremskridtspartiet, at der kun var nogle få hundrede millioner kroner, der skilte venstre og regeringen, og at venstre sammen med andre partier stod bag finansloven. Det er ikke rigtigt. Venstre stemmer, som vi har gjort siden 1894, for finanslovforslaget til sidst, men det har ikke noget med regering-

[Christophersen.]

gens udgiftspolitik at gøre. Vi står bag finansloven, men vi står ikke bag den socialdemokratiske regerings udgiftspolitik. Derfor vil det, når afstemningerne har fundet sted, vise sig, at der mellem os er en forskel på et sted mellem 600 og 700 mill. kr., og den forskel er naturligvis udtryk for, at vi er mere betænkelige end regeringen over det store underskud. Vi er betænkelige ved de valutamæssige virkninger, det kan få i løbet af de kommende måneder, og vi er betænkelige, fordi det jo er aftalt i septemberaftalen — eller -forliget — at der skal gennemføres indkomstskattelettelser i 1977 og 1978. Den aftale står venstre klippefast på. Vi har loyalt opfyldt den. Vi har indtil nu stemt for de ting, som har skullet bringes frem til afgørelse. Vi ønsker også, at resten skal gennemføres til punkt og prikke, som det er aftalt. Men så må de rent økonomiske forudsætninger jo også være til stede, og derfor har vi altså den holdning til udgiftspolitikken, at underskuddet er for stort og kan skabe problemer senere hen, når man skal tage stilling til skattepolitikken næste år.

Derefter vil jeg godt sige nogle ord om ændringsforslagene.

Der er først en række ændringsforslag, som er et resultat af den aftale om 500 mill. kr.s besparelse, der blev indgået i september. Om dem skal jeg blot sige, at de er jo taget over en meget bred front, og vi finder, at de er rimelige i deres virkninger. Der har været fremført nogen kritik fra nogle sider af de forslag, der berører folkepensionsbeløbene, men vi finder at den forenkling, der ligger i, at pensionen udbetales fra den 1. i den efterfølgende måned efter det fyldte 67. år, kan være fornuftig, og vi finder også, at den ligestilling, som finder sted i forholdet til plejehjemspatienter, er rimelig, når man altså stiller det som kriterium for inddragelse af pensionen, at der er sket visitation eller indstilling til plejehjem, selv om den pågældende stadig ligger på sygehus.

Vi finder også, at de revisioner af takster og gebyrer, der finder sted, er fornuftige. Mit parti mener, at gratisprincippet bør begrænses. Det fremgår i øvrigt af en række af ændringsforslagene til finansloven, ikke mindst fra fremskridtspartiets side, at man dér har akkurat samme synspunkt. Når det offentlige giver forskellige ydelser, skal der

være en balance mellem de omkostninger, der er, og så det, borgerne betaler for det. Det synspunkt slår altså også igennem her.

Der er en anden gruppe ændringsforslag, en anden gruppe besparelsesforslag, der er en konsekvens — ikke af et forlig, kan jeg forstå, men af en aftale, en aftale mellem fire partier. Om besparelsesforslagene, som er kommet ud af den aftale, må jeg sige, at dem kan venstre i det store og hele tilslutte sig. Vi synes, de dog yder et bidrag til den almindelige økonomiske forbedring, selv om der er to undtagelser for vores vedkommende.

Vi vil ikke være med til at forhøje arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen. Vi synes ikke, det er rimeligt, at man gennemfører en omkostningsbelastning på 50 mill. kr. for virksomhederne på et tidspunkt, hvor vi samtidig argumenterer for, at deres omkostninger ikke må stige, og hvor vi, som var med i aftalen i september, har givet virksomhederne god grund til at gå ud fra, at nu ville vi gøre alt, hvad vi kunne, for at holde omkostningsniveauet i ro. Derfor stemmer vi imod det særlige spareforslag.

Der er et mindre forslag, som vi vil undlade at stemme om. Det drejer sig om udflytning eller projektering af forsøgsstationen i Tjele. De bemærkninger, som er fremsat til det forslag, overbeviser os ikke. Vi er bekymrede for, at denne erhvervsnyttige investering rent faktisk kan blive udsat på grund af projekterings udsættelse.

For det tredje er der en række merudgiftsforslag, som regeringen og fire partier har stillet. Om dem må jeg som helhed sige, at dem vil vi stemme imod.

Der er kun et af forslagene, som indtager en særstilling her, det er forslaget om bevilning til et elkabel til Bornholm. Vi har tidligere sagt, at det finder vi er rimeligt at regeringen får lejlighed til at søge EF's regionalfond om, og det løfte vil vi loyalt stå ved.

Men om resten må vi sige, at ud fra en samlet vurdering af regeringens udgiftspolitik og ud fra en samlet vurdering af regeringens holdning til venstres spareforslag, så mener vi ikke — selv om flere af forslagene ud fra andre synspunkter og under andre omstændigheder kunne være rimelige — at udgiftspolitikken, som den er lagt op, giver plads til disse ting. Derfor stemmer vi altså

[Christophersen.]

imod dem, idet dog et enkelt medlem af venstres gruppe vil stemme anderledes, når det drejer sig om færgerne til Bornholm.

Jeg må måske om folkepensionsproblemet gøre den enkelte bemærkning, at vores holdning til en forhøjelse af pensionssatserne for ægtepar drejer sig om det, der skal ske i det kommende finansår. Der ligger altså ikke i det nogen principiel afstandtagen fra selve den tanke at fjerne den skævhed, der kan være opstået her. Men i det kommende finansår mener venstres gruppe ikke at der er grundlag for en sådan forbedring. Vi mener, at regeringens almindelige udgiftspolitiske oplæg afskærer os fra det i praksis.

Derpå vil jeg sige nogle ord om de forslag til besparelser, som venstre alene eller sammen med andre har stillet ud over de 500 mill. kr., som vi aftalte i januar.

Der er først forslaget om en ændring af reglerne for EFG-elever. Vi har samme synspunkt i dag som ved forsøgslovens gennemførelse, nemlig at godtgørelsen skulle falde væk, når EFG-uddannelserne fik en mere permanent og udbredt karakter, og det tidspunkt mener vi at vi nu har nået. Vi mener ikke, det er rimeligt over for andre 16—17-årige — f. eks. i gymnasiet eller i 10. klasserne, for slet ikke at tale om forholdet over for andre, som er ældre, og som er i gang med højere eller videregående uddannelser på universiteter, seminarier, teknika osv. — vi mener ikke, det er rimeligt over for alle dem, at en enkelt gruppe, som også deltager i en offentligt tilrettelagt, offentligt betalt uddannelsesform, skal oppebære fuld løn, mens de andre må nøjes med en mere beskedne støtte. Derfor har vi altså stillet forslaget om, at man nu, hvor EFG-ordningerne begynder at antage en mere permanent karakter, og hvor der er så stor tilgang til dem, overgår til støtte efter reglerne om Statens Uddannelsesstøtte.

Vi har stillet en lang række andre enkeltforslag. Jeg skal ikke kommentere dem, men blot sige, at vi har jo med interesse bemærket, at regeringen for norges vedkommende, om end det er de mindste, er gået et lille stykke med ad vejen, og det glæder os naturligvis. Men de store poster havde vi jo også gerne set en støtte til, og vi er overbevist om, at vi meget let kan komme i en si-

tuation, hvor disse forslag igen vil påkalde sig politisk interesse.

Så er der de ændringsforslag, som er stillet af en række andre partier. Der er først det konservative folkepartis ændringsforslag. Jeg må måske om det sige, at det stiller jo os i den situation, at enten kan vi tage det, eller også kan vi lade være. Vi har valgt at lade være. Det skyldes ikke, at der ikke bag det forslag er tanker og ideer, som kan overvejes, det er klart. Der kan måske være overvejelser af, om vores revalidering er effektiv nok. Man kan overveje, om vores bibliotekspolitik er rigtig. Man kan også overveje, om man måske på en mere økonomisk måde kan klare de plejehjemsproblemer, der er i vores samfund, men sådan som spareforslagene er stillet op, så må jeg sige, at de virker ikke tilstrækkelig lødige, de er af en karakter, som gør, at vi ikke kan tage et medansvar for dem. Hvad mener man f. eks., når man skriver om et af forslagene: Der lovgives om ikke at lade vedtagne, men ikke udlovede statstilskud komme til udbetaling, besparelse 300 mill. kr. Uden kommentarer, uden bemærkninger. Det tæller i regnskabet, det indrømmer jeg, og for nogen betyder regnskabet jo også meget, men det er en post, som ikke er sandsynliggjort. Det samme gælder flere af de andre forslag. Men det er klart, at der er stof i forslagene til senere drøftelser, og dem vil vi gerne deltage i.

Så er der nogle spareforslag stillet af centrum-demokraterne. Vi finder, at de er for vidtgående. Vi vil ikke være med til at sløjfe støtten til al filmproduktion, al filmundervisning, det er for vidtgående. Vi stemmer derfor imod dem.

Kristeligt folkeparti har stillet et forslag om, at man stiller produktionsgarantierne til film i bero.

Venstres gruppe har den indstilling, at det forslag vil vi undlade at stemme om. Vi kan se, at der kan være en argumentation i det, kristeligt folkeparti anfører som sin begrundelse, og den tvivl, som den skaber, vil vi lade komme forslaget til gode. Derfor undlader vi at stemme vedrørende det ændringsforslag.

Så har VS og DKP og SF stillet en række ændringsforslag. I almindelighed er de udtryk for en tendens, vi er uenige i, men der

[Christophersen.]

er dog fire forslag stillet af SF, som vi har en vis positiv holdning til. Der er et par mindre tilskud, som vi vil stemme for, og der er SFs forslag vedrørende Irlandsvej. Jeg må sige, at sådan som debatten om Irlandsvej er forløbet, vil venstre ikke stemme imod disse SF-forslag. Vi synes, at der i dem ligger ting, som det ville være forkert af os at afvise her ved afstemningerne om ændringsforslagene.

Til sidst nogle få ord om fremskridtspartiet. Hr. Erling Olsen har jo behandlet det ud fra sin egen synsvinkel. Jeg skal ikke komme ind på de betragtninger, han har fremført, men sige, at det er klart, hvis et parti vil spare 40 mia kr., og det er jo det, der er tale om, for nok er beløbet noget mindre, men det er jo, kan jeg forstå, såkaldte overgangsbesparelser — når fremskridtspartiets sparemaskine kører med det fulde omdrejningstal, hvis man tænkte sig, vi vedtog det hele i dag og i morgen, så vil man næste år, vil jeg tro, spare 40 mia kr. — hr. Svend Andersen (Rosk. a.) nikker, runde tal tiltaler fremskridtspartiet, 40 mia kr. — så er det klart, når man på denne måde vil spare halvdelen af alle statens udgifter, at det ville være mærkeligt, hvis man slet ikke ramte noget, som det kunne være rimeligt at spare. Det ville jo være mærkeligt, om alle de ting, venstre ville spare, lå ovre i de andre 40 mia kr. Men det, som er problemet med fremskridtspartiets ændringsforslag, det er noget andet. Det er for det første, at mange af dem er meget yderliggående, radikale. Det er forslag efter melodien: de ansatte afskediges den 1. april, institutionen lukkes den 1. maj, al offentlig bistand på det område indstilles den 1. juli. Eller: de udsendte medarbejdere hjemkaldes den 1. februar næste år, foretagendet lukkes. Eller: vi gør sådan, eller vi gør sådan. Det er afskaffelse, likvidation — udtrykket likvidation bruges i øvrigt flere steder, endda med en vis forkærlighed — og det er vi ikke med på. Vi vil godt være med til at være rimelige i den offentlige administration, vi vil også godt tage beskyldninger for at være fedtede i en vis udstrækning — det har venstre kunnet bære i mange år, så det kan vi også godt bære i fremtiden — men vi vil ikke likvidere eller nedlægge det vel-

færdssamfund, vi selv har været med til at bygge op.

Så er der nogle andre forslag. Det er forslag, der er uoverskuelige i deres konsekvenser, som, hvis vi vedtog dem, ville påføre det offentlige sagsanlæg, erstatningskrav, som ville føre til brud på internationale aftaler. Jeg kan forstå, at fremskridtspartiet har det synspunkt, at alle disse folkeretlige problemer, det er ikke rigtige problemer, for Danmark kan jo ikke slæbes for en domstol, man kan ikke gøre udlæg i Danmark, og man kan ikke sætte en eller anden international foged på os. Det er jo rigtigt, men alligevel er det traktatbrud.

Endelig er der en række forslag, der indeholder det, jeg vil kalde tendenser, venstre ikke er enig med fremskridtspartiet i. Det er forslag, der handler om, at vi skal afvikle al støtte til Grønland, til Færøerne, til u-landene, vi skal træde ud af FNs medlemsorganisationer, vi skal trække fredsstyrken på Cypern tilbage, vi skal ophæve støtten til Sydslesvig, støtten til folkekirken skal væk, ombudsmandsinstitutionen skal nedlægges, vi skal rent faktisk ophøre med at være medlem af Nordisk Råd, museer skal pakkes sammen, teatre skal nøjes med at opføre trioer eller syngestykker af en eller anden karakter, kunstundervisning, musikundervisning skal indstilles. Alt det er forslag, som i og for sig ikke har meget økonomi i sig, men de har noget andet i sig. Danskeren er ikke bare en skatteborger, og det danske samfund er ikke bare et økonomisk samfund, det er også et fællesskab, og når jeg siger det, så gør jeg det, fordi jeg dermed godt vil understrege, at alting ikke kan gøres op i penge, sådan som fremskridtspartiet vil gøre det. Der er besparelser, der kan købes for dyrt. Det lyder måske som et paradoks, men hvis man et øjeblik vil lade være med bare at tænke i kroner og øre, så er det jo noget af det, som binder det danske samfund sammen, at vi har et fællesskab om en række ikke-økonomiske værdier. Nogle vil lægge vægt på det nationale, nogle vil lægge vægt på det folkelige, nogle vil lægge vægt på vores historie eller vores kunstneriske, kulturelle tradition, andre på den sociale lighed og ensartethed. Det er i og for sig ligegyldigt. Det er hver for sig væsentlige, ikke-økonomiske værdier. Dem

[Christophersen.]

ønsker vi ikke at ødelægge, og derfor afviser vi også den kategori af forslag.

Tilbage bliver nogle få — jeg ved ikke, hvor meget jeg kan stille fremskridtspartiet i udsigt, 3, måske 4 ændringsforslag af beskeden rækkevidde. Regeringen har jo taget et første skridt ved at tage et af dem, og det følger vi gerne med på, og så er der måske et par stykker derudover, men meget bliver det ikke. Det hænger sammen med den måde, fremskridtspartiet anskuer de offentlige udgifter på, ikke med at venstre ikke har en sparsommelig holdning til tingene. Forskellen går, tror jeg, på vort forskellige syn på, hvad et samfund er.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Jeg vil gerne starte med at takke hr. Erling Olsen. En virkelig dybtfølt tak til hr. Erling Olsen, fordi hr. Erling Olsen brugte næsten hele sin taletid til at rose os for den energi og den flid, som vi har udvist i finansudvalget. Vi er glade for, at hr. Erling Olsen nu har gjort det klart. Jeg må nok i samme moment fastslå, at det er vistnok noget betænkeligt, når ordføreren for landets største parti praktisk taget bruger hele sin taletid til at prale med egen arbejdsskyhed. Jeg vil gerne sige til hr. Erling Olsen: vi føler altså, at det job, vi har fået, det er noget, vi må tage alvorligt. Vi mener altså, at befolkningen har krav på, at vi yder en indsats, og vi er parat til at bruge 70 eller 80 timer om ugen eller endnu mere, hvis det er nødvendigt, for at tjene den befolkning, som har sat os herind.

Men lad mig gå over til det, jeg egentlig ville sige. Danmark står over for nogle særdeles alvorlige økonomiske problemer. Septemberforligspartierne har nu igennem det sidste halve år gjort deres til, at den danske økonomi er blevet udhulet. Septemberforligspartierne aftalte, at obligationskurserne skulle holdes nede, de aftalte, at der skulle være skattelettelser i 1977-78. Septemberforliget var desværre et gigantisk fupnummer. Betalingsbalancen ser ud til at nærme sig et skyhøjt underskud, obligationskurserne rasler ned, og de skattelettelser, man taler om, fortoner sig i en særdeles fjern og meget usikker fremtid. Tværtimod må man nok imødesee, at med det store underskud på statens budget, som man i 1976-77-budget-

tet lægger op til, og med den finansiering, man har aftalt, nemlig i form af statslån, ja, så vil disse partier kun være i stand til at finansiere forrentning og afdrag på disse statslån ved hjælp af store skatteforhøjelser i de kommende år. Dette er meget ulykkeligt for dette land.

Fremskridtspartiet har derimod igennem vores 800 ændringsforslag vist vejen til redning af den danske økonomi, dvs. for beskæftigelsen, for inflationen, for betalingsbalancen og for skattetrykket.

For skattetrykket betyder fremskridtspartiets ændringsforslag en drastisk nedsættelse. De går ud på at forhøje den skattefri bundgrænse fra og med 1. april 1976 til 21.000 kr. pr. person med fuld overførselsret og fra og med 1. januar 1977 til 60.000 kr. pr. person. De går ud på at afvikle kapitalvindingskatten fra og med kalenderåret 1976 og at afvikle sømandsskatten fra og med 1. juli 1976. Samtidig foreslår vi, at indkomstkatten skal være afviklet i løbet af kalenderåret 1981. Dette er en politik, der virkelig betyder en drastisk nedsættelse af skattetrykket.

Betalingsbalancen. Hvordan virker fremskridtspartiets ændringsforslag på betalingsbalancen? Efter vores opfattelse vil betalingsbalancen blive forbedret med omkring 12 mia. kr. i forhold til, hvad den ville være, hvis septemberforligspartierne får deres vilje.

For det første bliver betalingsbalancen forbedret med omkring 6 mia. kr., i og med at vi sparer mere, end vi giver i skattelettelse. For det andet foreslår fremskridtspartiet den eneste rigtige reallønsforbedring for lønmodtagerne, nemlig forhøjelsen af den skattefri bundgrænse. Til gengæld skal lønmodtagerne så ikke have udbetalt de tre dyrtidsportioner, som de ellers skulle have haft udbetalt i år. Dette vil betyde, at omkostningsniveauet vil blive sænket med omkring 10-12 pct. i løbet af ganske få måneder. Denne forbedring af omkostningsniveauet vil sandsynligvis indebære en forbedring af betalingsbalancens løbende poster på omkring 5 mia. kr. Som følge af de før omtalte skattelettelser vil der være en mindre lønglidning i samfundet end ellers. Det vil igen betyde, at betalingsbalancen bliver forbedret med omkring yderligere 1 mia. kr. For det fjerde vil erhvervslivet nu få lyst til

[Svend Andersen (Roskilde amt).]

at finde nye eksportmarkeder, det vil få lyst til at udvide produktionen osv. Dette vil ligeledes gavne betalingsbalancen med omkring 4 mia kr.

Til gengæld vil der som følge af denne aktivitetsforøgelse komme en negativ effekt på betalingsbalancen på omkring 4 mia kr. som følge af, at erhvervslivet nu begynder at investere noget mere i industribygninger, staldbygninger osv. Alt i alt en nettoforbedring af betalingsbalancen med omkring 12 mia kr.

For beskæftigelsen vil fremskridtspartiets ændringsforslag også betyde store positive forandringer. Den før omtalte aktivitetsudvidelse som følge af skattelettelserne samt af, at det nu vil blive muligt at føre en betydelig fornuftigere rentepolitik, vil medføre, at beskæftigelsen får en virkelig stimulans, som vil betyde beskæftigelse til langt over 100.000 mennesker. Til gengæld må man nok regne med en hel del korttidsarbejdsledelse, bl. a. på grund af den store afvandring, der sker fra den offentlige sektor til den private sektor, samt på grund af den omstilling og omskoling, der skal foregå. Alt i alt er det vores opfattelse, at arbejdsløsheden i finansåret 1976-77 vil ligge på omkring 5-6 pct., hvis man gennemfører fremskridtspartiets 800 ændringsforslag. Dette skal ses i forhold til den arbejdsløshed, der vil være, hvis man fortsætter den nuværende økonomisk helt ødelæggende politik, hvor regeringen jo selv skenner, at arbejdsløsheden gennemsnitligt vil ligge på omkring 9-10 pct. i finansåret 1976-77.

For så vidt angår den beskæftigelsesfjendtlige og betalingsbalancefjendtlige inflation, så vil også denne blive stoppet, hvis man gennemfører fremskridtspartiets politik. Den vil sandsynligvis komme til at ligge på omkring nul, måske plus eller minus en enkelt procent.

Alt i alt: hvis man ønsker et samfund, hvor dansk økonomi igen kan blomstre, uden betalingsbalanceproblemer og med en hurtig genskabelse af den fulde beskæftigelse, ja, så skal man vedtage fremskridtspartiets ændringsforslag til dette finanslovsforslag. I modsat fald må vi nok påregne, at landet bliver sat under administration i løbet af en periode på måske 15-16 måneder. Vi må imødesee, at kronen måske bliver devalueret

til efteråret. Alle disse ulykker kan man altså undgå ved at stemme på fremskridtspartiets ændringsforslag.

Men hvordan indvirker så gennemførelsen af fremskridtspartiets ændringsforslag på den enkelte families økonomi? Hvis vi forestiller os en enlig udearbejdende moder med to børn på henholdsvis 4 og 2 år med en skattepligtig indtægt på omkring 52.000 kr., vil vedkommende blive stillet 5.886 kr. bedre — og dette er nettobeløb, når alt andet er trukket fra. Tager vi et ægtepar, hvor begge er udearbejdende med to børn på henholdsvis 8 og 5 år med en skattepligtig indtægt for mandens vedkommende på 60.000 kr. og for hustruens vedkommende på 52.000 kr., vil dette ægtepar have 31.225 kr. mere til sig selv om året netto. Her er der virkelig tale om en nettoreallønsforbedring, der kan mærkes. Tager vi et folkepensionistægtepar uden biindtægter, vil dette folkepensionistægtepar blive stillet 10.549 kr. bedre, end det er under det nuværende system. Til disse tal skal man oveni lægge den kontante fordel, som man opnår ved, at der nu opnås prisstabilitet. Denne kontante fordel vil også beløbe sig til flere tusinde kroner for hver enkelt familie.

Hvordan virker vores politik på bestemte erhverv? Hvis vi tager et almindeligt landbrug, betyder fremskridtspartiets besparelser inden for landbrugsministeriet en merudgift på omkring 4.000 kr., dog under den forudsætning, at landmændene ønsker nøjagtig den samme service, som man har i øjeblikket, og at de gør det på en lige så dyr måde, som staten gør det i øjeblikket. Men hvad opnår landbruget så til gengæld? Landbruget opnår, at indkomstskatten bliver nedsat, opnår en nedsættelse af amtsstueskatten, en afskaffelse af kapitalvindingskatten. Disse ting vil sammenlagt for et almindeligt landbrug kunne betyde en kontant fordel på et beløb i størrelsesordenen 28.000 kr. om året. Altså den almindelige landmands økonomiske stilling vil blive forbedret med omkring 24.000 kr. netto om året.

For købmanden og håndværkeren vil der ske det, at de bliver fritaget for at spille massevis af timer på møder med skattevæsen og andre myndigheder. De slipper også for at bruge tusindvis af timer på at udfylde skemaer og blanketter, redegørelser og me-

[Svend Andersen (Roskilde amt).]

get andet ulønnet slavearbejde for det offentlige. Håndværkeren vil igen få lyst til at ansætte lærlinge, han vil igen få lyst til at ansætte medarbejdere, og det vil igen kunne betale sig at bestille noget. Vi vil få fjernet millioner af ærgrelser for millioner af mennesker. Folkepensionisterne skal f. eks. ikke længere stå i kø hos skattevæsenet i flere timer for at få forklaret nogle indviklede skattetræk, som de uafledigt bliver udsat for.

Det er den rette vej til at genskabe virkelig livsglæde. Alle disse glæder kan de 179 medlemmer af dette ting give den danske befolkning ved at stemme for fremskridtspartiets 800 ændringsforslag. Og læg vel mærke til: der er ikke nogen bagside på denne medalje. Tværtimod. Der er ikke tale om nogen sociale nedskæringer, der vil ramme de svage her i samfundet. Der er tværtimod tale om, at vi forhøjer folkepensionen med næsten 1,4 mia kr. Det vil stadig væk være gratis at ligge på hospital og gå i skole, vi vil stadig væk have et udmærket politi, forsvar, invalidepension, hjælp til handicappede, veje, sygesikring, arbejdsløshedsunderstøttelse osv.

Men jeg skal gerne erkende, at vi vil få nogle færre og mindre biblioteker, rådhus, universiteter, teatre, amtsgårde, ambassader, prestigebyggede skoler og offentlige bygninger. Der vil blive færre og mindre tilskud til Grønland, u-landene, de studerende, boligsikring, erhvervene og de sociale boligselskaber.

De sociale boligselskaber får nu et tilskud på omkring 1,4 mia kr. om året. De sociale boligselskaber er efter vores opfattelse noget af det mest asociale, der overhovedet findes i dette land. De kan på trods af et skatteydertilskud på omkring 19.000 kr. om året for en toværelses lejlighed ikke engang leje billigere ud end private. Dette er simpelt hen skandaløst.

Der vil også blive nogle færre tilskud til kunstnere, DSB — det er ikke for at sammenligne de to ting — og der vil ske en vis udligning af den asociale forskel, der er i pensionerne til offentligt ansatte og til privat ansatte. Hvis man vil afskaffe socialdemokratiets asociale kulturpolitik, socialdemokratiets asociale undervisningspolitik — for at sige det kort består disse to ting jo

kun i at tage fra de fattige og give til de rige — skal man stemme for fremskridtspartiets ændringsforslag.

Fremskridtspartiets ændringsforslag er socialt rigtige. Man må huske på, at næsten samtlige indkomstskatter betales af folk med ganske almindelige, jævne indtægter, og derfor vil en indkomstskattelettelse også først og fremmest komme disse grupper til gavn. Og derfor er det socialt rigtigt og retfærdigt at støtte fremskridtspartiets kamp mod den ågerforretning, der hedder indkomstskatten.

Må jeg ganske kort sige om de øvrige partiers ændringsforslag: de forslag, som DKP og SF har stillet om forsvaret, vil ingen fra fremskridtspartiet kunne stemme for, også selv om der er 4 i gruppen, som ikke er tilhængere af NATO. Når vi ikke kan stemme for dem, hænger det sammen med, at vi kun stemmer for realistiske forslag og ikke paradeforslag.

Må jeg sige om det konservative folkepartis ændringsforslag, at det kan vi heller ikke stemme for. Det er umuligt, fordi det er et enkelt forslag, der er sammensat af mange ting, og mange af disse ting er også særdeles urealistiske og heller ikke noget, vi sympatiserer med.

Til gengæld — for nu at være lidt positiv — kan vi stemme for de fleste af venstres ændringsforslag, hvis de forslag, vi har om samme områder, imod min forventning skulle blive nedstemt.

Grethe Philip (RV):

Om regeringens forslag og ændringsforslag kan jeg oplyse, at det radikale venstre kan tiltræde alle de af regeringen i tillægsbetænkningen stillede ændringsforslag. Hermed bekræfter vi septemberforligets aftale om, at der i finansåret 1976-77 skal spares 500 mill. kr. i forhold til budgetoverslagene, altså de såkaldte BO-tal. En del af disse besparelser på 500 mill. kr. er procentvise nedskæringer på rammebevillinger; andre har et mere specificeret sigte.

Jeg finder ingen anledning til at knytte bemærkninger til hver enkelt af de poster, der har relation til forliget, men derimod vil jeg gerne mere i almindelighed sige, at spærdrøftelserne og de forlig og aftaler, der er resultatet heraf, viser, at det er væsentlig lettere at finde frem til politisk enighed om

[Grethe Philip.]

at gennemføre generelle rammebesparelser fremfor at slå ned på konkrete enkeltposter, særlig hvis det kræver lovændring.

Det kan gå til en tid med disse årlige horisontale nedskæringer, der rammer fagministerierne med samme procent. Jeg tror, det er sikkert, at det giver en inspiration, et incitament til en vis rationalisering, men jeg mener ikke, vi kan blive ved år efter år at give den endnu en tand uden at skabe ravage. Rammenedskæringer er udadtil så behageligt anonyme for politikerne, i særdeleshed for oppositionspolitikere, for det er jo fagministeren, der bliver ansvarlig for, lige præcis hvor nedskæringen skal ramme, men i det lange løb er disse rammebevillingsnedskæringer ikke i overensstemmelse med den meget omhyggelige prioritering af udgifterne, som vi tilstræber, og derfor bør overvejelserne om de næste og større besparelser for de følgende år særlig samle sig om de lovbestemte ydelser.

Det radikale venstre har som bekendt ud over septemberforligsbeparelserne deltaget i forhandlinger med regeringen og flere andre partier om en række merudgifter, der er opstået behov for at få bevilling til i 1976-77. Samtidig har vi drøftet yderligere besparelser til dækning af disse udgifter. Det radikale venstre og regeringen har opnået enighed herom. I konsekvens heraf kan det radikale venstre tilslutte sig regeringens ændringsforslag uden for betænkningen, dog bortset fra det beløb, der under finansministeriet § 23 er afsat til lovreserven. Jeg skal senere komme tilbage til dette punkt.

Blandt regeringens seneste forslag til merudgifter vil jeg fremhæve nogle enkelte.

Vi finder det rigtigt, at der nu gives en forhøjelse af ægteparpensionen til folkepensionister, således at ægteparrenes disponible pension målt i forhold til den enliges disponible pension igen bliver som tidligere. Forholdet mellem ægteparpension og pension til enlige har i den senere tid, bl. a. i forbindelse med nogle skatteomlægninger, forskubbet sig til ugunst for de gifte. Nu finder der en genopretning sted. Hvad der tilsigtes, er at give folkepensionisterne den samme levestandard, hvad enten der er tale om ægtepar eller om enlige. Da der for ægtepars vedkommende er en vis besparelse i den fælles husholdning, tror jeg, vi rammer ligelig-

heden så godt, det nu lader sig gøre, ved at sætte et ægtepars samlede disponible pension til halvanden gang den pension, der gives til den enkelte, men vi er naturligvis klar over, at sådan nogle generelle bestemmelser aldrig kan blive helt retfærdige ud i enkelttilfældene.

Der har været røster fremme om, at pensionen skulle være ens for den enlige og for en ægtefælle. Det ville i realiteten betyde en meget stærk favorisering af ægteparrene og derfor være ganske uholdbart. Jeg nærer ikke spor frygt for, at gamle ægtepar begynder at lade sig skille, hvis de ikke hver for sig får fuld pension som enlig. Jeg finder det i virkeligheden forkasteligt, at nogle politikere ligefrem har lagt op til, at ældre mennesker skal jonglere med deres ægteskabspapirer. Men ægteparpensionen var, som jeg allerede har nævnt, blevet for lav i forhold til den enliges pension, og det rettes der nu op på.

Jeg vil også specielt nævne de beskæftigelsesfremmende forslag om øgede bevillinger til beskæftigelsesarbejder inden for skov- og klitvæsenet og til uddannelsesforanstaltninger for unge arbejdsløse. Vi er i det radikale venstre meget opmærksom på de farer, som følger af ungdomsarbejdsløshed, og mener, at der bør sættes stærkt ind på bekæmpelse af de unges ledighed.

Jeg kan tilføje, at vi finder det nødvendigt at udskifte de gamle og nu udtjente bornholmerfærger og derfor går ind for en bevilling til, at man sætter byggeri af to nye færger i gang.

Til dækning af disse merudgifter har det været nødvendigt at finde nye besparelser. Jeg skal heller ikke her gå ind på mange enkeltheder, der i adskillige tilfælde vedrører enten udskydelse af anlæg eller af nyan-skaffelse eller drejer sig om lavere priser end budgetteret.

Jeg ønsker dog at understrege, at når det radikale venstre kan tiltræde en nedsættelse af anlægskontoen under statens åndssvageforsorg, skyldes det udelukkende, at det er blevet oplyst, at forsinkelse af byggeriet har medført, at bevillingen på finanslovsforslaget ikke kan udnyttes fuldt ud.

Specielt vedrørende de afsatte bevillinger til det store Irlandsvejprojekt vil jeg gerne præcisere, at vi fuldt og helt går ind for, at det planlagte antal nye institutionspladser til aflastning af det hårdt betrængte Ebbe-

[Grethe Philip.]

rødgårdcenter og andre centre hurtigt etableres. Vi mener i øvrigt, at Irlandsvejprojektet må nyvurderes, og at der hurtigt bør ske en afklaring, og jeg kan allerede her sige, at vi har megen sympati for de tanker, der har været fremme om, at man skal beskære Irlandsvejprojektet noget og supplere med byggeri af mindre institutioner. Dette vil også få indflydelse på vor afstemning om det ændringsforslag, SF har stillet til tekst-ænderkning om dette spørgsmål.

Jeg nævner med tilfredshed, at det er lykkedes under spareanstrengelserne at friholde den u-landsbistand, der går via Danida, og dermed at undgå en nedskæring af bistandsprocenten.

Jeg har allerede ved en tidligere debat her i folketinget om besparelserne på daginstitutioner sagt, at vi i det radikale venstre ønsker, at der skal gives en bredere adgang til dispensation fra normeringsreglerne, når der foreligger særlige forhold, der kræver ekstra personale. Regeringen har nu stillet forslag herom sammen med forslag om en lempelse af maksimumsreglerne for tilskud fra staten. Da der samtidig stilles forslag om en nedsættelse af bloktilskuddene til kommunerne, vil man også efter gennemførelse af disse ændringsforslag fuldt ud kunne fastholde den samlede besparelse på området, der er vedtaget ved tidligere folketingsbeslutninger.

Det radikale venstre kan fuldt ud tilslutte sig disse ændringsforslag, som vi mener indeholder væsentlige forbedringer for de institutioner, der har et særligt behov for gode normeringer.

Det radikale venstre er tilhænger af den ressortomlægning og opsplætning, der er foretaget med hensyn til atomenergikommissionen. Men partiet har ikke med sin stilling til ændringsforslagene her ved finanslovsforslaget taget endelig stilling til fordeling af bevillingerne, men afventer færdigbehandling i energiudvalget af de tilhørende lovforslag.

Som tidligere sagt går det radikale venstre på et enkelt punkt i finanslovsforslaget direkte imod regeringen. Det radikale venstre er medforslagsstiller sammen med venstre og kristeligt folkeparti til et ændringsforslag om nedsættelse af lovreserven med et beløb

på 68 mill. kr., der ligger ud over den af regeringen foreslåede nedsættelse.

Det drejer sig om statens godtgørelse til elever ved erhvervsfaglig grunduddannelse, altså til EFG-eleverne, i den tid, de er på skole. Vi foreslår denne godtgørelse afskaffet med forsøgsperiodens udløb til august 1976. Bruttobesparelsen anslås for 1976-77 til 80 mill. kr., men heri har vi medregnet 12 mill. kr. til forøgelse af Statens Uddannelsesstøtte, hvortil vi henviser EFG-eleverne til at søge økonomisk hjælp.

Dette ændringsforslag har givet anledning til nogle misforståelser og nogle misfortolkninger om det radikale venstres holdning til EFG-uddannelsen. Jeg vil stærkt understrege, at der ikke er tale om nogen underkendelse, endsige modvilje imod selve EFG-uddannelsen. Tværtimod er det vort indtryk, at den på udmærket vis går ind ved siden af den traditionelle mesterlære og særlig er et værdifuldt supplement i de mere industrialiserede fag.

Hvad vi ønsker, er at nå frem til, at EFG-elever ligestilles med unge, der undervises i den almindelige skole, enten det så er i 10. klasser, f. eks. i de 10. klasser, hvor man kan vælge særlige faglige fag, eller det er i gymnasieklasser og med unge f. eks. på landbrugsskole eller på handelsskole uden lærekontrakt. For alle disse unge gælder det, at de ikke modtager nogen løn eller godtgørelse fra staten. Vi mener, at det er med disse unge, man bør sammenligne EFG-eleverne i deres første basisuddannelsesår. Elever over 18 år vil kunne søge Statens Uddannelsesstøtte, og vi har sat ekstra midler af hertil, som jeg nævnedes før. Vi er også villige til at overveje en tilsvarende udvidelse af ungdomsydelsen for de 16-17-årige, en ydelse, der uddeles efter familiens og de unges økonomiske forhold.

Når vi foreslår denne ordning, er det på baggrund af det lighedsprincip, jeg netop har talt om, men det er også i høj grad af finansielle hensyn, da vi forventer, at antallet af EFG-elever vil stige i de kommende år. Fortsætter vi da med at give denne godtgørelse til EFG-eleverne, mens de går på skole, må vi regne med, at der vil opstå et meget stærkt pres fra andre grupper af unge under uddannelse, der i dag kun kan få hjælp fra enten ungdomsydelsen eller Sta-

[Grethe Philip.]

tens Uddannelsesstøtte, og det vil sige en hjælp, der udgår med væsentlig ringere beløb eller som låneordning.

Partiet venstre har — ud over det allerede nævnte ændringsforslag sammen med bl. a. os vedrørende EFG-elever — stillet en række ændringsforslag, som vi alle afviser. Det radikale venstre finder det forkert at fjerne tilskuddet til mælk med et beløb på 150 mill. kr. på et tidspunkt, hvor vi i forvejen har betydelige stigninger i mælkeprisen. Vi finder det i særlig grad uheldigt, fordi mælk indgår som en relativt stor forbrugsvarer i familier med børn.

Vi er uenige i, at man via driften af Institut for Udviklingsforskning skal foretage en nedsættelse af den samlede bevilling til u-landsbistand.

Det radikale venstre går imod venstres ændringsforslag om at undlade al pristalsregulering af ungdomsydelsen. Vi finder det ikke rimeligt, at denne ydelse til de 16-17-årige aftrappes med stigende priser i hvert fald reelt, medens børnetilskuddet til de 0-15-årige via en automatisk pristalsregulering bevarer sin reelle værdi.

Noget helt andet er så, at vi beklager den fremgangsmåde, socialministeren har anvendt ved finanslovsforslaget fremsættelse ved, hvad jeg opfatter som reelt at søge at binde folketinget til en årlig pristalsregulering via en enkelt bemærkning i anmærkningerne til finanslovsforlaget. I alle tilfælde er denne bemærkning ved mange ganges gennemlæsning ganske overordentlig uklar. Indførelse af pristalsregulering på ungdomsydelse er en så principiel afgørelse og medfører så store merudgifter for staten, at vi mener, det bør komme frem til åben drøftelse i folketingssalen enten via en tekstanmærkning eller via en ændring til selve loven. Den bemærkning, der nu er føjet til ændringsforslagene om denne konto, retter i høj grad op på denne skade, som jeg har nævnt, men jeg finder, at socialministeren, særlig i betragtning af de drøftelser, vi ganske nylig har haft om nødvendigheden af at give fyldestgørende oplysninger om alle merudgifter, principielt har handlet forkert og politisk har været mildest talt letsindig.

Det konservative folkeparti stiller forslag om besparelser på i alt 3,9 mia kr. De er med adskillige poster, som det allerede er nævnt

af andre ordførere, kommet meget let om ved det. Man har indtryk af, at der ærligt talt mere er tale om et hurtigt slag på tasken end om gennemarbejdede beregninger. Partiet synes at være gået ind i en skarp konkurrence med fremskridtspartiet, og det klæder dem ikke. Det radikale venstre kan ikke tilslutte sig forslagene og anbefaler at stemme imod.

Også de øvrige ændringsforslag fremsat fra yderste, hvad jeg vil kalde reaktionære højre, fremskridtspartiet, til VS i yderste venstre hjørne anbefaler vi at stemme imod, bortset dog fra det af SF stillede forslag til indførelse af en tekstanmærkning, som jeg tidligere har omtalt.

For de fleste af disse ændringsforslag gælder det, at de er udtryk for en helt anden indstilling til, hvordan hele samfundet skal fungere, end den, vi har i det radikale venstre.

Fremskridtspartiet er kørt frem med ca. 800 ændringsforslag. Vi kender fra tidligere tider deres tanker om, hvorledes hele samfundet efter deres mening vil ændres til det bedre, hvis skatterne sættes voldsomt ned og væsentlige dele af det offentlige aktiviteter helt bortskæres, begrænses eller går over til private. Vi er aldeles uenige både i fremskridtspartiets gemelliberale grundsyn om menneskenes selvtilstrækkelighed og i deres økonomiske teorier, som vi her har hørt hr. Svend Andersen (Rosk. a.) fremføre i noget, jeg vil opfatte som et jonglørnummer.

Finansministeriet har i et notat givet en sønderlemmende kritik af de generelle linjer i de mange ændringsforslag med deres katastrofale konsekvenser for beskæftigelsen. Lad mig blot nævne, at 80.000 ansatte i den offentlige sektor foreslås afskediget af fremskridtsfolkene med kort varsel, og at et tilsvarende antal må forventes i hvert fald indtil videre at miste arbejdet inden for den private sektor.

Fremskridtsfolkene er kendt for deres aversion mod støtte til væsentlige dele af vort kulturliv, for deres forslag om afvikling af u-landshjælpen og for forslag om omkalfatring af hele vor Grønlandspolitik. I deres sidste forslag indgår også beskæring af udgiften til invalidepensioner med 300 mill. kr. på et enkelt kvartal. Så vidt jeg kan se, vil det komme til at berøre ca. 40.000 pensioni-

[Erethe Philip.]

ster; jeg henviser til tillægsbetænkningen s. 73 og bemærkningerne s. 196 ad § 15 A. socialministeriet, konto 3.32, invalidepension, ændringsforslag nr. 544. Det drejer sig om, at de invalide ifølge fremskridtsfolkene skal sluses ud i erhvervslivet. Man må nok spørge, hvordan det skal gå til midt i en arbejdsløshedsperiode. Jeg finder, at det er en hån imod de invaliderede og en mistænkeliggørelse af deres ønske om at påtage sig erhvervsarbejde, hvis de er i stand til det. Det er også en mistænkeliggørelse og en hån imod alle de mennesker, der sidder og arbejder for at støtte en af de svageste grupper i samfundet.

Men højdepunktet af kynisme nås dog med forslaget om, at de indsatte i fængslerne skal fratages maden, hvis de ikke makker ret og opfylder en arbejdspligt på 48 timers lønarbejde uden løn. Jeg vil også gerne her henviser til tillægsbetænkningen, så alle kan se, hvordan man har formulert både sit forslag og bemærkningerne dertil. Jeg henviser til tillægsbetænkningen s. 105 og bemærkningerne s. 206 ad § 18 justitsministeriet, konto 3.03, kriminalforsorgen, ændringsforslag nr. 797. Provokationen kan gå for vidt.

Det radikale venstre ønsker ikke at slå ud til højre og venstre og dermed lemlæste store dele af det danske samfund. Ved tilslutningen til en række ændringsforslag og ved afvisningen af andre sigter vi på en rolig videreførelse af det nuværende samfund under en stadig løbende tilpasning både til behovene og til de økonomiske muligheder.

Hagen Hagensen (KF):

Alle tal er for store i det finanslovsforslag, vi behandler. Det gælder først og fremmest udgifterne og som følge af det også de indtægter, der påregnes. Det er efterhånden blevet således, at finansloven med alle dens paragraffer og underkonti er blevet ganske uoverskuelig desværre også for dem, der skal beskæftige sig med den i det daglige. Der er simpelt hen kommet alt for mange ordninger af den ene eller den anden art. Deraf følger også, at der kommer et utal af ændringsforslag, ofte blot for at søge markeret en ufejlbarlig opfattelse af forholdene, som de burde være efter forslagsstillernes mening.

Jeg skal ikke gå ind på en omtale heraf i enkeltheder. Men jeg kan ikke komme væk fra, at forholdene efterhånden minder mig noget om troldmandens lærling, der kunne få så meget sat i gang, men som ikke evnede at få det til at stilne af igen. Det er, som om troldmanden har fået flere lærlinge; jeg tænker på septemberforligets folk og vel også på det, der nu kaldes for aftalepartnere.

Finanslovens gennemførelse bliver nemt en bedømmelse af septemberforliget, og hvad der følger deraf. Der blev ydet tilskud, der blev givet midlertidig momslettelse, men som jeg tidligere har sagt: efter den søde kløe kommer den sure svie, og det er nu det, man ikke har evnet at føre igennem, det, som er nødvendigt, om forholdene skal klares. Vi får et kæmpeunderskud på finansloven, vi skal optage kæmpemæssige indenlandske statslån ved siden af de udenlandske, som er nødvendige, og hvad hjælper så det hele? Beskæftigelsen er ikke steget som lovet, renten er ikke faldet, som det blev lovet, tværtimod oplever vi i den seneste tid en betydelig stigning i renten. Vor valutabalace er blevet forværret. Vi har forbrugt og importeret mere, end vi havde råd til. Ingen ville høre på os, da vi sagde, at det gjaldt om at sætte hjulene i gang i erhvervslivet på ny gennem langsigtede planer, hvorefter der blev givet erhvervene mulighed for virkelig at planlægge, således at beskæftigelsen kunne komme i gang igen og blive holdt, og det gjaldt ikke mindst for eksporterhvervene og de importhæmmende erhverv. Der blev givet tilskud i stedet for at skabe tryghed i tilrettelæggelsen af kommende opgaver. Der er ikke gennemført besparelser, som er nødvendige, for at den skattelettelse, der er lovet, kan blive til noget. Det er virkelig store besparelser, der skal til, og ikke de pebernødder, som forligspartierne kalder for besparelser, og som for øvrigt for en dels vedkommende ikke er reelle besparelser, men derimod pålæg af nye gebyrer og afgifter, der rammer borgerne og ikke mindst rammer erhvervslivet.

Jeg siger dette, selv om vi er tilhængere af, at gratisprincippet bringes til ophør, men det hjælper nu engang ikke på besparelser at komme med nye udgifter og dermed forhøje omkostningerne. Det er en af grundene til — og det vil jeg nævne særligt — at vi

[Hagen Hagensen.]

vil vende os imod, at arbejdsgiverbidraget til arbejdsledighedsdagpengene skulle forhøjes. Forholdet er jo simpelt hen det, at det vil betyde en omkostningsfordyrelse, hvad vi i og for sig ikke kan bære lige nu.

Det siger sig selv, at vi vil stemme for alle de besparelser, som det er rimeligt at gennemføre, og jeg må sige, at det langtfra gælder alle de besparelser, som fremskridtspartiet har foreslået. Jeg skal blot nævne alle de forhold, der i disse besparelser skulle vedrøre tjenestemandsområdet; dér kan vi slet ikke følge med.

Men der er i øvrigt nogle besparelser, som vi ikke synes det er rimeligt at gennemføre. Vi synes ikke, det er rimeligt at nedsætte støtten til private sygehuse, vi synes ikke, det er rimeligt at nedsætte tilskuddet til radiumstationer, således at man må nedsætte aktiviteten. Vi kan heller ikke gå ind for at beskære vore ældre medborgeres pensioner, hvor der er tale om, at de er blevet indstillet til plejehjemsophold; jeg tror, det er ond gerning over for vores gamle medborgere at gøre noget sådant.

Det er blot eksempler for at vise, at der virkelig er, hvad man også ved i forvejen, en social balance hos os, hvad der ikke synes at være i en del af de besparelsesforslag, som kommer fra forligspartierne. Jeg må her indføje, at jeg slutter mig til bemærkninger, der fra tidligere ordføreres side er gjort om, at den særlige EFG-støtte nu må høre op, og at man må henvise de unge, der søger denne form for uddannelse, til at få almindelig uddannelsesstøtte.

Jeg skal ganske kort omtale nogle af de ændringsforslag, som vi mener det ville være naturligt at gennemføre som besparelser. Vi finder, der er grund til en gang imellem, formentlig med et tidsinterval af 5 år, at optage invalidepensionisternes forhold til overvejelse med henblik på, at de kan effektiviseres gennem en revalidering, for at søge dem placeret på en mere meningsfyldt måde end det at oppebære invalidepension. Vi mener også, der for en overgang kan være tale om at tilbyde personer i alderen 63-67 år en førtidspension; de, der tager imod det, kan lette presset på arbejdsmarkedet. Vi mener, at der vil kunne indføres besparelser for en række forhold, som virkelig kan mærkes, ved, at man også på en række felter

går i gang med at søge at udbyde f. eks. en del boliger i det sociale byggeri til salg. Vi vil prøve på at sørge for, at ældre medborgere kan blive i deres hjem og måske have en meget mere meningsfyldt tilværelse, end de vil kunne have ved at komme på plejehjem, ved at man giver et kontant tilskud til dem, der vil påtage sig opgaven at pleje de ældre i deres egne omgivelser eller i vedkommendes eget hjem.

Der er en række punkter, vi i øvrigt har givet bemærkninger til, og hvoraf jeg blot skal nævne, at vi naturligt som i fjor ikke vil stemme for og stiller forslag om ophævelse af kontiene vedrørende hjælp til opørsbevægelser ude omkring i verden, ligesom vi heller ikke kan være med til at støtte dem, der fordømmer Israel; en række andre forhold har vi nærmere nævnt i vores forslag.

Der er kun ét punkt, hvor vi vil sætte udgifterne i vejret. Vi synes, at der må en øget politistyrke til, og vi foreslår derfor ligesom i fjor, at der afsættes yderligere 50 mill. kr. til dette formål, der kan betyde, at der kommer mere politi på gaden, hvilket igen vil betyde, at borgerne kan færdes mere trygt, end de nu kan det.

Jeg skal i øvrigt ikke gå ind på enkeltheder i vores forslag om besparelser. Jeg skal i den forbindelse takke for de bemærkninger, der er gjort om vores ændringsforslag som noget, der var til overvejelse — jeg ville gerne have, at man allerede havde overvejet dem nu. Over for bemærkninger, der er gjort om, at det er for løst og ikke lødigt nok, vil jeg blot sige, at vi herigennem har vist at kunne skabe besparelser af den størrelsesorden op til 4 mia kr. igennem rammer, som man så kan udfylde, men det kan nu engang ikke være vor opgave at gøre dette, det er noget, de ministre, der har det under deres ressort, må gøre, og på de store tal, der er tale om, må der også sikkert kunne findes poster, som man kunne spare, således som vi har ment at kunne stille det op her.

Vi vender os imod indtægtsforhøjelser og imod udgiftsstigninger, og derfor vil vi om de ændringsforslag, der også talmæssigt er så store og så mange som sjældent, vel aldrig, oplevet før, tage stilling til, at vi vil stemme imod både indtægtsforhøjelserne og udgiftsstigninger. Aldrig har vel noget finanslovsforslag ved sin vedtagelse været

[Hagen Hagensen.]

præget af en sådan enkeltbegivenhed som septemberforliget; som en rød tråd — og jeg siger udtrykkelig en rød tråd — går forligspartiernes kortsigtede løsninger igennem dette finanslovsforslag, efter at flertallets ændringsforslag nu er kommet til.

Et blik på det største af disse ændringsforslag viser, at septemberforligets politik er brudt sammen. Dette finanslovsændringsforslag fra de fem partier, der lavede forliget, er et uomstødeligt bevis på, at forliget virker imod dets hensigt. Det største ændringsforslag er den omkostningsdæmpende ydelse, der skal give virksomhederne kompensation for en omkostningsstigning, som man i septemberforliget meddelte ikke ville finde sted.

En anden stor ændring er forøgelsen af statens udgifter til pris- og lønregulering, altså en konstatering af, at pris- og lønstigningerne er blevet større, end man havde regnet med, da man vedtog septemberforliget; dengang troede man jo ikke, at der ville blive brug for denne ekstra reserve.

Rekorden slås dog af det tredje store ændringsforslag: en ekstra bevilling på mange hundrede millioner kroner til arbejdslededsunderstøttelse begrundet med, at ledigheden nu antages at blive 1 pct. højere, end man troede, da man drøftede forholdene i september. Kan det siges tydeligere, at den kortvarige pengeudpumpning har skadet beskæftigelsen på længere sigt?

Blandt de øvrige store ændringsforslag er bevillingerne til den del af milliardstatstilskuddene, der går til byggeri og investeringer. Vi har stemt imod disse tilskud, og vi vil stemme imod ændringsforslagene, i det omfang tilskuddene i de kommende finansår er udtryk for forhøjelser. Også de omtalte ændringsforslag, der er en følge af den fejlede septemberforligspolitik, vil vi stemme imod.

Alene disse få forslag, der drejer sig om 2-3 mia kr. — vel snarest 3 mia kr. — er medvirkende til, at finanslovsforslagets sluttal, statens samlede udgifter, nu er på 79,3 mia kr. mod 77 mia kr. ved første behandling af finanslovsforslaget og 60 mia kr. for det sidst afsluttede statsregnskab. Samtidig er underskuddet, 1 mia kr. på sidste regnskab, over 13 mia kr. ved fremsættelsen af dette finanslovsforslag, nu steget til ca. 15

mia kr. ved tredje behandling, hvortil kommer 3 mia kr. vedrørende sociale pensionsforhold, altså alt i alt over 18 mia kr. i underskud. Kendsgerningerne om den megen tale om besparelser fra septemberforligspartierne med eller uden det lille beløb, der er mellem venstre og de øvrige forligspartier, er, at ændringsforslagene fra forligspartierne og regeringen ikke giver nogen som helst besparelser. Disse ændringer bevirker, at statens udgifter nu bliver over 2 mia kr. højere, end det så ud til, da finanslovsforslaget blev fremsat. Det er en rask gang besparelser. Man har fået presse, radio og tv til at gøre et virkeligt drama ud af, om der skulle være enighed eller uenighed om et lavere statsbudget, hvor det egentlig kun var pebernødder, man rørte ved. Kendsgerningerne er altså, at man har gennemført ikke besparelser, men merudgifter på over 2 mia kr., og det er sket i skøn enighed mellem forligspartierne.

Det konservative folkeparti har stillet ændringsforslag på i alt ca. 4 mia kr., hvortil kommer, at vi vil stemme imod regeringsforslag til mellem 2 og 3 mia kr. Vi stemmer for andre partiers spareforslag til et beløb på ganske mange hundrede millioner kroner, alt i alt en samlet forskel i opfattelsen hos os og regeringen, hvis man også tager en vis dobbeltvirkning bort, på et sted mellem 6 og 7 mia kr.

Kun ved at følge det konservative folkeparti vil vi nå frem til ordentlige besparelser, realistiske besparelser og dermed til indkomstskattelettelser.

Disse indkomstskattelettelser må have en indkomstpolitisk virkning til følge. Regeringen må, om end sent, nu i gang med arbejdsmarkedets parter for at finde frem til en løsning af forholdene til bedring af vor økonomi både for staten og for den enkelte.

Vi vil afgive stemme overensstemmende med det, vi har udtrykt i betænkning og til lægsbetænkning og i øvrigt overensstemmende med det, jeg har sagt her.

Poul Dam (SF):

Det fremgår allerede af tidligere ordføreres udtalelser, at det er forbundet med visse problemer at være finanslovsordfører. Det var svært at falde i søvn i går aftes. Alle de 1.374 ændringsforslag kørte rundt i hovedet, og man skulle finde ud af, hvordan de hang

[Foul Dam.]

sammen, hvad der ville blive taget tilbage og genoptaget osv. Men til sidst faldt jeg altså i søvn, og så drømte jeg, at jeg vågnede, og havde denne mærkelige oplevelse, at dagen og livet var blevet helt anderledes. Det gik op for mig, at det, der var sket, var, at fremskridtspartiets ændringsforslag alle var blevet vedtaget.

Jeg drømte altså, at jeg vågnede, og jeg vågnede ved, at anden ombæring med posten kom, første ombæring var nemlig blevet inddraget. Der var ingen avis med, for den var blevet slået ihjel af portoforhøjelsen, men noget senere kom et omdelerbureau, som var lavet af en afskediget ambassadør og et par afskedigede professorer, med reklameavisen, der var fuld af annoncer, hvor folk søgte arbejde ved hvad som helst for en så lav løn, som det overhovedet kunne tænkes. Nogle søgte privat barnepleje, og der var mange andre interessante ting, hvor folk viste deres initiativ og deres forsøg på at klare sig igennem i en vanskelig tid.

Der kom også et par breve med posten, det ene var fra en fætter fra landet, som bor på en lille ø, hvor han siger: jeg er glad for, at posten kommer en gang om ugen, for efter at tilskuddet til færgen er fjernet, er det noget svært at komme herfra, da vi endnu ikke har råd til helikopteren. Han er landmand, og hans problem var, at tidligere kom der en konsulent, men for fremtiden kom der kun en halv konsulent, det var ikke helt det samme.

Det andet brev var fra min gamle mor, der var glad for, at hendes folkepension var blevet sat op, men hun sagde: jeg er ikke glad for at modtage den, for min nabo er invalidepensionist, og jeg har dårlig samvittighed, hver gang jeg får de her penge.

Så var der også en tryksag fra boghandleren, der fortalte, at de håndbogsserier, som jeg abonnerede på, var inddraget. Jeg kunne læse dem på engelsk, russisk eller noget andet interessant, hvis jeg kunne det, men de danske håndbøger var altså standset på grund af forskellige foranstaltninger. Til gengæld kunne han tilbyde Morten Korchs samlede værker billigt, for ophavsretten på Morten Korch var bortfaldet, så de var blevet ganske overordentlig billige.

Biblioteket meddelte, at jeg ikke mere

kunne låne bøger, for de havde fastslået, at jeg selv havde bøger på reolen.

Efter disse forskellige mere eller mindre sørgelige meddelelser åbnede jeg for radioen. Der var ikke spor valgproblemer, for der var kun program 3 tilbage. Det var lige den tid, hvor der var nyheder, og dér fik man at vide, at auktionen over det kgl. teater var afsluttet med, at det var blevet solgt til parkeringshus for en spotsum. Endvidere blev det meddelt, at der samme dag ville være auktion over nogle bundter skoler og andre undervisningsanstalter, og jeg besluttede mig — stadig i drømmen — til at gå hen for at se, om jeg ikke kunne købe en skole billigt.

Da jeg kom ud på gaden, mærkede jeg også, at der var sket noget. Der var kun danskere tilbage: grønlænderne var rejst tilbage til Grønland, flygtningene var rejst hen til steder, hvor man ville behandle dem bedre, og turisterne var holdt op med at komme, fordi et land, man ikke havde diplomatisk forbindelse med, da ambassadernerne jo var blevet nedlagt, kunne man da ikke komme til. Det var ganske hyggeligt. Det eneste uhyggelige var, at der kom et demonstrationstog — og demonstrationstog er vi jo meget bekymrede over — med flere slags transparenter; på det første stod der: tak for skatenedsættelsen, og på det andet stod der: giv os indtægt og arbejde, så vi har glæde af skatenedsættelsen.

Så vågnede jeg rigtigt, og sjældent har jeg været så glad for at vågne.

Fremskridtspartiet har jo stillet sin samfundsmodel op i ændringsforslagene til dette finanslovsforslag. Det er interessant, og det bør beskrives meget grundigt, hvad det er for et sælsomt samfund, fremskridtspartiet vil give os. Det er ikke hensigtsmæssigt. Jeg synes i og for sig heller ikke, det er hensigtsmæssigt, at Danmarks kommunistiske parti har gjort noget lignende med nogle meget store forslag; jeg skal senere komme tilbage til de kommunistiske ændringsforslag, som jeg i øvrigt bestemt ikke vil slå i hartkorn med fremskridtspartiets.

Nu synes jeg i og for sig, det er forkert at bebrejde fremskridtspartiet den valgte metode. Det er da godt, at fremskridtspartiet ærligt fortæller os, hvor vel de vil os alle sammen, og på hvilken måde de vil os vel. Det kan, hvis det virkelig går op for folk,

[Poul Dam.]

måske betyde, at fremskridtspartiets liv bliver som en strålende komet, der brænder op og falder ned som kul. Det er forkeret at behøjde fremskridtspartiet det. Det er godt, at vi ved, hvor fremskridtspartiet står, og jeg tror derfor også, at hr. Erling Olsens betragtninger om, at vi skulle lave en helt anden procedure, er interessante, men ikke særlig gennemtænkte. Jeg skal gå mere ind på dem senere, når der foreligger en afskrift af talen; jeg tror nok, der er nogle konsekvenser af det, som er ganske overordentlig bekymrende.

Men det, der er sagen, er, at hele vor finanslovprocedure er gammeldags og uhenigtsmæssig. Vi arbejder med et meget svært overskueligt budget med stort og småt mellem hinanden, men mangler sammenhængen til et samfundsbudget, til en økonomi i det hele. De samfundøkonomiske konsekvenser af forslagene er sjældent særlig gennemarbejdede, i hvert fald er det ikke krystalklart for offentligheden, for borgerne, for vælgerne, hvad de kommer til at betyde.

Vi har brug for et samfundsbudget, vi har brug for en økonomisk model at arbejde med, og i dette skal finansloven som bevillingslov naturligvis indgå. Det er muligt, at noget sådant ville betyde, at fremskridtspartiets kuglerammeeksempler ville ophøre — det skulle selvfølgelig laves så enkelt, at selv fremskridtspartiet kunne forstå det, om muligt — sådan noget som det med den enlige mor med de to børn, der tjente 52.000 kr. — vi fik aldrig at vide, hvordan hun fik de 52.000 kr., for selv om hun sælger børnene, har hun dem jo kun én gang. Der er ingen bagside på medaljen, siger fremskridtspartiet; der er jo overhovedet ingen medalje.

Men fremskridtspartiet bruger altså det system, vi har, konsekvent, og det er lige så meget systemets fejl som fremskridtspartiets. Vi må i tide sætte et arbejde i gang om den økonomiske planlægnings fremtidige form. Det er for så vidt for sent at snakke om det her ved finanslovsforslagets tredje behandling. Vi tager i det hele taget vore problemer op for sent her i landet, og derfor løser vi dem for dårligt.

Det gælder også de spareplaner og sparebestrebelse, der har givet sig udslag i det forslag til finanslov, der nu bliver vedtaget. Nogle besparelser var allerede indarbejdet,

inden finanslovsforslaget blev fremsat, andre er yderligere konsekvenser af septemberforliget, og endelig er der de spareaftaler, der kom her i sidste omgang.

Hele dette spareri i den form, som vi har kendt det til bevidstløshed nu igennem en årrække, betyder jo først og fremmest, at vi belaster fremtiden med nye og kostbare problemer. Vi klarer måske visse vanskeligheder i dagens Danmark, men vi skaber selv de problemer, som vi skal slås med om nogle år. Vi skærer ned på daginstitutioner og på andre udgifter til vore børn. Det betyder, at de løber en større risiko for at blive sociale tabere, med de forøgede omkostninger, som det vil medføre i fremtiden. Vi skærer ned på narkokonsulenterne, hvorved vi sikrer os, at de unge, der er ramt af disse problemer, bliver endnu mere kostbare for samfundet og får en endnu ulykkeligere tilværelse. Vi sørger ikke for, at de unge får beskæftigelse, og gør dem dermed til dårligere arbejdskraft i fremtiden og giver dem sociale problemer i fremtiden. Vi sørger ikke for, at de i tilstrækkelig grad får den uddannelse, de har behov for, og dette rammer på fuldkommen samme måde. Det er karakteristisk, at nogle partier — heldigvis ikke regeringen — nu tænker på at sætte en klods for EFG-udviklingen, netop som forståelsen for denne uddannelsesform er ved at komme og på et tidspunkt, hvor det er helt klart, at standsningen af EFGs udbygning vil medføre en væsentlig forringelse af arbejdskraften i fremtidens samfund.

Vi sparer på byggeriområdet, hvilket betyder, at vi får nye og store problemer for lejerne og for ejerne i fremtiden. Vi ved alle, hvilke problemer vi har på dette område på grund af fejlslagen politik i fortiden, og vi fortsætter med at skabe nye problemer, som gør det endnu mere kostbart og endnu vanskeligere i fremtiden. Og vi bruger ikke de år, vi har nu, og den arbejdsløshed, vi desværre har, til det, vi kunne gøre med forholdsvis beskedne samfundsmæssig omkostning, nemlig til udbygning af infrastrukturen og til udbygning af erhvervslivets produktionsapparat; det er jo netop i disse år, det kan gøres, for at vi får et apparat, som vi kan benytte, når opsvinget kommer.

Vi har længe i dette land arbejdet med systemet tidsindstillede bomber. Det var i og for sig mange af de forslag, som vi vedtog

[Poul Dam.]

i 1960'erne, hvis økonomiske virkninger først har vist sig i 1970'erne, hvor vi ikke har råd til dem, og nu får vi altså de nye tidsindstilte bomber ved det småtskårne fileri, som skaber store problemer fremover. Det kan ikke blive ved at gå, og det er en mager trøst, at dette er blevet sagt igennem mange år; men vi ved jo også, hvordan det er gået.

Jeg skal herefter sige forholdsvis få ord om ændringsforslagene; der er jo, som alle har opdaget, lidt mange af dem.

Først om vore egne. Det vil ikke undre nogen, at vi, der er modstandere af De europæiske Fællesskaber, modstandere af NATO og ikke mener, at forsvaret i sin hidtidige form har nogen mening, stiller nogle forslag i den forbindelse. Vi har ikke været så konsekvente som kommunisterne, der stiller mange flere; det er da udmærket, at de har været flittigere, end vi har været. Med hensyn til forsvaret har vi formuleret vort forslag realistisk, idet det er klart, at der inden for forsvarsministeriet er en masse fornuftige ting, vi gerne vil have opretholdt; vi vil gerne have opretholdt meteorologisk institut og livgarden af hensyn til turisterne og Christiansø og Nyboder, og vi vil gerne have opretholdt Christiania, som også er med i opregnelsen af det, som forsvarsministeren gerne må bruge penge til. Så vil det koste lidt penge at få afviklet forsvaret; det er jo ikke folk, man uden videre kan bruge til noget fornuftigt fra den ene dag til den anden.

På en række områder har vi jo stillet forslag om reservebevillinger. Vi har stillet forslag om et forholdsvis beskedent beløb til forbedring af folkepensionerne, et ligeledes beskedent beløb til forbedring af uddannelsen af de arbejdsløse, et beskedent beløb til forbedring af Statens Uddannelsesstøtte, et beløb til disposition for beskæftigelsesfremmende foranstaltninger, det beløb, der står, er beregnet som et bruttobeløb, og det vil sige, at nettobeløbet bliver meget mindre, fordi vi ved en forbedring af beskæftigelsen sparer på mange andre poster. Endelig mener vi, at det er meningsløst, at bygge- og boligfonden skal blive ved med at vokse. De penge, der er dér, skal bruges, og det har vi altså stillet forslag om.

Jeg lagde mærke til, at forskellige ordførere har sagt, at de er sympatisk indstillede

over for den tekstanmærkning, vi har foreslået vedrørende åndssvageforsorgen, som jo i al sin enkelhed går ud på, at der uanset bemærkningerne til finanslovsforslaget vil være mulighed for at bruge anlægsbevillingen til at oprette mindre institutioner for til aflastning af Ebberødgård. Det er vigtigt, at Ebberødgård bliver aflastet, og det kan ske på mange forskellige måder.

Danmarks kommunistiske parti har stillet en række ændringsforslag, som næsten alle er meget sympatiske. De er ikke alle sammen helt realistiske, men giver selvfølgelig et godt billede af, hvad partiet ønsker sig. Imidlertid medfører dette, at de er sympatiske, men urealistiske, at vi i en række tilfælde vil undlade at stemme om dem.

Et forslag vil vi stemme for, det er forslaget om nedsættelsen af momsens, men vores motivering er en anden end DKPs. Vi ønsker, at vi skal vende tilbage til den lavere momssats, fordi vi mener, det er nyttigt for beskæftigelsen at arbejde med den lavere momssats i den periode, der går, indtil opsvinget kommer.

Venstresocialisterne har stillet nogle opfindsomme ændringsforslag, som vi i de fleste tilfælde vil stemme for. Vi vil dog ikke stemme for nedlæggelsen af politiets efterretningstjeneste, ligesom vi ønsker at opretholde den militære efterretningstjeneste. Vi ønsker, at efterretningstjenesterne skal være under politisk kontrol, men at de skal opretholdes. Vi kunne måske så også ønske, at politiets efterretningstjeneste interesserede sig lige så meget for eventuelle fascistiske sammensværgelser i dette samfund som for de sammensværgelser, man tror findes på andet hold.

Venstresocialisterne har foreslået, at man skulle stille nogle penge til rådighed for kulturministeriet, således at kulturministeren kunne lade nogle sekretærer skrive alle de overflødige papirer af, som visse mennesker i radiatorådet vil have. Det vil vi gerne stemme imod, for vi anser dette arbejde for at være overflødig; det er et arbejde, hverken radioen eller kulturministeriet eller nogen andre bør udføre. Hvis der er nogen, der er interesseret i at skrive udsendelser af, kan de lytte til dem og skrive af undervejs.

Det konservative folkeparti har stillet ét ændringsforslag, som jeg i og for sig synes skulle have været erstattet af en tekstan-

[Paul Dam.]

mærkning, der lød: i øvrigt burde alt i denne verden være helt anderledes.

Der er et par ændringsforslag om Storebæltsbroen, som vi vil undlade at stemme om ud fra den motivering, at det emne, det her drejer sig om, er for stort til at behandle i ændringsforslag; det er en principafgørelse, der skal til, og den kan vi ikke tage ved en finanslovsforlagsbehandling.

Der er et par bevillingsændringsforslag, som jeg glæder mig over, og det er dem, der vedrører Bornholm, dels dette at regeringen har accepteret, at der skal bygges to nye færger til Bornholmstrafikken, dels dette at man er gået ind i forhandlingerne om et elkabel til Bornholm. Begge dele tror jeg er af betydning for Bornholms udvikling.

Vores stemmeafgivning vil i øvrigt fremgå af stemmeafgivningen. Jeg skal lige med det samme sige, at vi agter at stemme for et par saglige, forsvarlige ændringsforslag, der er stillet af f. eks. fremskridtspartiet og centrum-demokraterne; det er ikke så mange.

Honoré (KrF):

Siden førstebehandlingen af dette finanslovsforslag er der indgået et rekordagtigt antal ændringsforslag både fra venstre og højre side i salen. Afstemningen vil dog få et mindre kaotisk forløb end sidste år. Grunden hertil er, at finanslovsforslaget i første række bygger på septemberforliget og i anden række — gennem ændringsforslagene — på den aftale om finanslovsafstemningen, der blev bekræftet søndag den 14. marts mellem socialdemokratiet, det radikale venstre, kristeligt folkeparti og centrum-demokraterne. Denne aftale gælder ikke den økonomiske politik. Den rækker ikke ud over den 31. marts og afløser naturligvis ikke det bredere septemberforlig. Efter den 31. marts står vi over for at skulle videreføre de andre bestanddele af septemberforliget sammen med partiet venstre.

Det var med betænkelighed, kristeligt folkepartis folketingsgruppe gik med til finanslovsaftalen, da den så let kunne misforstås. Når vi overvandt vore betænkeligheder, skyldes det ikke mindst behovet for politisk stabilitet omkring finanslovsforslaget. Dette var vigtigt på et tidspunkt med spekulation imod den danske krone. Danmarks kreditværdighed og valutamæssige

styrke afhænger bl. a. af den politiske stabilitet. Kristeligt folkeparti vurderede det sådan, at jo bredere en kreds af partier der kunne stå sammen om finanslovsforslaget, jo større muligheder havde Danmark for at overvinde spekulatationen imod den danske krone. Kristeligt folkeparti tilskriver finanslovsaftalen en del af æren for, at det lykkedes at hævde den danske krone i valutakrisen.

Kristeligt folkeparti finder dog også, at vi ved at medvirke i denne aftale har opnået visse forbedringer. Takket være ekstra besparelser til 200 mill. kr. er der skabt dækning for merudgifter til bl. a. en forhøjelse af pensionen for ægtepar fra 1. januar næste år, et elkabel til Bornholm og 2 nye Bornholmsfærger. Gennem vor deltagelse i aftalen hindrede vi nedskæringer på 4 mill. kr. til seminarier og nedskæringer på 16 mill. kr. af vor udviklingsbistand i videste forstand.

Man må indrømme regeringen, at den har strakt sig vidt i spareforhandlingerne, efter kristeligt folkepartis mening undertiden for vidt. At partiet venstre ikke kom med, skal efter kristeligt folkepartis opfattelse ikke tilskrives de 200 mill. kr., der skilte venstre og regeringen, men politiske overvejelser hos det største oppositionsparti. Kristeligt folkeparti beklager, at det ikke lykkedes at få en endnu bredere finanslovsaftale i stand.

Kristeligt folkeparti har i forbindelse med aftalen trukket sine egne ændringsforslag tilbage. Efter at produktionsgarantien til J. J. Thorsens Jesusfilm er bortfaldet, er det ikke længere så presserende at lade hele den konto, der hedder produktionsgaranti, udgå. Vi vil dog præcisere, at spørgsmålet om ministeransvarlighed på dette og på andre områder endnu ikke har fundet en for os tilfredsstillende løsning, hvad f. eks. den påtænkte støtte til teatergruppen Solvognen kan illustrere.

En anden følge af aftalen mellem de 4 partier er, at kristeligt folkeparti vil stemme sammen med regeringen med undtagelse af afstemningen om EFG, idet vi gennem dette besparelsesforslag tilsigter en større lighed i støtten til de uddannelsessøgende. Bortset fra afstemningen om EFG agter kristeligt folkeparti at stemme imod de ændringsforslag, der ikke indgår i afstemningsaftalen.

Vi vil stemme imod fremskridtspartiets

[Hæret.]

ændringsforslag. Ifølge finansministeriets beregninger ville en gennemførelse af fremskridtspartiets besparelsesforslag føre til afskedigelse af henimod 80.000 offentligt ansatte. På det private arbejdsmarked ville yderligere 30.000 mennesker, der arbejder for det offentlige, blive arbejdsløse, hvortil kommer, at 15.000 uddannelsessøgende ville stå uden uddannelsesmulighed, dvs. være arbejdsløse. Når fremskridtspartiet derudover vil sluse 40.000 invalidepensionister ud på arbejdsmarkedet, ville dette ud over den nuværende arbejdsløshed kaste 165.000 ud i arbejdsløshed. Da $\frac{1}{3}$ af de 80.000 offentligt ansatte, der skal afskediges, er tjenestemænd, udløser deres afskedigelse ventepenge, rådighedsløn og pension, hvad der reducerer besparelserne tilsvarende.

Besparelser gennem nedsættelse af de offentligt ansattes lønninger fra 1. april i år, ophævelse af deres dyrtidsportioner, er ikke muligt, idet det strider imod loven om forlængelse af kollektive overenskomster, der gælder indtil foråret 1977.

Halvdelen af fremskridtspartiets spareforslag forudsætter ny eller ændret lovgivning. Der skal gennemføres 200 nye love eller lovændringer. Det vil tage tid, og en stor del af dem vil først kunne få finansiel effekt langt hen i finansåret. Med andre ord er fremskridtspartiets besparelsesforslag taget som helhed et illusionsnummer.

Det skal dog indrømmes fremskridtspartiet, at dets besparelsesforslag er fordelt på de enkelte konti til forskel fra de konservative besparelser på henvend 5 mia kr., der alle er opført på budtgetreguleringskontoen. De konservative har derigennem vist stor vilje, men liden evne til at spare. Vi har ikke fået selv elementære beregninger fra de konservative, der viser, at der kan spares disse 5 mia kr. De konservative vil f. eks. stramme reglerne for tildeling af invalidepension og derigennem spare 200 mill. kr. Kan dette gøres i en situation med så stor arbejdsløshed? Kan man i løbet af nogle få uger og måneder få dirigeret så mange ud til et job, som måske ikke findes; at der allerede i næste finansår er sparet 200 mill. kr.? Svaret må være nej. Det er i virkeligheden sørgeligt, at et gammelt, agtværdigt parti som det konservative folkeparti ikke underser sig for at lægge så dårligt gennemarbej-

dede forslag på folketingets bord. En sammenligning mellem fremskridtspartiets og det konservative folkepartis besparelsesforslag falder i så henseende ikke ud til det ældre partis fordel.

Venstre kan opvise besparelser for nogle hundrede millioner kroner mere end aftalepartierne. Der blev dog ingen mærkbar skattelettelse ud af det, dersom disse ændringsforslag blev vedtaget. Nogle af venstres ændringsforslag har helt eller i mildnet form fået tilslutning fra de partier, der indgik aftalen om finanslovsafstemningen. Kristeligt folkeparti kunne f. eks. ikke tilslutte sig venstres forslag om besparelser på 150 mill. kr. ved bortfald af mælketilskud, som ville ramme familier med børn ret hårdt.

Vi kunne heller ikke tilslutte os venstres forslag om besparelser på 13,4 mill. kr. til racismens ofre i Rhodesia, Sydafrika og Namibia. Vi finder det i skærende modstrid med EF-udenrigsministrenes erklæring om at bekæmpe apartheidpolitikken og den ulovlige besættelse af Namibia.

Ved siden af fremskridtspartiet er Danmarks kommunistiske parti den største leverandør af ændringsforslag, der ikke har skygge af chance for at blive gennemført. Man vil spare på EF-tilskud, men følger heraf vil jo bare blive et tab på flere milliarder i udenlandsk valuta og øget arbejdsløshed inden for landbruget og den industri, der forædler landbrugsprodukterne.

Kommunisterne vil nedlægge Danmarks forsvar, men resultatet heraf vil jo være, at den militære balance i Østersøområdet og Nordeuropa forskydes yderligere i Sovjetblokkens favor. Det mærkelige er, at også SF om end i lidt mere afdæmpet form går ind for dansk nedrustning, når SF, hvad Jugoslavien angår, synes at have forstået nødvendigheden af gennem militære midler at hævde national suverænitet.

Den anden side af kommunisternes ændringsforslag består af bastante overbud inden for den sociale sektor, uddannelses-sektoren og boligområdet. Disse overbud skal kun tjene propagandistiske formål og levere ammunition til bekæmpelse af socialdemokratiet og SF. Kristeligt folkeparti vil ikke støtte kommunisterne i denne kamp imod andre partier ved hjælp af ændringsforslag fremsat iklædt socialpolitiske lammeklæder. Hvis kommunisternes finanslov-

[Høroré.]

forslag vedtoges, ville vort underskud på handelsbalancen, arbejdsløsheden, skatetrykket og inflationen vokse. Et økonomisk sammenbrud kunne blive følgen. Samtidig ville vi udenrigspolitisk stå uden for det vesteuropæiske system og derigennem blive meget mere afhængige af Sovjetblokken.

Kristeligt folkeparti må ud fra sin politiske ansvarsbevidsthed afvise propagandistiske ændringsforslag til dette finanslovsforslag, hvad enten de kommer fra højrefløj eller venstrefløj. Vi har vist os rede til at tage medansvar også for denne finanslov, så vi kan fortsætte en afbalanceret besparelselinje. Når finanslovsforslaget er vedtaget, må vi sammen med partierne i septemberforliget finde endnu større besparelser, der skal finansiere skattelettelserne næste år. Disse skattelettelser bør gøre det muligt at gennemføre den indkomstpolitik, der forøger erhvervslivets konkurrenceevne og på mere varig måde reducerer arbejdsløsheden.

Freddy Madsen (DKP):

Efter en næsten 3 måneders behandling af forslaget til finanslov med anvendelse, som det er sagt, af betydelige mængder af papir burde man forvente, at der nu var udsigt til et fornuftigt budget for familien Danmark for 1976-77. Flertallet af Danmarks befolkning har ret til at forvente, at deres valgte repræsentanter løser denne opgave. Det drejer sig ikke mindst om det store flertal, der med slid og møje i det daglige arbejde skaber landets værdier og gør Danmark til et af de rigeste lande i verden.

Desværre er det jo gået anderledes. Vi står med over 1.300 ændringsforslag til finanslovsforslaget. De er brikker, der kan passes ind i den mosaik, der til sidst vil udgøre finansloven. Deriblandt findes mere end 150, der kunne give et tåleligt resultat. Ganske vist vil det endelige resultat først fremkomme, når afstemningerne har fundet sted, men allerede nu er vi jo i stand til at forudsige, hvad der vil ske, og det går ikke i den retning, der på en rimelig måde imødekommer jævne menneskers ønsker, og det ligger langt fra de ændringsforslag, som vi har stillet.

Det er regeringen, der har fremsat forslag til finanslov, og det er også den, der har ledet forhandlingerne om ændringer. Vi bekl-

ger, at vi nu må konstatere, at det bliver værre, end vi på forhånd havde troet. I september lavede regeringen et forlig med venstre, der omfattede besparelser på finansloven med 500 mill. kr. De er gennemført til punkt og prikke. De omfatter mange områder, men fælles for de fleste er, at de rammer de svagest stillede i vores samfund. Lad mig blot tage et par af de reelle eksempler, der kan illustrere det.

Man udskyder udbetaling af pensionen med 1 måned på trods af, at alting i den nuværende situation taler for at sætte pensionsalderen ned. Man fratager gamle og syge mennesker deres pension, når de er indlagt på hospitaler og indstillet til en plejehjemsplads, men det sker på et tidspunkt, hvor samfundet ikke har sikret, at en plejehjemsplads er til rådighed. I praksis vil det medføre, at gamle og syge mennesker må tage afsked med det hjem, de opbyggede i et langt, slidsomt liv, hvor deres eneste holdpunkt nu kan blive en primitiv jernseng på et hospital. Det er ufatteligt, at politikere, der ynder at kalde sig ansvarlige, kan gennemføre den slags ting for at spare nogle kroner, der er helt ligegyldige i den store sammenhæng. Måske kan det glæde kristeligt folkeparti, at man nu får den fattige enkes skærv, selv om det sker med tvang. Men det fortæller også noget om, hvor langt det socialdemokrati, der engang havde som motto at være de fattiges værner og de riges ris, har strakt sig for at tækkes de borgerlige. Selv det var dog ikke nok. Venstre, der i forvejen havde sikret sig, at arbejderne lønninger blev fastlåst igennem tvangsloven, og at arbejdsgiverne blev benådet med et tilskud på 1.350 mill. kr. fra statskassen, ønskede yderligere at ydmyge regeringen med nye krav.

Desværre var regeringen parat til at bøje sig for denne uhyrlige pression. I første omgang tilbød man yderligere besparelser på 80 mill. kr., men det var ikke nok til at sikre støtte fra de vaklende partier i midten, der er under pres fra højre. Så ofrede regeringen 200 mill. kr., og så lykkedes det at få det, som man kalder en aftale, og som efter sigende skulle være næsten lige så godt som et forlig. Men selv hr. Erhard Jakobsens mærkværdighed af et parti har åbenbart fået lov til at spille regeringen på næsen. Alligevel lykkedes det ikke trods disse ind-

[Freddy Madsen.]

rømmelser at få venstre med og det på trods af, at regeringen ifølge hr. Aukens udtalelser i radioen i lørdags har tilbudt at efterkomme venstres spareønsker i kroner og øre. Regeringen har altså i denne sag været helt nede på knæene, men det har ikke været nok for venstre. Det er venstres krav, at regeringen derudover skulle fordyre mælken og tage lønnen fra lærlingene. Appetitten kommer som bekendt, mens man spiser.

Det lykkedes altså ikke at opnå det store forlig, men alting tyder på, at venstre til syvende og sidst får sin vilje. De tusinder af arbejdere, der gennem deres aktioner drev hr. Poul Hartling bort, har fået ham igen ad bagdøren. I morgen vil det antagelig vise sig, at regeringen accepterer, at lærlingene får frataget deres fattige skillinger. De største fagforbund i landet har opfordret regeringen til at stå fast i denne sag, men den vælger åbenbart at gå under åget, og det kan nok give bange anelser for den nærmeste fremtid, når man ser på de løfter, der er afgivet med hensyn til at føre indkomstpoltik.

Jeg vil gerne spørge regeringen: agter man virkelig at sluge det nederlag på lærlingelønningerne, der er lagt op til på trods af fagbevægelsens entydige advarsler?

Værst i dette finanslovsforslag, som det nu fremtræder, er, at der er givet op over for arbejdsløshedens brændende problem. Vi ved meget vel, at den har sin årsag i selve samfundets struktur, og at det kun kan lade sig gøre at sikre arbejde til alle og tryghed i beskæftigelsen, hvis vi tilkæmper os et socialistisk samfund. Selv en nok så god finanslov kan under de givne omstændigheder ikke løse problemerne, så længe det er stor kapitalen, der skalter og valter med størstedelen af rigdommene, og spekulanterne får lov til at sjakre med milliardbeløb.

Det er ingen hemmelighed, at vi ønsker socialismen indført i Danmark, men det betyder ikke, at vi blot vil lade tingene gå deres skæve gang, til det sker. For det første føler vi en dyb forpligtelse over for de mennesker, der har givet os mandat, og for det andet tror vi, det er muligt at hidføre betydelige forandringer, hvis de kræfter, der har interesse i en anden politik, mobiliseres om løsningen af helt konkrete opgaver.

Det er bl. a. i dette lys, man skal se vore

forslag til ændringer i finanslovsforslaget. De er præget af to hovedsynspunkter. For det første at yde i den nuværende situation en maksimal indsats for at sætte arbejde i gang og for det andet at foretage en omfordeling af offentlige midler til gavn for de svageste i samfundet. De to ting hænger nøje sammen og virker gensidigt forstærkende.

Med hensyn til skatter og afgifter foreslår vi igen, at der gøres en kraftanstrengelse for at få fat i den del af indkomsterne, der unddrages beskatning. Herved ville det være muligt at sikre en merindtægt på 5 mia kr. Til gengæld foreslår vi at afskaffe moms på mad, medicin og byggeri. Det kommer først og fremmest de laveste indkomster til gode, og regeringen har jo selv sagt, at den beskedne midlertidige momsnedsettelse i vinter skar toppen af arbejdsløsheden.

Vi foreslår, at man afskaffer de ekstraordinære afskrivningsregler. Vi har jo for nylig fået bekræftet, at en del af denne anvendes i udlandet, og man må regne med, at de i det hele taget i den nuværende situation bidrager til at overflødigøre arbejdskraft.

Danmarks kommunistiske parti er ikke modstander af besparelser, når de er nyttige og fornuftige. Derfor foreslår vi at spare den milliard, vort medlemskab af EF koster statskassen. Det forløbne år har yderligere bekræftet de advarsler, som modstanderne fremførte ved vor indtræden, og der er grund til at antage, at en udmeldelse vil give os større muligheder for at bekæmpe krisen.

Vi foreslår også, at vi sparer de 5 mia kr. til det dyre og farlige militær. Det er jo typisk, at det er det eneste område, hvor der ikke spares 5 flade øre. Samtlige andre ministerier må holde for, men når det gælder militæret, er der tale om forhøjelser, og nye udvidelser planlægges. Vi anvender milliardbeløb til indkøb af unyttigt materiel og betaler hovedparten af det i udenlandsk valuta. Det er for os at se rygende galskab.

Forsvarspartierne er åbenbart også klar over, at der er en voksende sund skepsis i befolkningen over for rimeligheden i disse dispositioner. Derfor søger man nu med de gammelkendte midler at skræmme folk, og det har vi jo sidst hørt nu fra hr. Honoré. Men den kampagne, der nu er sat i værk, og som har nået sit foreløbige højdepunkt i påstanden om, at Danmark kommer i fare,

[Freddy Madsen.]

hvis fristaden Christiania udråber landet som en socialistisk republik, kan tænkende mennesker naturligvis ikke fæste lid til. Et afrustet Danmark med stormagtsgarantier for neutralitet er den bedste sikkerhed, vi kan få for vor fred og selvstændighed.

Det er ikke frygten for udenlandske angreb, men usikkerheden i dagligdagen over for fremtiden, der er hovedproblemet for de fleste mennesker i vores land. Derfor anser vi det som en væsentlig opgave at skabe social sikkerhed og investere i vort eneste virkelige aktiv, nemlig en højt uddannet befolkning.

Det er på den baggrund, man skal se vore forslag om forbedringer på det sociale og uddannelsesmæssige område. I stedet for de utilstrækkelige beløb, aftalepartierne giver pensionisterne som afdrag på det efterslæb, de har, foreslår vi en 10 pct. forhøjelse af pensionerne og en nedsættelse af pensionsalderen med 2 år. Tilsvarende forøger vi beløbene på andre sociale områder. Vi vender os naturligvis mod de tåbelige og asociale nedskæringer i daginstitutionerne og mod de overgreb, åndssvageforsorgen er udsat for af en højest broget flok i dette ting. Det var vistnok SF, der oprindelig opfandt begrebet kludetæppe.

Der tales meget om, at de sociale udgifter er for høje, og det er vi enige i. Men skylden har det kapitalistiske system, der mishandler og nedslider menneskene. Derfor foreslår vi også, at der anvendes større beløb til arbejdstilsyn og til kontrol med vore arbejdspladser. Her kunne der ikke blot spares mange menneskelige lidelser, men i det lange løb også betydelige økonomiske midler.

På uddannelsesområdet taler alle om nødvendigheden af en bedre uddannelse i folkeskolen, men i modsætning til andre ønsker vi at gøre noget effektivt ved det. I overensstemmelse med vort ændringsforslag til folkeskoleloven foreslår vi, at man anvender et betydeligt beløb på dette område. Det kunne også bidrage til at bekæmpe de sociale skævheder, der præger uddannelses-systemet.

Det er ud fra samme betragtning, at vi vedstår de løfter, som folketinget i sin tid gav, da loven om statens uddannelsesstøtte blev gennemført, og foreslår studiestøtten

forøget. Det skal ses i sammenhæng med vores forslag, der om kort tid kommer til første behandling her i tinget.

Samtidig foreslår vi at øge bevillingerne til en række uddannelser inden for både det boglige og det praktiske område. I modsætning til de kortsigtede og hovedløse nedskæringer, der er på mode for tiden, tror vi, at en udbygning af dette område også økonomisk på længere sigt er en god investering.

Endvidere har vi stillet en række ændringsforslag, der direkte tager sigte på at sætte arbejde i gang. Det gælder først og fremmest statsfinansiering til opførelse af boliger og kollegier. Det er på tide, at den skandaløse boligpolitik, der er udtrykt i flere miserable forlig, bringes til ophør. Vi foreslår, at man i stedet for at føre ørkesløse diskussioner sætter gang i vigtige trafikprojekter som Storebæltsforbindelse og citybane i København.

Investeringer i elektrificeringen i Grønland er en rimelig handling over for den grønlandske befolkning, men kan samtidig give beskæftigelse til den betrængte maskinindustri.

Endelig foreslår vi, at man nu går i gang med at realisere en lang række projekter, som miljøstyrelsen ligger inde med, til et samlet beløb af 4½ mia kr.; det drejer sig om rensningsanlæg og andet nyttigt. Det var da rimeligt, at vi fik disse vigtige opgaver løst i en tid med stor arbejdsløshed.

Men det eneste af vore ændringsforslag, der har fundet nåde hos finansministeren, er vort forslag om, at de to Bornholmsfærger skal bygges, og det vil han ikke engang indrømme. Der er foreslået en ny konto, men for os er det afgørende, at færgerne bliver bygget, ikke hvilken konto de står på, og i konsekvens af det har vi trukket vort ændringsforslag.

Som man vil se, når vi frem til et facit, hvor underskuddet bliver ca. 3 mia kr. større end det, der var i regeringens oprindelige forslag. Nu har man foretaget nogle besparelser fra regeringens side, men samtidig smækket det famøse arbejdsgivertilskud på. Det større underskud, vi opererer med, vil dog rigeligt blive opvejet af mindre udgifter og større indtægter som følge af et markant fald i arbejdsløsheden. På den måde holder vi os inden for den ramme, som regeringen har udstukket. Det er ikke, fordi

[Freddy Madsen.]

vi anser det for ønskeligt at operere med det store underskud, det er udtryk for, at det er et sygt samfund, vi har med at gøre, men i den givne situation er det en nødvendigt onde, for at vi kan bryde den onde cirkel og igen få hjulene sat i sving.

Set i sammenhæng er vores ændringsforslag et brud med den førte politik. Det er magtpåliggende for os at påvise, at der findes et bæredygtigt alternativ til de rabiate nedskæringer, der føres frem fra højre side i salen, og den passive modløshed, der præger regeringen. Vi ved, at stort set alle vore ændringsforslag vil blive stemt ned; det fortæller mere om indstillingen i dette ting end om forslagernes kvalitet. Det fortæller også, at skal der virkelig gennemføres forandring i overensstemmelse med det, vi har foreslået, så skal initiativet tages uden for dette hus, så er det nødvendigt, at tingene nu sættes til debat på arbejdspladser, i fagforeninger, i lejerforeninger og andre folkelige organisationer. Herfra må bevægelsen udvikles for at bringe virkelige ændringer og gennemtvinge en ny politik. Erfaringerne viser, at det kan lade sig gøre, hvis de folkelige kræfter virkelig mobiliseres.

Til slut skal jeg blot bemærke, at vi kan stemme for en del af regeringens ændringsforslag, for de fleste af SF's og VS' ændringsforslag og for enkelte af de ændringsforslag, som er fremsat af andre partier. Men så vil jeg godt sige, at til syvende og sidst gør man nok klogt i at regne med, at vi vil stemme imod den samlede lov.

Brusvang (CD):

På partiet centrum-demokraternes vegne først en bemærkning til indlægget fra den foregående ordfører, hr. Freddy Madsen fra kommunisterne. Som man vil huske, var næsten første halvdel af hans indlæg en lang strøm af hånlige udtalelser vendt imod socialdemokratiet og vendt imod den socialdemokratiske statsminister.

Jeg vil gerne tage afstand fra disse udtalelser, de er fuldstændig uberettigede. Når den finanslov, der nu skal vedtages i disse dage, bliver vedtaget på fornuftig måde og med et fornuftigt indhold, skyldes det bl. a., at der har været en socialdemokratisk mindretalsregering, som har været parat til at samarbejde. Det kan godt være, at set med

kommunisternes øjne er rønnebærrerne sure, for der har ikke været megen kommunistisk indflydelse på denne finanslov, det er korrekt. Men der har fra regeringens side været en klar beredvillighed til at forhandle med de partier, der ville forhandle, og det er det, der har ført til en aftale.

Jeg vil også godt sige, at tonen i og formen for disse forhandlinger har vi været tilfredse med. Statsministeren har ledet disse forhandlinger med den indstilling, at forslag skulle vejes efter deres indhold, efter deres værdi og ikke efter, om de kom fra et stort parti eller fra et lille parti. Vi har været tilfredse med forhandlingsmetoden og forhandlingsatmosfæren, og vi siger forhandlingslederen tak for denne indsats. Derfor er det også helt forkasteligt at bruge udtrykket, at vi i en bestemt situation har spillet regeringen på næsen. Det har vi ikke haft noget som helst ønske om, og det har vi heller ikke gjort, men vi har haft nogle politiske synspunkter, som vi har fået med, og det er vi selvfølgelig glade for. Det skal jeg vende tilbage til.

Dernæst vil jeg på mit partis, centrum-demokraternes, vegne også gerne knytte en bemærkning til hr. Erling Olsens indlæg. Når man kender hr. Erling Olsens venlige personlighed, er man selvfølgelig ikke i tvivl om, at det indlæg, han kommer med, og som var stærkt, også var velment. Jeg har bare personlig mine anelser om, at hr. Erling Olsens indlæg, hans meget kraftige kritik af fremskridtspartiet, vil blive misforstået i befolkningen. Jeg er bange for, at en så stærk kritik med de vendinger, der blev brugt, af mange mennesker vil blive opfattet således, at vi, der udgør flertallet her i tinget, forsøger at beskære fremskridtspartiets parlamentariske muligheder, og det er der vel ingen af os der ønsker.

Når det endvidere blev sagt som en stærk kritik, at det belastede folketinget at beskæftige sig med disse mange ændringsforslag fra fremskridtspartiet, 800, på grund af de mange afstemninger, er det et spørgsmål, om det er en kritik, der først og fremmest skal rettes imod fremskridtspartiet. Vi må vedkende os et medansvar for, at vi her i folketinget benytter en afstemningsprocedure, som er totalt forældet, og som er ganske overordentlig tidkrævende. Det medansvar må føre til, at før vi har rettet de fejl hos os

[Brusvang.]

sely, er det vanskeligt at bebrejde de andre, at de kommer med de mange tidkrævende forslag.

Jeg mener heller ikke, det er korrekt at kritisere fremskridtspartiet for, at deres virksomhed fører til meget papirusseri. Vi ved jo godt, at dette samfund er bygget på love, på anordninger og på dokumenter. Hvis man ad parlamentarisk vej ønsker at ændre dette samfund, må det altså også ske ved hjælp af lovforslag og ved hjælp af dokumenter.

Jeg skal ile med at tilføje — jeg ønsker endelig ikke at blive misforstået — at jeg går ikke ind for fremskridtspartiets politik, men jeg går ind for, at de har adgang til at benytte de parlamentariske muligheder på lige fod med andre partier. De skal i enhver henseende behandles som andre partiers medlemmer her. Det er CDs opfattelse.

Om selve den aftale, som er truffet imellem de 4 partier, finanslovsaftalen, følgende bemærkninger:

Centrum-demokraterne betragter det som deres fortjeneste, at aftalen fik en nutidig udformning, at den fik en udformning med en smidighed, som vi sjældent ser ved forligsaftaler — her kalder man det blot for en aftale. Hvad er nemlig den gammeldags manér at slutte forlig eller aftale på? Det er den, at man siger: kan vi nu blive enige om de og de udgifter? Kan vi blive enige om de og de besparelser? Og så siger man tyst i korridoren: og hvad vi så er uenige om, holder vi kæft med, det snakker vi ikke højt om. Vi går ud og står som en enig front og siger: det her vil vi, og det dér vil vi ikke. Ja men det er en forkert metode, for den fører til, at sådanne aftaleparter bliver en grå masse over for offentligheden, som ikke længere kan skelne det enkelte partis identitet. Det er ikke en politik, som vi ønsker at vedkende os. Vi vil godt vedkende os et ansvar for, at den siddende regering får en fornuftig finanslov, og derfor skal den efter en forhandling om de enkelte poster vide, hvor den har os, og hvor den har andre, men der er visse ting, som måske ikke bare er finansielle betragtninger, men som først og fremmest er politiske betragtninger, hvor vi vil sige: der er ting, vi ikke vil stemme for. Vi vil ikke, fordi vi har indgået en aftale med regeringen, tvinges til derigennem at rejse

os i denne sal og stemme for støtte til oprørsbevægelser sammen med kommunisterne. Det kan man ikke forlange at centrumdemokraterne skal gøre, og det kommer vi heller ikke til, for vi fik denne modifikation, vi fik denne anden udformning af aftalen. Jeg skal vende tilbage til det konkrete indhold.

Vi har altså forbeholdt os ret til at stemme for besparelserposter, der er større end de besparelserposter, der står i selve aftalen. Vi har forbeholdt os ret til uden for denne aftale at stemme for besparelser, som slet ikke er med i aftalen, men det betyder ikke, at der er usikkerhed. Regeringen ved ganske nøjagtigt, at de særlige udgiftsposter, vi var enige om, får den igennem, og den ved også, at den som minimum får de merbesparelser igennem, der skal bruges til at finansiere disse udgiftsposter.

Der blev af hr. Erling Olsen gjort nogle principielle bemærkninger om forholdet mellem venstre og de 4 partier, der er gået med i firepartiaftalen. Centrumdemokraterne beklager også, at vi ikke har partiet venstre med i denne faste blok, de 5 partier fra forliget i september. Vi havde meget gerne set venstre med. Der er helt konkrete grunde til, at vi gerne havde set venstre med. Vi ved nemlig, og jeg mener, at det er offentligt kendt — statsministeren vil i givet fald kunne bekræfte det — at hvis venstre havde fortsat forhandlingerne, ville besparelserne på denne finanslov formentlig være blevet 200 mill. kr. eller mere større, end de rent faktisk blev. Hvorfor? Det er ganske enkelt. Vi ved godt, at mange af disse nedskæringer koster socialdemokratiet blod, at det er noget, de meget, meget nødig gør. Det er meget, meget vanskeligt i mange situationer for en socialdemokratisk regering at gå til den socialdemokratiske folketingsgruppe og få sådanne nedskæringer accepteret. Men det siger sig selv, at hvis en statsminister kan henvise til, at dette er nødvendigt for ikke bare at få de 3 små partier i midten med, men for også at få venstre med, for virkelig at få det bredest mulige fundament i midten af dette ting, så har han et stærkere argument for at få accepteret også yderligere besparelser. Derfor beklager jeg stærkt, at vi ikke fik venstre med. Det havde givet en endnu større stabilitet, og det havde givet endnu større besparelser efter min vurde-

[Brusvang.]

ring, sådan har jeg også forstået statsministerens udtalelser.

Der ville også have været den særlige mulighed, at hvis venstre var gået med, kunne vi have fulgt den idé op, som vi forhandlede på i første omgang, hvor venstre var med i forhandlingerne. Hvad var det for en idé? Det var en idé, der havde det indhold: var det nu ikke rimeligt, om vi igennem forhandling søgte at komme frem til, at blandt disse 5 partier er der enighed om 95 pct., måske 96 pct. af dette finanslovsforslag? Til gengæld er der også klar enighed om, at på et område — det være sig 3, 4 eller 5 pct. — er vi uenige, dér vil vi stemme sådan og sådan, og det kan vi offentliggøre. Vi kan offentliggøre et dokument, der viser vor enighed, 95 pct., og vi kan offentliggøre et dokument, der viser vor uenighed på 5 pct. Det ville være en meget klar ting, som jeg tror at offentligheden ville forstå og værdsætte.

Begrundelsen for, at centrum-demokraterne er gået med til at stemme for nogle af de yderligere udgifter, er den, at der blandt disse udgiftsposter er beløb, der finansierer virksomhed, som giver yderligere beskæftigelse. Der er beskæftigelserne i klit og i skov, der er bekæmpelsen af ungdomsarbejdsledsigheden, der er Bornholmstrafikken. Disse skibe kan vist alene give beskæftigelse til et par tusinde mand. Det er ting, som vi altid har været åbne for fra centrum-demokraternes side, og derfor har vi sagt, at det er vi enige i, det er en politik, vi gerne vil fremme.

Vi er også gået med til fra CDs side at sige ja til en bedre stilling for folkepensionistægtet. Der er sket en forbedring derved, at den brøk, et ægtepar set i forhold til en enlig får, bliver forhøjet fra 1,4 til 1,5. Det er selvfølgelig et skøn, om den ene eller den anden brøk er den rigtige, men vi fandt, at det var rimeligt, at der skete denne forhøjelse, også selv om det kostede penge, mange penge og flere penge, end vi egentlig rigtig kunne lide. Derfor stemte vi for det.

Besparelserposterne, som omfattede 234, vil jeg ikke gennemgå i enkeltheder. Det er først og fremmest poster, der er fremkommet ved socialdemokratiets initiativ, fordi de her har vist det efter min mening priværdige initiativ, at de ikke bare kom med forslag

om yderligere udgifter, men samtidig pegede på, hvor en hel del af de penge kunne hentes, og der blev i virkeligheden balance mellem disse beløb.

De punkter, hvor centrum-demokraterne har en særstilling, er følgende. Jeg skal ikke gennemgå dem alle, men jeg vil nævne nogle eksempler, som illustrerer, hvorfor vi har en anden stilling, og hvorfor det er nødvendigt for os her at markere os med en anden stilling.

Jeg har lige nævnt spørgsmålet om støtte til oprørsbevægelser. Jeg ved godt, at man i dag kalder det noget andet. Jeg ved godt, at kontoen i dag har fået navn af humanitær bistand, men vi tror bare ikke på den aktivitet, vi tror, at pengene i virkeligheden kommer til at havne i forkerte lommer, og derfor har vi sagt, at danske skatteydermillioner ikke skal bruges hertil. Vi er også af politiske grunde meget betænkelige med hensyn til den virksomhed, der udøves af Institutet for udviklingsforskning, og har peget på, at de millionbeløb, der anvendes dér, kunne have været sparet. Dansk ungdoms udlandsarbejde mener vi ikke er tilstrækkelig effektivt, vi mener ikke, det når tilstrækkelige resultater, og mener derfor af politiske grunde, at der bør foretages en besparelse dér.

Filminstituttet. Jeg skal ikke lægge skjul på, at filminstituttets virksomhed har været centrum-demokraterne en torn i øjet igennem mange år. Jeg tror ikke, det bare er os, filminstituttet har været en torn i øjet på, det har også været en torn i øjet på et flertal i befolkningen. Jeg ved ikke, hvor mange gange vi har diskuteret denne sindssyge bevilling til pornofilm omkring Jesu liv, den burde aldrig være givet, og nu ser vi altså farcens toppunkt, at på grund af den dårlige samvittighed, der har plaget filminstituttet, går man hen på et efter min mening i hvert fald meget spinkelt juridisk grundlag og trækker tilsagnet tilbage. Det er den slags ting, som vi politisk ikke kan være med til. Det er de tilfælde, hvor vi må sige: her har vi en anden politisk opfattelse, det må man forstå, og her kan man ikke stikke os i lommen og forlange, at vi så bag efter, fordi vi er med til at få en finanslov igennem, også skal stemme for den slags ting, som vi finder helt urimelige.

At der inden for filminstituttets område er

[Brusvang.]

fornuftig virksomhed også, er en anden sag, men der har altså været meget ufornuftigt. En af de ufornuftige ting, der nu bliver udskilt, og som også med aftalepartiernes stemmer bliver fjernet, er filmværkstedet Workshoppen, hvis produktion har været temmelig håbløs. Mange af disse film blev aldrig nogen sinde gennemført optagelsesmæssigt, og de, der blev gennemført og blev optaget, var af så ringe kvalitet, at de ikke kunne vises nogen steder.

Vi finder også i dag, at det er urimeligt at ofre penge på filmcensur. Vi mener ikke, at man i danske biografer skal vise hvad som helst kritikløst, men vi mener, det er et af de områder, hvor vi kan sige til branchen: herregud, I må have et personligt ansvar, I må have et brancheansvar for dette her. Den måde, som filmcensorerne er organiseret på, er simpelt hen latterlig, og de penge, der gives her, er efter vor mening smidt ud.

Vi mener også, at der kunne spares store beløb på de udgifter, som stat, amter og kommuner afholder til efteruddannelse og vikarbetalning for personale. Der opstår situationer nu og da, hvor det er nødvendigt at fjerne personalet fra tjenestestedet og give dem en grundig undervisning uden for tjenestestedet. Men når man ser, hvad der af stat og kommune ofres på udflugter og kursus til forskellige hoteller af meget store millionbeløb, må vi sige, at her er en post, hvor vi i sparetiden kan sige stop. Derfor har vi ønsket at stemme for nedskæring her på op til 25 mill. kr.

Med hensyn til statens anlægsudgifter er det vor opfattelse, at det måske ikke lige netop er tiden at foretage den voldsomme udbygning af vore universiteter. Vi står formentlig over for at måtte indse nødvendigheden af, at der på en række områder skal gennemføres en adgangsbeholdning, og så ved jeg ikke, om det lige er tiden til at foretage en voldsom udbygning. Når man så også betænker den overkapacitet, som i øjeblikket findes bygningsmæssigt på Roskilde urocenter, må man sige, at her er tale om en fejlposition, som bør føre til, at man overvejer at revidere udvidelserne på visse andre punkter.

De erhvervsfaglige grunduddannelser. Her stemmer vi ligesom venstre, de radikale og de kristelige, det kan vi ikke gå med til.

Det kunne være en god ting, hvis man kunne give alle unge en sådan støtte, men enhver ved jo ved lidt hovedregning, at de 68 mill. kr., som EFG skulle have som særlig løn, lærlingeløn, blev til 2,5 mia kr. formentlig, hvis man skulle give samtlige unge under uddannelse en tilsvarende støtte. Det er der ikke penge til i øjeblikket, det kan vi beklage, men vi kan ikke favorisere en enkelt gruppe.

Jeg vil gerne give støtte til de bemærkninger, der kom fra SFs, hr. Poul Dams, side om det særlige forslag, de har stillet for i den nuværende situation at klare nogle af problemerne omkring Ebberødgård ved en særlig teknisk fremgangsmåde på finansloven. Det er vi enige i, og det skal vi nok stemme for.

Hermed har jeg gennemgået nogle af de væsentligste områder, hvor CD har taget en anden stilling end regeringen og de andre partier, der er med i firepartiaftalen. Jeg er taknemlig for — jeg ved godt, det holdt hårdt — at denne ordning blev accepteret. Der blev rettet en del bebrejdelser imod os. Hvorfor kunne vi nu ikke støtte forlig på gammeldags manér? Men jeg håber, at befolkningen forstår, hvorfor det er nødvendigt at sige, at vi vil godt være med til at løfte og bære, hvad der skal løftes, og hvad der skal bæres, men vi vil også godt have lov til at bevare vores politiske identitet.

Nu er det fremtiden, det gælder. Den finanslov, vi står over for, og den afstemning, vi skal i gang med, vil om ganske kort tid, om få dage, være historie. Og hvad er det så, det gælder? Så gælder det at gå videre med septemberforliget, så gælder det to punkter i septemberforliget. Det gælder indkomstpolitikken, en indkomstpolitik, som skal omfatte alle, ikke bare lønmodtagere, men modtagere af enhver form for indtægt, naturligvis. Men denne indkomstpolitik har ikke nogen fornuftig mening, hvis man ikke opfylder det andet løfte, som vi har givet i septemberforliget, nemlig at der skal gives en lettelse i den direkte personbeskatning. Hvor stor den kan blive, er vi ikke profeter til at kunne udtale os om. Vi ved godt, at situationen ikke er blevet nemmere, men der er ikke nogen mening i disse enkeltpunkter, medmindre man ser den indre sammenhæng imellem dem. De må gennemføres begge to.

[Brusvang.]

Og så glæder centrum-demokraterne sig til, at vi i de fortsatte forhandlinger har venstre med igen. Så er det de 5 partier, det er de 122 mandater, der nu kan bygges på til løsning af de særlige problemer, som det er så nødvendigt at få løst.

Wilhelm (VS):

Et tilbageblik på det år, der er gået siden vedtagelsen af den gældende finanslov, vil vise, at det dengang budgetterede underskud, som venstres ordfører, hr. Christophersen, sidste år i marts måned fandt bekymrende stort, efterhånden som året er skredet, er vokset til det dobbelte, godt og vel endda, og samtidig med at året skred, skred også forudsigelserne og forventningerne. Socialdemokratiet skred, venstre skred, alt skred undtagen krisen og arbejdsløsheden.

Økonomiministeren, som sidste år sagde, at han forstod venstres bekymring ved et budgetteret underskud på knap 6 mia kr., har nu faktisk accepteret et på over 12 mia kr. og planlægger et endnu større for det kommende år. Og venstre, som var så bekymret, har faktisk krone for krone i årets løb ikke bare accepteret, men medvirket til, at det bekymrende underskud voksede fra 6 mia kr. til 12 mia kr., og afstanden til regeringen er for det kommende år nu reduceret til et par hundrede millioner kroner, et par hundrede millioner kroner af et samlet budget på 80 mia kr. Det viser, i hvilken udstrækning den socialdemokratiske regerings og venstres politik er forskellig, eller rettere det viser den slående lighed mellem socialdemokratiets kriseplan og venstres helhedsplan, sådan som VS hele tiden har peget på det.

Det viser også, i hvor ringe grad disse partier forstod og forstår karakteren af den krise, det kapitalistiske system befinder sig i. Da økonomiministeren sidste år svarede på venstres bekymring, henviste han bl. a. til socialdemokratiets rakkertjeneste under overenskomstsituationen og konkluderede: vi tror, at på denne baggrund „kan denne vending i vor økonomiske udvikling, der er så stærkt påkrævet, indtræffe“, og han præciserede det og satte tal på ved at slutte sit indlæg med at sige, at han forventede et betydeligt større fald i arbejdsløsheden end

de 15.000-20.000 helårsarbejdere, som andre ordførere havde talt om. Det holdt altså heller ikke stik.

Det foreliggende finanslovsforslag med de ændringsforslag, der er stillet, skulle være udtryk for en aktiv beskæftigelsespolitik. Det er i hvert fald, hvad man gerne vil have folk til at tro. Men det passer ikke. Beskæftigelsen er ikke og har aldrig været selve målet for disse partiers krisepolitik. Målet har været at forbedre kapitalens profitmuligheder. Sådan må det nødvendigvis være, når man har indstillet sig på at hjælpe dette system til at køre, og sådan er det også.

Jeg skal for overskuelighedens skyld begrænse dokumentationen heraf til nogle få områder.

For det første: regeringens ændringsforslag på bygge- og anlægsprogrammet består af en masse store og især små poster. Til sammen drejer det sig om besparelser på ca. 165 mill. kr. Den tilsvarende ledighed er mindst 1.200 helårsarbejdere.

For det andet: kollegiebyggeriet er på 2 år skåret ned fra over 3.000 enheder til nu højst 400 enheder. Hvis det skulle have været opretholdt, ville statens andel være 67 mill. kr., sådan som VS i øvrigt har stillet ændringsforslag om, og merbeskæftigelsen ville være mindst 1.000 helårsarbejdere.

For det tredje: ved forhøjelse af pensionsalderen vil regeringen spare 25 mill. kr. Samtidig øges arbejdsløsheden med op imod 1.000 personer på helårsbasis.

For det fjerde: i det kommende år vil der højst blive bygget 6.000 almennyttige boliger, fordi der ikke er skabt finansieringsmuligheder for de 8.000, som påstås aftalt. At sikre de 8.000 ville koste staten ca. 40 mill. kr. ekstra og samtidig sikre merbeskæftigelse for omkring 3.000 helårsarbejdere.

For det femte: nednormeringerne på daginstitutionerne sparer staten for 38 mill. kr. Der nedlægges 3.600 heltidsstillinger, og det svarer til fyring af 5.000 ansatte.

For det sjette: vikarbesparelsen på samme område er 17 mill. kr. for staten, og det svarer i realiteten omregnet til ca. 2.000 helårsjob.

Alene disse seks små punkter repræsenterer besparelser, som gør over 13.000 arbejdsløse på helårsbasis. Den samlede besparelse er under 400 mill. kr., selv om man regner kommunernes andel med, men udgifterne

[Wilhelm.]

ved at gøre 13.000 mennesker arbejdsløse er mere end 800 mill. kr. alene for staten. Alt i alt blot på disse få områder har man fjernet godt 13.000 job, man har gjort godt 13.000 mennesker arbejdsløse, og man har derved opnået ikke en besparelse, men i virkeligheden en merudgift for staten på mindst 400 mill. kr. Dette viser klart og tydeligt, at det ikke er beskæftigelsen, der står i forgrunden for regeringens krisepolitik.

Milliardtilskud til privatkapitalen uden mindste garanti for nogen beskæftigelsesmæssig effekt, ja vel, det skorter det ikke på, men på områder som disse, der ubestridt giver beskæftigelse, vælger man uden væklen at „spare“, at gøre folk arbejdsløse, til trods for at det faktisk forøger statens underskud. Det er tåbelighederne fra sidste forår om igen, de såkaldte besparelser på daginstitutionerne, som jo ikke giver 5 øres reelle besparelser. Men det er ikke kun tåbeligt, det følger den samme syge logik som hele krisepolitikken i øvrigt. Målet er at sikre privatkapitalens profit, kun derved har man håb om at få hjulene i gang, som man siger. Derfor den næsten desperate angst for rentefald, derfor milliardtilskuddene til kapitalen direkte som dyrtidsydelsen og indirekte som ved statsobligationerne og meget andet. Inden for rammerne af dette system vil der aldrig blive ført en politik, som i første række sigter på beskæftigelsen. Og det er jo ikke kun på disse enkeltområder, jeg har nævnt her; det er selve grundlaget for socialdemokratiets finanslovsforslag. Selve grundlaget for dette forslag er og var jo en accept af en gennemsnitlig arbejdsløshed på årsbasis på omkring 10 pct.

Finanslovsforslaget afspejler som altid i højere grad end de fleste enkeltlove, hvad det er for en rolle, staten rent faktisk spiller. Vi ser det på indholdet og forudsætningerne: massearbejdsløshed, milliardtilskud til arbejdsgiverne, til kapitalen, og asociale besparelser. Men det må også ses i sammenhæng med de øvrige dele af den indkomstpøolitik, der faktisk allerede føres i stort omfang. Det må ses i sammenhæng med tvangsindgrebene ved overenskomstsituationer, det må ses i sammenhæng med real-lønsudhulinger gennem huslejeforhøjelser osv., for at tage den økonomiske side af det, og det må også ses i sammenhæng med de

angreb på arbejderklassens interesser, der har været på den mere, man kunne sige ideologiske side.

Det kulturpolitiske dødsbo, som socialdemokratiet har lagt frem her inden for det sidste år med nedlæggelsen af Workshoppen som det seneste eksempel, og især, og vigtigere, disse angreb, der er på arbejderklassens aktionsmuligheder, bestræbelserne på at kriminalisere aktionsformer, selvforsvarsformer, som hidtil ikke har været ulovlige, uanset om disse bestræbelser går på såkaldte tydeliggørelser eller ved direkte lovindgreb, og på det sidste mindskelsen af retssikkerheden for politiske modstandere.

VS vil ved stillingtagen til finansloven såvel som til ændringsforslagene anlægge den vurdering, om det nu er til gavn for lønarbejderne eller ikke. Det vil vise sig ved afstemningerne i dag og i morgen, at vi kan stemme for en lang, lang række besparelser, men karakteren er ikke normalt den samme, som ligger i sparepartiernes besparelser, hvad enten de kalder sig septemberpartier eller aftalepartier. Karakteren er fjernelse af disse tilskud til privatkapitalen og ikke disse asociale besparelser, der går ud over systemets ofre. Det betyder, at vi stemmer imod de allerfleste af regeringens ændringsforslag, da de alene er bestemt af spareaftalen med de borgerlige partier.

Mens jeg er ved ændringsforslagene, kan jeg meget kort meddele, at vi vil stemme imod samtlige de ændringsforslag, der er stillet af venstre, de radikale, de kristelige eller centrum-demokraterne, eller de af ændringsforslagene, der måtte være tilbage efter tilbagetrækningerne. De har været nemme nok at have med at gøre for os, og det har de konservative ændringsforslag også, men her vil jeg dog godt tilføje, at vi har hæftet os ved, at de konservative denne gang har klaret at slå både fremskridtspartiet, centrum-demokraterne og de kristelige, når det gælder selvmodsigelserne, demagogien og poppen. Blot for at komme op på samlede såkaldte besparelser på godt 5 mia kr., som hr. Schlüter kan jonglere med i en kommende valgkamp, har man opstillet dette papir. Der er ikke hoved eller hale eller sammenhæng i det, og i modsætning til trods alt alle andre partier, som dog vover at sige, hvor det er, de vil skære, har de konservative ikke skullet nyde noget af at

[Wilkjelm.]

blive taget på ordet. Intet konkret, ikke lægge sig ud med nogen. Det er det mest kujonagtige, vi har set til dato, og det tjener altså også kun det formål at kunne vifte med 5 mia kr. besparelse, som man i virkeligheden ikke selv tror på, i en kommende valgkamp.

Så er der fremskridtspartiets ændringsforslag. En lang stribe af dem, de allerfleste naturligvis, er klart asociale, men VS vil som ved alle tidligere lejligheder bedømme fremskridtspartiets ændringsforslag hver for sig, og der er ikke så få, vi kan støtte, nemlig — som det i øvrigt ofte er sket i årets løb — når det gælder fjernelse af statens tilskud til privatkapitalen.

Fremskridtspartiets tilbageblevenhed med hensyn til at forstå og erkende den moderne kapitalistiske fuldstændige afhængighed af en moderne, man kan næsten sige socialdemokratisk stat for overhovedet at overleve, må blive fremskridtspartiets hovedpine, og det skal ikke forhindre, at VS stemmer for fremskridtspartiets ændringsforslag, hvor de vender sig mod subsidierne til privatkapitalen og mod bureaukratiet.

VS kan støtte de fleste af SFs ændringsforslag, men det vil fremgå, at der er undtagelser. Et af dem, som VS ikke kan stemme for, er SFs ændringsforslag vedrørende militærvæsenet, som nok betyder en stærk nedskæring, men samtidig udtrykkeligt indeholder, at man skal opretholde ikke blot livgarde og dronningeskib, men også efterretningstjenesten, og vi har i dag hørt hr. Poul Dam begrunde dette. Vi ved fra andre situationer, at det ikke engang er en spøg fra SFs side, og vi stemmer ikke for det ændringsforslag.

DKP har ligesom sidste år stillet ændringsforslag i et omfang, der skal pege på et virkeligt alternativ til regeringens finanslovsforslag. Vi opfatter det som et udtryk for DKPs gode vilje. Vi er ikke altid enige i den, som f. eks. når det drejer sig om 50 mill. kr. ekstra bevillinger til atomlobbyen på Risø eller om den blinde vækstfilosofi, der ligger bag ønsket om forcering af en Storbæltsbro.

Men derudover har vi mere principielle betænkeligheder ved DKPs illusionsnummer. Med sine 150 ændringsforslag, ræk-

kende fra få tusinde kroner til mange milliarder kroner, foregiver DKP, at samfundet virkelig kan ændres ved alternative forslag til finansloven. Det tilslører efter vores mening den borgerlige statsfunktion, det tilslører magtforholdene, det skaber falske forestillinger om folketingets rolle og muligheder.

Endnu en gang taler DKP om kapitalens kæmpeprofitter, om bankernes rekordoverskud, som om krisen overhovedet ikke eksisterede, som om den kun var et resultat af et ondsindet komplot mellem monopolkapitaler. Dette er ikke bare pop, det er direkte fordømmende og tilslørende og demobiliserende i vore øjne. Hvorfor skal det dog sløres, at bankernes rekordoverskud alene skyldes, at staten under den socialdemokratiske regerings administration ved sit indenlandske statslån og andre foreteelser har sikret en stor uanbringelig kapital en god og sikker forrentning, den ellers ikke ville kunne opnå, og derved har holdt det generelle renteniveau og profitraten oppe, betalt af lønarbejderne og på bekostning af beskæftigelsen? Og hvorfor skal lønarbejderne bibringes det indtryk, at kapitalen vil bøje sig for enhver parlamentarisk beslutning, at den vil afstå fra kapitalflugt, fra dræn på valutareserverne og fra andre obstruktionsmanøvrer, som folketinget ofte nok har demonstreret sin magtesløshed over for? Hvorfor denne beskrivelse, som kun kan styrke reformistiske forestillinger, og hvor for alle disse bestræbelser på at få regnestykket til at gå op i den sidste ende?

VS ser det ikke som en forpligtelse for et socialistisk parti at skabe balance for den borgerlige stats budget og regnskab, og vi vil ikke holde os tilbage fra at stemme for en række udgifter på f. eks. det sociale og uddannelsesmæssige område uden af den grund at gøre os nogen anstrengelse for at sikre dækning for alt det, vi ikke har interesse i. I den løbende debat senere vil min partifælle hr. Steen Folke nærmere tage fat på enkelte konkrete områder inden for de forskellige partiers ændringsforslag, hvor vi føler grund til nærmere at præcisere vores stemmeafgivning ved den følgende afstemning, og desuden mere udførligt begrunde VS' egne ændringsforslag. Jeg skal kun nævne dem ret summarisk.

[Wilhelm.]

Vi har stillet ændringsforslag, der tager sigte på at fjerne alle de fejl og dobbeltbesparelser, der er foretaget i det år, der er gået siden sidste finanslov, på daginstitutionsområdet. Det forhindrer os ikke i, som vi selv har redegjort for i bemærkningerne, at stemme for reelle udvidelser på området. Vi har stillet ændringsforslag, der skulle sikre kollegiebyggeriet og den dertil hørende beskæftigelse. Vi har stillet ændringsforslag, som skulle sikre, at energioplysningsudvalget, som flertallet gerne vil have nedlagt nu, inden man går ind til den sidste fase, der måske resulterer i en folkeafstemning om atomkraftværker i Danmark, dette energioplysningsudvalg, som hidtil med en lille undtagelse for radios og tv's vedkommende har været det eneste alsidige oplysningsorgan, ikke bliver nedlagt. Vi vil med en bevilling på 1 mill. kr. sikre, at det vil kunne fortsætte som et spinkelt modstykke — andet bliver det aldrig — til den massive propaganda, som atomlobbyen med Elsam i hovedrollen, og for forbrugernes penge vel at mærke, fører for atomkraftens indførelse. Og vi har stillet forskellige andre ændringsforslag, som hr. Steen Folke vil redegøre mere udførligt for.

Jeg skal sige til sidst, at når vi kommer dertil, vil VS ikke stemme for det samlede finanslovsforslag. Begrundelsen turde være klar efter det, jeg her har sagt. Dette finanslovsforslag afspejler tydeligere, end vi har set det nogen sinde, den socialdemokratiske regerings lakajrolle over for partiet venstre. Det vil efter al sandsynlighed fremgå af afstemningerne, at det er spilfægteri, når regeringen holder fast på bevillingerne til EFG-lærlinge. Regeringen har så at sige fortalt de andre på forhånd, at man vil acceptere og se passivt til at få trukket også denne besparelse ned over hovedet til trods for bl. a. LOs opfordring til at gøre den sag til et kabinets-spørgsmål.

Finanslovsforslaget afspejler det skred, der er sket i årets løb — det er udmøntningen af septemberforligets besparelser, det er udmøntningen af yderligere besparelser for omkring 200 mill. kr. — og på dette grundlag vil VS, når vi kommer til den endelige afstemning, stemme imod finanslovsforslaget, som det dér kommer til at foreligge.

Formanden:

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 13.30.

Jeg kan tilføje, at medlemmerne gør klogt i også at regne med aftenmøde.

Mødet udsat kl. 12.05.

Mødet genoptaget kl. 13.30.

Forhandlingen genoptoges.

Kaj Hansen (DKP):

De boliglove, der blev vedtaget sidste år som et resultat af det sorte boligforlig, har ført til en uholdbar og katastrofal boligsituation. Lovenes gennemførelse viste også socialdemokratiets afmagt og underkastelse over for de borgerlige partiers krav om en liberalistisk, det vil sige en for ejerne profitgivende, boligpolitik. Gennemførelsen af den omkostningsbestemte leje i de private udlejningsejendomme, som forligspartierne trøstede lejerne med ville blive på 10-15 pct., har skaffet ejendomsbesidderne husleje-forhøjelser på 40-100 pct., ja, i mange tilfælde mere. Lejerne i det ældre almennyttige byggeri blev pålagt en ny særskat oven i den, de betalte i forvejen. I de senere års almennyttige byggeri tårner husleje-forhøjelserne sig nu op, og hvis den midlertidige driftsstøtte bortfalder, vil huslejen stige med 2.000-4.000 kr. om året.

Endnu værre vil det gå, når aftrapning af rentesikringen begynder i de byggerier, der er opført under det høje renteniveau. Et byggeri, hvor lejlighederne er taget i brug i 1969, vil, når aftrapningen er tilendebragt, få en huslestigning på 5.000-6.000 kr. årligt. Eller hvad mener man om et byggeri ibrugtaget i 1974 og finansieret til en effektiv rente på 16,5 pct? Her vil et gårds hus på 128 m², når aftrapningen i rentesikringen slutter, komme op på en husleje, som må få det til at svimle selv for de mest hårdkogte. Den bliver nemlig på 76.584 kr., det vil sige en stigning i aftrapningsårene på over 50.000 kr.

[Kaj Hansen.]

Det ville være det rene galimatias at fortsætte med lovbestemmelser af denne art. Der vil jo blive masseflugt fra disse byggerier, fordi lejerne hverken vil eller kan betale disse horrible huslejer.

Og nærmest som en hån mod lejerne, som får lejeforhøjelsernes piskesnert at føle, så laver man en demonstration, der viser, hvilke interesser det er, boligpartierne varetager. Man giver grønt lys for ejendomsbesidderne til at udstykke deres ejendomme i ejerlejligheder med en gennemsnitsfortjeneste pr. lejlighed på 100.000 kr. Det er da klart, at disse ejendomsbesiddere, deres sagførere og ejendomsmæglere gnider sig i hænderne, for her er milliarder at hente, uden at der ligger nogen arbejdsindsats bagved, en ren spekulationsgevinst.

Eller hvordan er det med nybyggeriet? De 40.000 lejligheder årligt, der var boligforligets målsætning, blev ikke bygget i 1975. Det ser heller ikke ud til, de vil blive bygget i 1976. De 8.000 lejligheder, der skulle opføres af almennyttige boligselskaber, bliver heller ikke til noget. Det bliver ca. 6.500 i år, og så vil det ellers dale år for år, og i boligforligets sidste år bliver det ca. 4.000 lejligheder, såfremt den nuværende finansieringsordning fastholdes. Det almennyttige byggeri kvæles altså langsomt, men sikkert, og det er for øvrigt allerede sket med kollegiebyggeriet, der i realiteten er sat i stå.

Når man i dag diskuterer finanslovsforslaget og landets økonomiske stilling, så ville det være helt uanstændigt ikke at diskutere og tage disse boligproblemer op, som jeg her har trukket frem. Men herinde er der jo mange, der har det som struds. De stikker hellere hovedet i busken. Men problemerne består jo fortsat, selv om man ikke vil se dem. Der er i hver fald nogle partier, der skulle tage konsekvenserne af, at de har været med til at gennemføre en totalt forfælt boligpolitik. Hvis de ikke vil det, så kan man jo diskutere, om det er forbrydelse eller dumhed eller begge dele.

Kommunisterne erkender til fulde, at der må gøres noget her og nu, og vi vil pege på nogle løsninger af de allermest akutte boligpolitiske problemer.

Hvad angår det almennyttige byggeri, har vi fremsat et lovforslag, der går ud på,

at staten betaler Boligselskabernes Landsbyggefond, hvad der mangler for at finansiere et minimum på 8.000 lejligheder årligt. Det bliver første år 31 mill. kr., og det må siges at være en beskeden støtte, men den er alligevel af stor betydning. F. eks. har byggeselskabet Arbejderbo i København planer om at opføre 700 lejligheder, men det kan de ikke komme til, fordi den kvota, der er tildelt København, er for lille, hvis dette byggeri skal indgå. Men når den samlede kvota ikke kan komme op på 8.000 lejligheder i hele landet, ja, så er der jo ikke nogen undskyldning for at standse dette byggeri, som kan give beskæftigelse til 600 københavnske byggearbejdere i halvandet år.

For at forhindre, at der sker huslejeforhøjelser i det almennyttige byggeri på grund af nedtrapning eller bortfald af driftsstøtten, er det nødvendigt, at Landsbyggefondten får bevilget midler til at fortsætte denne driftsstøtte. Frem til finansåret 1978-79 drejer det sig om et beløb på 88 mill. kr., men hertil kommer jo, at boligselskaberne selv har taget et tab på 35-40 mill. kr., hovedsagelig på grund af uudlejede lejligheder. Dette beløb kommer de uskyldige lejere til at betale i den sidste ende, hvilket er hamrende uretfærdigt, da det jo ikke er deres skyld, at der har været tomme lejligheder. Derfor bør dette beløb også dækkes ind, således at det samlede beløb, der skal tilføres Landsbyggefondten, bliver på ca. 125 mill. kr.

Det må også stå klart, at aftrapningen af rentesikringen ikke kan fortsætte i de byggerier, der er finansieret under det høje renteniveau. Her må aftrapningen simpelt hen standse ved den effektive rente, der var gældende, da rentesikringen blev indført i 1966, nemlig ca. 9 pct. Det er nødvendigt at gennemføre en ordning af denne art for at forhindre en huslejekatastrofe i disse byggerier.

Man kan sige, at lejerne i vort land har været mishandlet, men har været et tålmodigt folkefærd og fundet sig i den ene huslejeforhøjelse efter den anden. Men nu ser det ud til at være slut med tålmodigheden. Der er et oprør på vej, og det er både forståeligt og nødvendigt. Kommunisterne vil gerne understøtte og hjælpe lejerne i deres kamp for at undgå flere huslejeforhøjelser og vil derfor foreslå, at de huslejeforhøjelser, der

[Kaj Hansen.]

ellers ville blive gennemført den 1. april og senere, simpelt hen stoppes. Og det skal ske, uanset om lejeforhøjelserne skyldes, at ejernes profit sættes op fra 6½ til 7 pct. eller det er anden rate af de huslejeforhøjelser, der blev iværksat sidste år.

Helt afgørende for, om lejerne kan få standset huslejeforhøjelserne, er deres egen indsats. Det kan blive en hård kamp, og det kræver stor opslutning og solidaritet fra lejerne side. De aktioner, lejerne vil gennemføre, kan antage mange former. En fastfrysning af huslejerne har også været nævnt, men det er lejerne selv, som bestemmer de aktionsformer, de vil bringe i anvendelse. Vi har oplevet, at landmænd hældte mælken i kloakken eller standsede bilerne ved Lillebæltsbroen. Vi har også set, at fiskerne blokerede havnene. Og nu er der ikke nogen, der skal få sure opstød, når lejerne sætter aktioner i gang for at få standset huslejeforhøjelserne. De handler så at sige i nødværge.

For at sammenfatte dette, og for at give regeringen og folketingset lejlighed til nu at tage stilling til disse problemer, skal jeg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

„Idet folketingset opfordrer regeringen til at fremsætte forslag, der kan forhindre, at den omkostningsbestemte leje i private udlejningsejendomme udløser nye huslejeforhøjelser den 1. april og senere,

at fremsætte forslag, der giver Boligselskabernes Landsbyggefond yderligere 125 mill. kr. til driftsstøtte for boligafdelinger med økonomiske vanskeligheder,

at fremsætte forslag til ændring af rentesikringen, således at aftrapningen sker med 0,5 pct. pr. år og stoppes ved en rente, der svarer til den, der var gældende, da loven blev gennemført, ca. 9 pct.,

fremsætter tinget behandlingen af finansloven.“

Det er muligt, at dette dagsordensforslag ikke kan samle flertal her i denne sal, men jeg er overbevist om, at et flertal i befolkningen gerne ser de forslag gennemført, som dagsordensforslaget indeholder.

Første næstformand (Grete Hækkerup):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Lembourn (KF):

Fru Grethe Philip karakteriserede det konservative folkepartis spareforslag som et slag på tasken. Jeg vil gerne sige til denne udtalelse, at for mig er det afgørende i dette spareforslag slutbeløbet, som altså er en besparelse på knap 4 mia kr. Dette beløb er man nået frem til, fordi man mener, at en sådan besparelse på de offentlige budgetter vil åbne for en mulig løsning i de kommende indkomstpolitiske forhandlinger.

En af forudsætningerne for, at vi kan gennemføre en indkomstpolitik, er, at vi er i stand til at tilbyde nogle nedsættelser i indkomstskatten. Man kan ikke forlange, at lønmodtagerne skal give afkald på mulige indkomststigninger, uden at de får et eller andet til gengæld. Det, man kunne tilbyde til gengæld, ville være en nedsættelse af indkomstskatten. Derfor kan jeg stemme for forslaget, fordi jeg mener, at disse 4 mia kr. virkelig ville åbne for denne absolut nødvendige mulighed, for vi kommer ikke uden om en eller anden form for indkomstpolitik. Beløbet er altså ikke i den forstand et slag på tasken, men det er beregnet ud fra samfundsøkonomiske overvejelser.

Jeg mener imidlertid, at det er rigtigst, at jeg oplyser, at da det konservative folkeparti nu har gjort folketingset den tjeneste ikke at forlange hvert enkelt forslag til afstemning — det håber jeg man er taknemlig for — så må vi, som vil stemme for det — og der kan være enkelte medlemmer, som har reservationer over for enkeltposter, det har jeg bl. a. — så afstå fra det af hensyn til en rimelig arbejds gang her i folketingset. Men hvis det var sådan, at vi havde krævet de enkelte forslag til afstemning, ville der være to områder, hvor jeg havde måttet tage forbehold, nemlig med hensyn til biblioteksområdet og u-landspolitikken. Når jeg altså kan stemme for det samlede forslag, så er det, fordi — og vi kunne have rokeret rundt, og vi kunne have fundet besparelser andre steder, så vi var nået til det samme tal — det afgørende er sluttallet, fordi vi mener, at denne besparelse vil være begyndelsen til

[Lembourn.]

en kædereaktion, som vi skal ind i med indkomstpøolitik til følge, hvori er inkorporeret nedsettelse af indkomstkatten.

Da det altså ligger sådan, at det er en pakkøløsning, så kan der vel være ting, som gør, at man normalt ikke ville stemme for, men jeg stemmer for det af hensyn til slut-tallet, som jeg ud fra en samfundsøkonomisk betragtning mener er rigtigt.

Steen Folke (VS):

Partiets ordfører, hr. Wilhjem, er kommet med generelle betragtninger omkring finanslovsforslaget. Jeg skal komme med visse bemærkninger om enkelte særlige områder.

Enkelte af SFs og en lang række af DKPs ændringsforslag har at gøre med konsekvenserne af EF-medlemskabet. Det er stadig væk VS' opfattelse, at EF er en overnational stat, og at det er i både den danske og den internationale arbejderklassens interesse at få nedbrudt denne EF-overnationale stat. Men vi mener selvfølgelig ikke, det i særlig grad kan ske ved afstemninger om finanslovsforslaget. VS vil på enkelte punkter stemme anderledes end SF og DKP på dette område, ligesom vi hidtil har støttet f. eks. skærpelse af forureningsgrænserne som værende i arbejderklassens interesse, uanset om den aktuelle foranledning kom fra EF.

En helt mekanisk fjernelse fra finansloven af alt, hvad der har berøring med EF-staten, bidrager desuden let til den opfattelse, at det tilbageværende, det vil sige nationalstatens reguleringer, nationalstatens finanslov og hele politik, er ganske anderledes acceptabelt. Det finder vi ikke. Der er tale om gradforskelle, ikke om principielle forskelle. Rettesnoren for VS' bedømmelse er derfor såvel over for nationalstaten som over for EF-staten vurderingen af, hvad der gavner arbejderklassen. At resultatet alligevel bliver, at VS må stemme for fjernelse af langt de fleste EF-tilknytninger i finanslovsforslaget, viser blot så meget tydeligere EF-statens karakter. Det danske medlemskab af EF er selvsagt ikke i arbejderklassens interesse.

På u-landsbistandens område har vi ligeledes fundet det nødvendigt at nuancere vores stemmeafgivning i forhold til samtlige øvrige partiers. Vi stemmer ikke for så-

kaldte bistandsordninger, hvis reelle indhold efter vores bedømmelse er ren støtte til privat dansk kapital.

Det mest interessante punkt i forbindelse med dette finanslovsforslag er punktet vedrørende industrialiseringsfonden for udviklingslandene, den såkaldte kaffefond. Der er stillet forskellige ændringsforslag, og en af de få endnu interessante afstemninger i hele den afstemningsserie, som kommer, er afstemningen om ændringsforslag nr. 184, som venstre og fremskridtspartiet og centrumdemokraterne har stillet. Vores udmærkede sekretariat har forudset, at dette ændringsforslag vil blive forkastet. Det er et forslag om helt at undlade bevillingen i år til denne industrialiseringsfond. Så vidt jeg kan skønne, bliver dette ændringsforslag ikke desto mindre vedtaget; så vidt jeg har forstået de konservative, agter de at stemme for det. VS agter at stemme for dette ændringsforslag, og så vidt jeg har forstået SFs og DKPs holdning til denne kaffefond, som den har markeret sig tidligere, så må også SF og DKP stemme for det, selv om begge partier tidligere har været mere positive over for kaffefonden. Hvis denne fortolkning er rigtig, så vil en sort-rød alliance altså rent faktisk sørge for, at industrialiseringsfonden nu vil blive opført på finansloven med nul kroner og nul øre, og jeg skal ikke lægge skjul på, at det er jeg udmærket tilfreds med.

På u-landsområdet i øvrigt går en del af bistanden til stabilisering af reaktionære og ofte korrupte regimer under en ny imperialistisk verdensorden. Vi stemmer ikke for den slags. Vi stemmer derimod meget gerne for støtte, der virkelig kommer de pågældende landes befolkning til gode, også på længere sigt. For at præcisere dette har vi selv stillet ændringsforslag om en kraftig udvidelse af den form for støtte, vi finder mest perspektivrig, nemlig hjælpen til befrielsesbevægelser. Iblant findes der en række konti, som ud fra disse synspunkter anvendes til både skidt og kanel uden klar overvægt til nogen af siderne, og det er begrundelsen for, at VS i en række tilfælde må undlade at stemme omkring disse bevillinger til såkaldt u-landsbistand.

Bevillingen til Vietnambørnene på de 19 mill. kr. agter vi ikke at stemme for. Vi har fra starten præciseret, at der var tale om en regulær kidnapning med den danske stats

[Steen Folke.]

medvirken og som led i en fantastisk greuel-kampagne, der blev kørt på det tidspunkt, hvor USA led sit endelige nederlag i Indokina, og hvor Befrielsesfronten altså sejrede. Samtlige partier fra højre til og med socialdemokratiet er ansvarlige for et politisk misbrug af disse børn i en grad, som nu ser ud til at true med fuldstændig at ødelægge deres tilværelse.

Når vi stemmer for fremskridtspartiets ændringsforslag om fjernelse af bevillinger til det økonomiske råd, er det ikke vendt mod sekretariatets arbejde med at undersøge og fremlægge sider af økonomien og den økonomiske politik, selvsagt på systemets betingelser, men ofte dog mindre bundet af den siddende regering end de vurderinger, som det økonomiske sekretariat kommer med. Vores stillingtagen her skal opfattes som vendt imod selve institutionen, selve rådets politiske virksomhed, den bedste anvendelse af dette påståede politisk neutrale organ med repræsentanter for lønarbejdere såvel som arbejdskøbere, som i virkeligheden er vendt imod lønarbejderne og bruges til at føre indkomstpolitik, sådan som vi har set det ustandselig i alle de år, rådet har eksisteret.

Vores holdning til fremskridtspartiets ændringsforslag om Det kgl. Teater skal ses i sammenhæng med det, vi også gav udtryk for ved behandling af teaterloven, nemlig at vi finder fordelingen af midlerne helt skæv. Vi ser gerne en kraftig overflytning af støtten til børneteatre og opsøgende teatre, som tegner sig for mere end $\frac{2}{3}$ af samtlige forestillinger, men får mindre end 5 pct. af støtten. Vi ønsker selvsagt ikke som fremskridtspartiet at nedskære de kulturelle bevillinger over hele linjen. Vi ønsker overhovedet ikke nogen nedskæring, men en kraftig omlægning på dette område.

Vedrørende fremskridtspartiets forslag med hensyn til Grønlandsadministrationen må vi undlade at stemme om hovedforslaget, da vi på den ene side går ind for en reduktion af kolonistyret i København, men på den anden side ikke kan støtte de lønreduktioner m. v., som også er indeholdt i forslaget.

Vores stillingtagen til bevægelserne på de såkaldte beskæftigelseskonti, tilskud til iso-

lering osv. og til miljøinvesteringer er i overensstemmelse med, hvad vi har redegjort for, efterhånden som ordningerne blev indført i årets løb.

Stillingen til saneringslånbevillingen afspejler vores utilfredshed med reglerne for erstatning til ejerne ved saneringstab.

DKPs ønske om at ramme de ulovlige såvel som de lovlige skatteunddragelser deler vi, men vi må undlade at stemme, når DKP simpelt hen opfører statens skatteindtægter 5 mia kr. højere end regeringen. Det sker alene for at skabe balance på DKPs regnskab over partiets egne forslag og bidrager ikke et lod til kampen imod skatteunddragelserne.

Til sidst kort om VS' egne ændringsforslag. Vore egne ændringsforslag foregiver selvsagt ikke at udgøre et alternativ til regeringens finanslovsforslag. Vi har ikke sæde i finansudvalget, og vi har stillet forslagene, efter at alle de øvrige partier var kommet med en stribe af ændringsforslag, herunder at SF og DKP er kommet med en lang række forslag, hvoraf vi kan tilslutte os langt de fleste.

De ændringsforslag, vi har stillet, tilstræber kun at trække enkelte sager frem og markere VS' holdning, ligesom vi har lejlighed til det gennem afstemningerne i øvrigt og til at tydeliggøre forligspartiernes politik. Visse af tingene har vores ordfører, hr. Wilhjelm, været inde på, så dem skal jeg lade ligge og nøjes med at tage et par af de øvrige ting op.

Vi foreslår, at der sikres bevillinger til energiforskning og til alvorligt arbejde med udvikling af nye energikilder, bl. a. ved at en del af Risø's bevilling øremærkes til sådanne formål. Det er helt i overensstemmelse med flertallets påståede hensigter, så vi finder, det vil være ganske afslørende, hvis man afviser at sikre opfyldelsen af disse påståede hensigter.

Vi foreslår nedlæggelse af efterretningstjenesten. Jeg mener, begrundelsen er åbenbar, og jeg synes, SF's holdning i denne sag er højst afslørende for partiet. Det er klart, at efterretningstjenesten i høj grad er vendt mod venstreorienteret virksomhed, og jeg synes, det er forbløffende, at SF går ind for at opretholde efterretningstjenesterne.

Vi foreslår for at imødegå radiorøddernes

[Steen Folke.]

bevidste sabotage af bestemte afdelingers udmærkede arbejde, at der bevilges den nødvendige sekretærhjælp til besvarelse af forskellige rådsmedlemmers mere eller mindre tåbelige spørgsmål. Når vi har foreslået netop 11 nye stillinger, er det ihukommende det gamle ord, at én tåbe kan spørge om mere end ti vise kan svare på. En afvisning af dette forslag vil samtidig være en tilkendegivelse af, at et flertal i folketinget ikke ønsker at prioritere denne opgave særlig højt, og en sådan tilkendegivelse har vi i og for sig ikke spor imod.

Vi stiller ændringsforslag om, at alle fejleregninger og dobbeltbesparelser på daginstitutionsområdet, som er sket siden sidste finanslovvedtagelse, rettes. Det betyder i praksis, at samtlige bebudede fyringer trækkes tilbage, at de stillinger, som er gjort tomme, kan besættes, og at vikarkontoen bringes tilbage til niveauet for et år siden.

Endelig har vi på falderebet været nødt til at stille det ændringsforslag, som skal sikre midlerne til den forbedring af pensionistægteparrenes økonomi, som de 4 forligspartier har aftalt, uden at tage pengene fra andre pensionistkategorier. Jeg skal understrege, at dette forslag ikke udtrykker VS' ønsker på området. Vi vil som tidligere stemme for langt større bevillinger til pensionisterne, men hvis det viser sig, at der ikke er mulighed for mere end den yderst beskedne forøgelse af ægteparpensionen, så skal der i det mindste være mulighed for at stemme for den uden samtidig at stemme for forringelser for andre pensionister. Vi har forstået på regeringen, at den beklager ikke at kunne give denne mulighed, da den højst må stille 1 ændringsforslag til hver konto. Derfor har vi i går stillet et ændringsforslag, og regeringen kan løse sit eget lille problem ved at stemme for det, hvis partiet virkelig ønsker forbedringen uden samtidig at lave tilsvarende forringelser for andre pensionister.

Johan Nielsen (S):

Når man hører den sidste ærede taler, så føler man sig så lille og ubetydelig. Man føler, at ens egne problemer er ingenting ved siden af det bjerg af problemer, der knuger ham. Alligevel skal jeg traditionen tro

komme med en hilsen oppe fra Nordatlanten.

De andre år plejer jeg at være ret optimistisk, og med god grund, for jeg har kunnet påvise, at der har været fremgang år for år. 1975 er gået mindre godt. Hvis vi skal bruge statistik, så kan jeg fortælle, at vi har haft en eksport på 464 mill. kr. og en import på 640 mill. kr., dvs. at de af Dem, der kan regne, med det samme kan se, at det er et underskud på 176 mill. kr. Nu er der dertil at sige, at man altid skal omgås statistik med varsomhed, for inkluderet deri er der adskillige nye skibe, som vi har fået i 1975, og jeg kan nævne, at det sidste, en moderne fabriktrawler, alene kostede 29 mill. kr.

Det er sådan set ikke vores største problem. Vort største problem er, at vi snart ikke ved, hvor vi skal fange de fisk, som vi skal eksportere. Alle lande taler om at flytte deres søterritorium 200 sømil ud, og hvis det sker, ja, så står vi tilbage med den meget lille sokkel, der er omkring Færøerne, og efter hvad de fleste kyndige mænd mener, så kan vi ikke klare os med det alene. Derfor er vi nødt til at appellere til andre om at vise os forståelse og appellere til rigsmyndighederne, at de vil tage sig lige så godt af det problem, som de hidtil har taget sig af de færøske problemer. Min ønskedrøm var, at vi kunne få et fælles grønlandsk-islandsk-færøsk-norsk fiskeriterritorium. Fik vi det, så var vi alle sammen velbjærgede.

Vi har stadig væk et meget stort overskud af eksperter. Jeg har engang ladet mig fortælle af en embedsmand fra en afrikansk stat, at hans land havde henvendt sig til Japan og bedt Japan om bistand, de skulle udbygge dybhavsfiskeriet. Japanerne havde sagt, at det ville de gerne, men henviste vedkommende land til at kontakte Færøerne, for efter japanernes mening var færingerne de dygtigste dybhavsfiskere i verden. Det varmer da en gammel fiskers hjerte. Men hvor skal vi ty hen, når alle grænser er lukket for os? Så længe vi har eksperterne, ja, så kan vi vel bistå især grønlænderne, og måske også nordmændene; vi var med til at lære dem at fiske med de store trawlere. Men så kommer spørgsmålet, om der, når de er blevet udlært, vil ske det samme, som skete med os, der begyndte i mellemløbsårene: når vi var blevet udlært, så blev vi

[Johan Nielsen.]

sparket ud og sat på gaden. Men som sagt, jeg håber, at rigsmyndighederne vil tage sig af det problem.

For øvrigt er jeg nødt til at dryppe en lille smule malurt i bøgeret. Jeg er ked af at gøre det, for af naturen er jeg, som Jeppe på Bjerget sagde om sig selv, et ejegodt gemyt, og jeg kan ikke lide at sige noget, som kan gøre nogen ked af det. Jeg har på Færøerne mødt nogen skuffelse over, at man fra rigsmyndighedernes side ikke i samme grad har kunnet løse problemerne med hensyn til udbygning af veje, tunneler og havne, som man har gjort hidtil. Nu har jeg prøvet at forklare dem, at det ikke er god vilje, der mangler. Det er, fordi riget fattes penge, og hvor intet er, dér har kejseren som bekendt mistet sin ret. Der er nogle, der forstår det. Der er andre, som ikke vil forstå det. Og så er der igen andre, som slet ikke har forudsætninger for at forstå det.

Jeg skal nu alligevel ikke slutte med at jamre. Jeg vil næsten tro, at til trods for det underskud, vi har haft på betalingsbalancen i 1975 — og det er ikke noget, vi er vant til, vi har i mange år haft overskud, og jeg prøver at forklare det med de mange nye skibe — så har vi ikke haft nogen arbejdsløshed. I øjeblikket ser det ud til, at det er ved at gå bedre. Det ser ud til, at vi går bedre tider i møde. Hvis vi blot kunne få lov at fiske, hvor vi ville, så ville Færøerne være et eldorado.

Og så har jeg et lille hjertesuk. Nu er Grønlandsministeren ikke her, men jeg ved, at i Grønland er man ked af, at så mange fremmede fiskere ligger deroppe og sluser deres fisk ind, særlig hvad angår rejerne. Man er med god grund bange for, at det kommer til at gå ud over det grønlandske fiskeri, og da Grønland og Færøerne er så tæt knyttet til hinanden på de områder, så er det jo også noget af et problem for os.

Og så er der ét problem til, som jeg har nævnt engang før. Nu skal man ikke citere sig selv, men lad mig så atter citere Cato, der sagde: Prætereæ censeo Carthaginem esse delendam. Hver gang han talte, ligegyldigt hvad han talte om, så sagde han: i øvrigt mener jeg, at Carthago bør ødelægges. Så slutter jeg, som jeg plejer: i øvrigt mener jeg, at det er en skamplet på det danske

folketing, at Grønland er ved at gå til grunde i veneriske sygdomme.

Bay (FP):

Jeg har taget ordet, fordi jeg lyttede til hr. Erling Olsens hjertesuk over, at man i et par dage skulle bestille en hel masse. Jeg kom til at tænke på, at det måske skyldes, at det netop er hr. Erling Olsens type, der har besat flertallet af posterne hos socialdemokratiet, både i dette ting og uden for. Det er nemlig et flertal, der for længst har glemt, at fordi socialdemokratiet stadig har hævet de offentlige udgifter uden tanke på, hvem der skulle betale dem, så har socialdemokratiet glemt, at netop fordi man nægter dette, netop fordi man ikke på nulpunktet vil imødekomme de 200.000 arbejderes krav om lettelse, de 200.000, der har forladt socialdemokratiet og er gået over til os, derfor skal der skrives bøger, derfor skal der skrives falske pjecer, derfor skal der lyde hjertesuk, fordi man en dag skal bestille en lille smule herinde.

Det var bedre, at hr. Erling Olsen tænkte på, hvor pengene, de penge, som hr. Erling Olsen ikke vil være med til at spare, kommer fra. De kommer netop fra hundred- og atter hundredtusinder af lange og trælse arbejdsdage på cementgulvet, ved rullebordene, ved samlebåndene, men det glemmer hr. Erling Olsen af den simple grund, at han aldrig nogen sinde har prøvet at lægge ryg til.

De mange spareforslag, som fremskridtspartiet har stillet, ville nok af og til, hvis de blev gennemført, gøre ondt på enkelte. Men det ville ikke på noget tidspunkt gøre ondt på alle dem, der savner, tværtimod, for hvis disse forslag blev gennemført, da ville vi få en skattelettelse, der straks ville betyde, at arbejderne fik nogle flere af deres surt indtjente penge med sig hjem, og så ville de ikke mærke, at de hist og her skulle betale noget selv.

Jeg kommer i den forbindelse til at tænke på hr. Kaj Hansen fra det kommunistiske parti, der stod her og stillede krav til statskassen om støtte. Hvad var det så for en støtte, hr. Kaj Hansen forlangte? Jo, det var en støtte, der ganske roligt kan karakteriseres som krisehjælp til lånekapitalen, og det er i grunden interessant, at det er et kom-

[Bay.]

munistisk medlem, der stiller sådan nogle krav, for det er ikke andet.

Det får mig igen til at tænke på, at der kun er 12 år til, at vi skal fejre 200 års dagen for hoveriets afskaffelse. Ih, hvor er det falsk, hvis vi gør det! Den eneste måde, vi med en god samvittighed kan fejre 200 års dagen for hoveriets afskaffelse på, det er ved at afskaffe statshoveriet. Så vil det private hoveri igennem alt, alt for høje renter og kurstab forsvinde af sig selv, fordi det vil give et folk økonomisk styrke. Den dag man igen sætter håndens arbejde i højsædet, bliver det godt at være i Danmark, men heller ikke før.

Hanne Reintoft (DKP):

Socialt har det nuværende finansår jo været præget af nedskæringer af stadig mere asocial karakter, utilstrækkelig og udygtig administration på hele det sociale område og en række vildledende oplysninger og fortællinger. Det foreliggende finanslovsforslag følger denne linje op med endnu en byge af nedskæringer og udskydelser, og det har derfor været absolut nødvendigt at stille ændringsforslag for at afbøde dette.

Jeg må medgive socialministeren, at det ikke er fantasifuldhed, der har manglet, når det har drejet sig om at finde de mest sårbare og de mest forsvarsløse grupper som ofre for nedskæringer, og unægtelig heller ikke, når det har drejet sig om oplysninger til opklaring af vanskelige sager. Den måde, vi har behandlet de sidste sociale sager på i de sidste dage her i folketinget, gør, at man må sige, regeringen efterhånden kappes med fremskridtspartiet i usaglig fremstilling af sagerne, som vi får dem i udvalgene.

Nu har jeg hørt igen i dag, at næsten alle partier i folketinget fremhæver pensionisternes stadig vanskeligere kår. Men vi må alligevel erkende, at der hverken i det forløbne eller det kommende finansår er taget virkelig alvorlige skridt for at forbedre denne meget hårdt ramte befolkningsgruppes vilkår.

Vi har nu efterhånden i socialudvalget fået tre forskellige beregninger af pensionisternes realløn. Den første beregning benægtede, at den var sunket, de to andre erkender det, men bortforklarer det. Det, der står tilbage, er, at alle, der kender lidt til pensioni-

sternes forhold og deres egne organisationer, meget klart kan dokumentere, at de har et ganske alvorligt efterslæb.

Når vi stiller ændringsforslag om et ganske betydeligt beløb til pensionisterne, er det, fordi vi mener, at pensionsalderen må sænkes, både af hensyn til pensionisterne og til arbejdsmarkedet, den yngre arbejdskraft. Samtidig må pensionerne forhøjes og yderligere overgreb i hvert tilfælde afværges. Det sidste, man har lavet, ved at overfalde den gruppe, der ligger på sygehus og måske ikke kan komme hjem, advarer meget stærkt om, at nu er tiden inde til at sætte den endelige stopper for overgreb mod en af vores svageste grupper.

Det undrede mig, da jeg hørte fru Grethe Philip blive ved at stå og snakke om disse ægtefællepensioner. Jeg synes da, det radikale venstre skulle være vokset ud af ligestem som at sidde fast i vort århundredgamle transprincip, dette transkriterium og eksistensminimumskriterium, man skal anlægge. Er tiden dog ikke inde i en befolkning, hvor vi har den højeste erhvervsaktivitet i hele EF-Europa, til at betragte pension som en kompensation for et langt livs arbejdsindsats og så lade være med at blive ved at skele til trang og civilstand og hele denne sociale vurdering? Det er en ret, man har, når man har arbejdet og bygget vores samfund op. Det har ikke noget at gøre med de eksistensminima, en lille embedsmandsgruppe sidder og udregner.

Jeg vil også godt i relation til den forargelse, fru Grethe Philip gav udtryk for over fremskridtspartiets meget rigtigt asociale forslag om invalidepension m. v., sige, at jeg deler denne forargelse. Jeg finder deres politik afskyelig, jeg finder den også uvidende, når man ved, hvad vor invalidepensionistgruppe består af. En vis procent er f. eks. kræftpatienter. Hvad havde man tænkt sig de skulle? Men når jeg så hører forargelsen, så spørger jeg mig selv: hvor er selvkritikken? Dette ekstreme i vores politiske liv, hele denne vending, man har taget, hvor er det kommet fra? Hvor begyndte overgrebene på de svageste? Hvor begyndte sænkningen af det kulturelle niveau? Hvor begyndte overgrebet på vores unge, der skulle uddannes? Hvornår begyndte kritikken af vores solidaritet? Kort sagt, hvor begyndte man at krænke det ukrænkelige? Det be-

[Hanne Reintoft.]

gyndte man på i de partier, der kalder sig socialt ansvarsbevidste.

Måske skulle man øve selvkritik, for ekstremer, vanvittige ting som det, vi oplever her, vokser ikke ud af den klare luft. Der skabes en grobund og en basis, når man svigter, og det er den svigten, befolkningen betaler for nu. Vi skulle måske prøve at ændre de toner, i stedet for bare at stå latterligt herinde og skælde ud og give ondt af sig, som også socialdemokratiets ordfører gjorde.

Ungdomsydelsen er jo en eklatant fiasko, lovsjuskets højdepunkt, og jeg må sige, at den fordelingsnøgle, der nu er tiltænkt for det næste år — det har jeg også mange kommuners udsagn for — ikke løser problemerne. Jeg synes, man må opfordre til, at det problem tages op og løses på en eller anden måde. Vi har virkelig forrykket den sociale balance. Der kan sidde to unge på højskole, den ene med forældreindtægter, der er højere end den andens, og det er det barn med den høje forældreindtægt, der får ungdomsydelse, fordi det bor i en kommune, hvor pengene er tilovers.

Så vil jeg gerne sige noget meget indtrængende til de to socialdemokratiske kvindelige ministre om EFG-uddannelserne. Jeg husker fru Ritt Bjerregaards store indlæg i kvindedebatten om vores motivation af de unge kvinder, der skulle uddannes. Hvad har EFG vist os? At dér fik kvinderne en chance; det var faktisk ikke motivation, det var bare chancen, de skulle have. Hvordan ligger det med lærlingene inden for de grafiske fag? 9 pct. i mesterlæren, 32 pct. på EFG. Hvordan ligger det inden for levnedsmiddelfagene? 8 pct. i mesterlærefag, 52 pct. i EFG. Hvad siger det fine ligestillingsråd til, at vi nu skærer ned på det uddannelsesområde, hvor kvinderne for første gang i en årrække så ud til at have en chance for at komme igennem det uddannelsesmonopol, som mændene har haft på hele det private arbejdsmarked?

Skandalen på daginstitutionerne er omtalt. Jeg frygter som VS — det gør hele vores parti — at også her ligger flere katastrofale fejlregninger. Den dokumentation, vi har fået fra socialministeren, kan ikke på nogen måde berolige med hensyn til, hvad det er, der foregår.

Vi stiller også ændringsforslag om en betydelig forhøjelse af dagpengesatserne. Vi vil igen gøre opmærksom på, at arbejdsløsheden nu er så langvarig, at det lave indkomstniveau, de 50-60 pct.s dækning, understøttelsen giver, virkelig på lang sigt ødelægger enkeltmenneskets og familiens eksistensvilkår.

Må jeg samtidig igen understrege, at de langvarigt ledige, der falder for 26 ugers reglen, står i en komplet forvirret og usikker situation over for bistandsloven. Vi vedtager nu en finanslov, der ikke garanterer, at bistandslovens rammer kan udfyldes, der ikke garanterer tilstrækkeligt og veluddannet personale, og kommunerne står endda uden det nødvendige cirkulæremateriale, når loven træder i kraft om få dage.

Der er heller intet gjort i finansloven for at imødekomme hele skandalen omkring vores sociale ankesystem. Der er intet gjort for, at det skulle blive mindre tidkrævende, og for at imødekomme kravet om retssikkerhed for de socialt svage.

Vanføreforsorgen står nu også i fare for en ødelæggende udvikling, og jeg synes, at hele dette med Hornbæk Kurbad og nedskæringer for Samfundet og Hjemmet for Vanføre er kommet i den grad ind ad bagdøren, at ministeren faktisk skylder en ganske grundig redegørelse her i tinget for hele vanføreforsorgens fremtid. Jeg deltog selv i De Samvirkende Invalideorganisationers årskonference, og man gav jo garantier for, at de traditionelle handicapgrupper ikke ville blive berørt. Hvorfor gør man så pludselig det på denne måde? Protesterne er jo klare og situationen ganske klar.

I åndssvageforsorgen følger man det samme op med nedskæringer og forringelser, desværre støttet af EF, der måske nu forhindrer, at vi få en meget nødvendig og meget påkrævet åndssvageinstitution. Det klare krav, som jeg dog ved ministeren selv gerne ville stille i Hartlingregeringens dage, om at opfylde 1959-loven er vi ikke et skridt videre med, tværtimod. Vi taler direkte om opbevaring i nogle af de spareforslag, der er indgået.

Alt dette gør vi, mens skattevæsenet flot eftergiver arbejdsgiverne 250 mill. kr. i skattegæld. Herregud, 29 mill. kr. sparer vi på de gamle i sengene, og så eftergiver vi de andre 250 mill. kr., det er for svært at kræve

[Hanne Reintoft.]

dem ind. Vi gør det i en kriseramt befolkning, tynget af arbejdsløshed og sociale og økonomiske vanskeligheder. Vi forringer de sociale ydelser samtidig med et lønstop, samtidig med at vi må erkende, at prisudvikling og inflation har udhulet vores snævert beregnede eksistensminimum.

En socialt ansvarlig regering og også andre partier som fru Grethe Philips, der kalder sig socialt ansvarlige, må dog have lært så meget af bare de sidste årtiers historie, at vi ved, at krisetegn og arbejdsløshed kræver nye socialpolitiske initiativer og ikke nedskæringer. Det er uansvarlig politik, den vidner om umenneskelighed og udygtighed, og jeg er ganske enig med SF, når de siger, at det vil koste samfundet uhyre dyrt på længere sigt. Vi har dokumentation nok for, at forsømmelser i dag bliver 1980ernes meget, meget kostbare udgifter.

Bertel Haarder (V):

Jeg tror, vi er mange herinde, som er inderligt utilfredse med den måde, vi lovgiver om finanserne på. Vi burde i virkeligheden være temmelig ligeglade med, hvad der skal stå i den førstkommande finanslov. Det er jo langt, langt vigtigere, hvad der skal ske derefter, i de næstfølgende finanslove.

Men dér har jeg erfaret til min overraskelse, at det beskæftiger man sig knap nok med i finansudvalget, og det er i hvert fald overhovedet ikke det, der optager sindene nu her under debatten, og som de mange forhandlinger har drejet sig om. Man kan jo ikke i sidste øjeblik om torsdagen, når finansloven skal træde i kraft næste tirsdag, begynde at lave om på en masse ting, som man gerne vil have ændret. Hvis man vil have lavet nogle dybtgående ændringer, så må man komme med det mindst et år, helst 3 år, i forvejen. Dér trænger vi til et system med signaler, som dette ting kan sende til sin regering, og som regeringen kan sende videre til sin administration, om, at nu ønsker man i løbet af en årrække at nå frem til en ændret prioritering, til større udgifter på ét område og til mindre udgifter på et andet område. En besparelse behøver ikke at være noget problem, hvis blot den signaleres i tide, men vi har ikke dette signalsystem.

Specielt i den nuværende situation, hvor

det jo ikke er nu, det drejer sig om, men næste år ved denne tid, det drejer sig om, nemlig når overenskomsterne træder i kraft og derved muliggør ændringer, og hvor vi samtidig på grund af de samme overenskomster har brug for at kunne give disse berømte indkomstskattelettelser som compensation for manglende lønstigninger, burde vi i stedet for have beskæftiget os med, hvad der skal ske fra om et år. Hvorfor gør vi ikke det? Vi bør efter min mening indføre de redskaber i finanslovgivningen, som kan føre til denne forbedrede kommunikation imellem lovgiverne og dem, som finanserne vedrører.

Jeg vil i al forsigtighed, og også i al usikkerhed, foreslå, at vi indfører noget, som jeg vil kalde budgetrammer, på den måde at vi opdeler den offentlige sektor i hovedområder og giver hvert hovedområde en 4-årig økonomisk ramme. Denne ramme placeres i finansloven parallelt med budgetoverslaget for totaludgiften på de pågældende hovedområder, sådan at vi derigennem i og for sig får et direktiv fra folketinget til regeringen og administrationen om, at det vil vi gerne nå hen i retning af i løbet af disse år, som budgetrammen drejer sig om. Det var min tanke, at de pågældende budgetrammer skulle have beslutningskraft, altså virkning på linje med folketingsbeslutninger. De kunne måske træde i stedet for disse budgetreguleringskonti, som spiller en større og større rolle, og som efter min mening netop er et symbol på, at der er noget galt, ikke fordi det ikke er tilladt at lave om på tingene, men fordi det efter min mening ikke er godt at gøre det med så kort varsel, som det sker, specielt når man tænker på de konservatives spareforslag, som jo er den hidtil værste variant, man har set af det.

Hvis vi indfører sådanne 4-årige budgetrammer, så vil administrationen, styrelser og institutioner få de tiltrængte signaler i tide. Vi vil sikre, at hvis vi ønsker en besparelse på et område, så bliver det en velforberedt besparelse, som virkelig er udtryk for, at man sparer på det bedste sted. Vi vil samtidig få en ordentlig arbejdsdeling mellem politikere og eksperter. Vi politikere må nødvendigvis have helt fast hånd i hanke med, hvad de samlede udgifter bliver på de forskellige områder på længere sigt, men vi må

[Bertel Haarder.]

jo sandelig indrømme, at vi ikke er særlig dygtige til at detailprioritere inden for de enkelte områder.

Derfor mener jeg, at disse budgettrammer også er vigtige for at få et bedre klima i landet, for at få et bedre forhold mellem politikere og den offentlige sektor, som vel har vokset sig stor og stærk, men hvor man samtidig vil opdage, at der er en enorm surhed, ikke bare over, at man ikke får penge nok, for det vil man altid være sur over, men især over den måde, vi sparer på, når vi gør det, at vi ikke giver lidt bedre tid, at vi ikke sørger for, at det bliver de rigtige steder, der bliver sparet på. Der ville ikke gå spor skår af os, hvis vi afstod fra hurtige ryk og hurtige ændringer i tingene og til gengæld sikrede, at vi i løbet af bare et par år nåede præcis derhen, hvor vi vil. Vi ville tværtimod opnå nogle vældige fordele ved det. Jeg tror oven i købet, at fremskridtspartiet kunne spare sig deres 800 ændringsforslag, eller hvor mange det er, fordi de så ligesom ville kunne få afløb for deres aggressioner igennem disse budgetoverslag, hvor der i hvert tilfælde ville blive tale om betydelig færre afstemninger.

Jeg tror også, at det, som hr. Erling Olsen talte om, ville være langt bedre tilgodeset igennem det, jeg taler om her, end igennem det noget tvivlsomme forslag, han kom med. Når jeg siger, at det var tvivlsomt, så er det, fordi jeg ikke kan se, hvordan man kan forhindre folk i at stille ændringsforslag, men man kan lave et system, sådan at man kan få afløb for sin sparevilje på anden måde, på en mere frugtbar måde, og hvor man ligesom kan få afgjort tingene i den rigtige rækkefølge.

Jeg vil gerne hermed fra denne talerstol, ligesom jeg har gjort igennem et dansk dagblad, opfordre finansministeren til at overveje disse ting og på eget initiativ sætte et arbejde i gang i sit ministerium, som kan sikre, at vi ikke skal finanslovgive på denne måde en anden gang.

Kristine Heltberg (SF):

Når jeg tager ordet i denne debat, så er det for at pege på den særlige side af hele finanslovproblematikken, som hr. Poul Dam allerede har betegnet som en bombe under hele vort system. Det, der bekymrer mig i

ganske særlig grad, er de talrige nedskæringer, der er på hele uddannelsesområdet, altså hele § 20-problematikken i finansloven.

De fleste af forslagene stammer fra fremskridtspartiet. Dem vil jeg egentlig talt ikke beskæftige mig med, fordi de forekommer mig groteske og mere egnede til et modernistisk skuespil end til en alvorlig behandling. Men det, der virkelig er bekymrende, er også de øvrige partiets besparelsesforsøg på det område, hvor jeg virkelig synes man saver den gren over, man selv sidder på.

Jeg vil ikke gentage ret meget om betingelserne for Danmarks rigdom og uddannelsen. Det er noget, vi ved indtil det ulidelige. Ingen, der sidder her, kan være i tvivl om sammenhængen mellem levestandard og uddannelsesniveau. Men så er det bare uforståeligt, at man her lægger op til faktisk at ville nedskære og ødelægge det forsøg på en modernisering af de praktiske uddannelser her i landet, der hedder EFG.

Det er en fuldstændig mærkværdig tanke, man har haft, at kalde det for et forsøg på ligestilling. Det, der er tale om, er, at man fra EFG-uddannelsens fædre, fra dem, der satte forsøget i gang, har ønsket at gøre det til et forsøg, der byggede på en ligestilling mellem de lærlinge, der allerede var i den praktiske uddannelse, og de nye lærlinge, den moderne slags lærlinge. Det vil sige, at betingelsen for denne ligestilling og for, at man kunne tale om, at forsøget skulle kunne betragtes som et redeligt forsøg, var, at de økonomiske betingelser for de to grupper var ens.

Det er på det punkt, man her søger at ødelægge det, der er blevet opbygget, og netop den side af EFG-uddannelsen, der har været en succes. Vi må da være fuldstændig klar over, at et forsøg i og for sig ikke altid falder positivt ud, og der er da forfærdelig mange ting inden for EFG-uddannelserne, man kunne gøre langt bedre og vil prøve på at gøre langt bedre, hvis man ellers opretholder selve systemet. Men i det øjeblik, man tager det økonomiske grundlag væk for ligestillingen, så er hele uddannelsesforsøget efter min mening bragt i fare, for ikke at sige at den del af det er ødelagt, som var den helt centrale, nemlig hele problemet om at få fat i de 20-30 pct. af en ungdomsårgang, som ellers smyger sig ud af uddannelsessystemet efter den undervisningspligtige

[Kristine Keltberg.]

alder, altså de 16-19-årige fra de studievante miljøer, fra de hjem, der ikke har den rigtige økonomiske baggrund for at skaffe børnene en god uddannelse. Det var netop den restgruppe, vi var ved at få fat i. Det var netop de unge mennesker, man var ved at kunne få ind i en uddannelse, der ville gøre ikke blot dem selv bedre i stand til at slås med arbejdsløsheden, men også ville gøre landet rigere, rigere for os selv og for vores egne børn. Det forekommer mig, at det er en meget, meget letsindig form for besparelse.

Der er blevet lagt en masse symbolværdier ind i denne afstemning omkring disse, jeg havde nær sagt små 68 mill. kr., der her er tale om, og jeg vil ikke undlade endnu en gang — selv om det formodentlig er håbløst — at gøre opmærksom på, at det er noget, man kommer til at fortryde, hvis man ellers har talt alvorligt, når man talte om uddannelsens demokratisering her i landet og om en modernisering og om en uddannelse, der var tidssvarende. Vi har bogstavelig talt ikke haft andre forsøg på uddannelsesområdet i mange, mange år, og vi er ved at være sakket agterud, hvad den almene uddannelse angår, ikke blot i forhold til de lande, vi plejer at sammenligne os med i vest og i øst, men såmænd helt langt uden for den del af verden, vi overhovedet plejer at sammenligne os med.

Jeg vil gerne pege på, at man så taler om ungdomsydelsen som den mulighed for støtte, de 16-19-årige dog har tilbage, ja, fru Hanne Reintoft har allerede været inde på dette emne. Det er et fuldstændigt miskask af en form for støtte, der gør uligheden ikke blot socialt større, men også geografisk større, end den overhovedet var på det tidspunkt, da man satte EFG-uddannelserne i gang.

Jeg vil gerne pege på andre nedskæringer inden for uddannelsesområdet. Jeg vil pege på en såkaldt stigning i indtægterne, der hedder forhøjelse af skolehjemsbetalingen. Det er alt sammen tendenser i samme retning, det er alt sammen forsøg på at ødelægge uddannelsesmulighederne for netop de grupper i samfundet, der trænger mest til dem, at lægge byrderne på dem, der dårligst kan bære dem netop i forbindelse med uddannelsen.

Hele dette område er karakteriseret af en kortsynethed, som man egentlig må skamme sig over overhovedet at overvære, fra såkaldte ansvarsbevidste partiers side. En del af disse forsøg på besparelser stammer fra andre partier end regeringspartiet, men jeg kan kun beklage, at også ministeren i så høj grad er gået med på denne sparedille, som tilfældet er.

Man kan jo også pege på de besparelser, der ligger inden for undervisningsministeriets byggeprogram. De kan umuligt tjene til at øge beskæftigelsen; det er arbejdsløshedsfremmende besparelser. Også dem må vi tage afstand fra. De er ikke kun til gene for dem, der skulle have glæde af institutionerne. De er også til gene for de mennesker, der skulle have udført dette byggearbejde.

Derimod vil jeg pege på, at man omkring et andet punkt, nemlig ændringsforslag nr. 903, måske ikke har haft nogen hel klarhed over, hvad det var, vi ønskede med vores forslag om at forhøje beløbet til tolkebistand. Det drejer sig her om fremmedarbejderne, en gruppe, der er ganske skammelig behandlet i Danmark i disse dage, en gruppe, som i meget høj grad trænger til at få al den bistand, der er mulig, bl. a. på det sproglige område, hvilket er forudsætningen for, at man kan komme videre med at få dem integreret og få dem i tale. Det er overordentlig vigtigt, at denne tolkebistandsmulighed bliver forøget, og at den bliver brugt. Det er en stor fejl, at pengene ikke hidtil er blevet brugt, og det er den fejl, vi peger på skal gøres god igen.

Inden for et helt andet område vil jeg pege på, at vi desværre ikke kan gå ind for det, som hr. Steen Folke antydede, nemlig den totale afskaffelse af kaffefonden, ændringsforslag nr. 184 — det er udenrigsministeriets budget, jeg er inde på nu — fordi vi, selv om vi går ind for afskaffelse af kaffefonden, ikke hører til de grupper, der ønsker den slags voldsomme og pludselige ændringer. Vi er i og for sig ikke helt, men dog nogenlunde tilfredse med den gradvise nedskæring, som man fra regeringens side på det punkt lægger op til.

Jeg vil i øvrigt blot bemærke med hensyn til kristeligt folkepartis forslag om at afskaffe bidraget til UNESCO, at jeg kan godt forstå hensigten med det og kan til en vis grad sympatisere med noget i det, men jeg

[Kristine Helthberg.]

mener blot, at det er forkert at kæmpe mod de tendenser, som man vil kæmpe imod fra kristligt folkepartis side uden for UNESCO ved blot at demonstrere. Jeg tror, det er rigtigere at blive og slå for sine synspunkter, hvor man er.

Ebba Strange (SF):

Jeg skal knytte an til mit partis ordfører, hr. Poul Dam, på et enkelt punkt. Hr. Poul Dam sagde, at de kortsigtede besparelser, som folketinget her er i færd med at vedtage, vil få konsekvenser for befolkningen langt ind i fremtiden. Et af de mest markante eksempler på, at besparelser nu får konsekvenser for folk ind i fremtiden, er de besparelser, der rammer børnene og de unge. Her har eksemplet med daginstitutionsnedskæringerne nok været det, der har været mest markant i det forgangne år, det, der vil træde i kraft for alvor til 1. april dette år og derefter være en realitet.

Det vil være en realitet, at tusindvis af børn i Danmark vil få ringere mulighed for støtte i deres opvækst, end de har haft tidligere, takket være et folketing, der måske har glemmt, i hvert fald hvordan det var at være barn, og måske også hvordan det var at have børn, men som dog måske har nået bedsteforældrealderen og derfor måske alligevel kender børn, et folketing, der består af mænd, der aldrig i samme grad som kvinder har oplevet, hvilket ansvar det er at tage sig af opdragelse og uddannelse af børn dag ud, dag ind, uge ud, uge ind, år ud og år ind.

Det skuffer mig måske mere end noget andet, at kvinderne i dette folketing ikke har kunnet forstå og ikke har kunnet følge de forsøg, nogle af os har gjort på at få reddet de her nedskæringer i land i det år, der er gået. Det har, lige så længe der har været kvindebevægelser til, uanset om det har været arbejderbevægelsen, eller det har været de borgerlige kvindebevægelser, været et klart krav fra disse kvindebevægelses side, at en af forudsætningerne for kvinders frigørelse og kvinders ligestilling var et rigeligt, kvalificeret tilbud af daginstitutioner stillet gratis til rådighed for alle børnene. Alle kvinder har vidst det; også de kvinder, der sidder i dette ting, har på et eller andet tidspunkt i deres liv vidst det.

Socialistisk folkeparti stillede ved anden-

behandlingen af finansloven et forslag, som var meget beskedent. Det var simpelt hen et spørgsmål om at fjerne de nedskæringer, der ellers ville træde i kraft 1. april. Det fik vi ikke velle ros for, tværtimod blev vi mødt med misbilligende bemærkninger fra finansudvalgets formand. Vi har derfor ingen ændringsforslag nu til tredjebehandling. Det har derimod venstresocialisterne og Danmarks kommunistiske parti, og vi vil naturligvis fra socialistisk folkeparti stemme for disse ændringsforslag.

Jeg skal ikke gå ind i venstresocialisternes udredningsarbejde med forsøget på at finde ud af, hvordan de beløb er fremkommet, som står på finansloven i dag. Jeg skal bare tilslutte mig venstresocialisternes almindelige indstilling til de svar, vi har fået fra socialministeriet i det forgangne år, når vi har diskuteret spørgsmålet om daginstitutionerne, både når det drejede sig om økonomien, og når det drejede sig om andre forhold, f. eks. hvad det var for overvejelser, der lå bag nedskæringerne, spørgsmål om, hvor mange der egentlig ville blive fyret, hvor mange af de forskellige kategorier. De svar, vi har fået, har været meget, meget, meget utilfredsstillende — for at sige det pænt og diplomatisk.

Hvis ingen af disse ændringsforslag bliver vedtaget, må vi selvfølgelig håbe, at regeringsforslaget om i det mindste at få nogle penge til dispensationer bliver vedtaget. Uanset om regeringens forslag bliver vedtaget eller ej, vil den 1. april komme til at stå som den dag, da den ældre generation for alvor viste, hvad det var, de havde tilovers for børnene og de unge.

Det er nemlig ikke bare børnene og deres forældre, der bliver ramt af det her. De mennesker, der bliver ramt af afskedigelserne, er også unge mennesker, ufaglærte, meget ofte tidligere hjemmearbejdende gifte kvinder, det er mennesker på et meget lavt indkomstniveau, og det er kvinder. Mens man tilsyneladende helt alvorligt i dette ting diskuterer, hvilke foranstaltninger man kan iværksætte for at imødegå ungdomsarbejdsløsheden, og mens man tilsyneladende i ramme alvor diskuterer, om man måske kunne sende nogle af alle disse unge mennesker ud i de offentlige institutioner på plejehjem og børnehjem og den slags steder, så fyrer man altså folk til arbejdsløshed, som i

[Ebba Stranga.]

forvejen går og gør et nyttigt stykke arbejde, der er værdsat af børnene og værdsat af børnenes forældre.

Der er vel sjældent kommet så mange protester til dette folketing fra kompetente organer, som der er kommet i forbindelse med nedskæringerne på daginstitutionsområdet. Der er kommet protester fra forældre, naturligvis, det er dem, der er repræsentanter for brugerne. Men der er også kommet meget kvalificerede protester: fra læger, fra ledere inden for alle mulige forskellige særforsorgsgrene, fra mennesker, der overalt har erfaret og oplevet, hvad daginstitutioner kan betyde for børns udvikling, hvis de er pædagogisk forsvarlige, hvis de er drevet godt, hvis de er ledet godt. Alt har man sidet overhørig, intet har man taget til efterretning i dette folketing. Tværtimod har vi fået at vide, at de mennesker politiserede nok bare. Intet er blevet taget alvorligt. Og det på baggrund af nogle meget, meget tvivlsomme begrundelser for den nedskæring, der har fundet sted.

SF bliver nogle gange spurgt, om vi da overhovedet ikke vil spare på offentlige udgifter. Til det vil jeg godt sige, at socialistisk folkeparti ville meget gerne have et samfund, hvor vi ikke havde så store udgifter på socialbudgettet og på sundhedsbudgettet. Vi ved, at alt for mange af de store udgifter, vi har på social- og sundhedsbudgettet, skyldes samfundsskabte problemer, skyldes dårlige og stressende arbejdsforhold på arbejdsmarkedet, der kører folk ned både fysisk og psykisk, skyldes arbejdsløshed, skyldes usunde boligforhold, hvor ikke mindst børnene og kvinderne, der er dem, der opholder sig mest i lejlighederne, bliver syge, skyldes et klassebestemt uddannelses-system, som fru Kristine Heltberg lige har peget på nogle af skævhederne ved.

Alt dette skaber sociale udgifter. Alt dette skaber høje udgifter til sygdomsbehandling. Disse ville det være rart at være fri for, men det bliver vi kun, hvis vi skaber et samfund med mere menneskelige forhold, og vi får kun nedsat udgifterne på de meget udgiftkrævende områder, hvis vi ikke et øjeblik overvejer at spare på de områder, der kan forebygge nogle af de skader i at ske, som senere påfører os store sociale og sundhedsmæssige udgifter.

Derfor vil socialistisk folkeparti aldrig spare eller skære ned på det, der kan virke forebyggende i den sociale og sundhedsmæssige sektor.

At få dette folketing til at forstå disse overvejelser har vist sig forgæves i det forgangne år, og kun et folk, der overbeviser folketinget om, at den linje, man er slået ind på, er forkert, kan ændre de bestående forhold. Derfor vil jeg også både håbe og forvente og imødesee, at de protestbevægelser, der har været omkring daginstitutionsområdet, ikke vil forstumme helt, selv om vi passerer den 1. april, men at der fortsat vil være folk omkring daginstitutionerne, som vil bruge deres kræfter på at forsøge at overbevise de politikere, der sidder på pengeskassen, om, at penge givet ud på børnene i dette samfund aldrig er tabt, men altid er sparet i et længere forløb.

Henning Philipson (SF):

Jeg ville gerne have lov til at knytte an til de forslag fra regeringen om bekæmpelse af arbejdsløsheden, som fremgår af finanslovsforslaget. Jeg beklager, at arbejdsministeren . . . vel, nu kommer arbejdsministeren, det er i orden. Jeg ville gerne gøre det med baggrund i arbejdsløshedslovens § 97, hvor der tales om, at der kan ydes tilskud til beplantningsarbejde og andre ting, først og fremmest til amter og kommuner, men at man også, hvor der er tale om særlige omstændigheder, kan gøre det til private.

Det, jeg tænker på, kan ikke komme bag på arbejdsministeren, det ved jeg. Jeg tænker på en bestemt sag nede på Broksø gods i Suså kommune, hvor det har været sådan, at man har anbragt langvarigt arbejdsløse til arbejde i skovene på dette gods. Dette gods har fået udbetalt — jeg tror nok, det var 18 kr. 50 øre i timen, hvorefter den reale udgift for dette gods til betaling af de mennesker, der var beskæftiget, var 2 kr. 19 øre i timen for at få sine skove rensat, for at få afkvistet og for at få klaret en hel masse andre ting, f. eks. også at få etableret noget birkebrænde, som man bagefter kunne sælge til en god pris.

Det, der er hensigten med at knytte an til regeringens forslag om bekæmpelse af arbejdsløsheden i forbindelse med finansloven, er, at jeg meget gerne her fra folketingets talerstol ville høre ministerens kommentarer

[Henning Philipssen.]

hertil. For mig forekommer det at være særdeles urimeligt, hvad der bl. a. er sket nede på Broksø gods, hvor man for en timebetaling på 2 kr. 19 øre kan få udført det arbejde, som man ellers ikke ville have gjort, som man siger.

Jeg synes ikke, det er rigtigt, at loven anvendes i det omfang her, når der er tale om private virksomheder, for i disse tilfælde taler loven kun om, at støtten kan gives under særlige omstændigheder; ved støtte efter lovens § 97 er der normalt tale om amter og kommunale institutioner, der har en mulighed for at få det arbejde udført.

Tillad mig dernæst at gøre et par bemærkninger om hele boligsituationen i dette land, ikke mindst på baggrund af hr. Bays bemærkninger fra fremskridtspartiet. Jeg tror, hr. Bay sagde det på den måde, at den boligstøttelovgivning, vi har i dette land, er en støtte til rentekapitalen. Vel. Jeg skal være den sidste til at bestride, at rentesikringsordningen er en social illusion, for det synes jeg den er, al den stund det er således, staten betaler forskellen fra 6 pct. og så op til den rente, som fastsættes på børsen. Jeg synes, at renten skulle fastsættes af folketinget. Jeg synes yderligere, at det offentlige skulle have ansvaret for befolkningens boligforsyning. Men jeg mener, det er at tale med det, indianerne vistnok kalder to tunger, når man derefter ser, hvordan fremskridtspartiet behandler hele boligsektoren i det finanslovsforslag, der ligger her. For hvad er det, man gør? Alle de steder, hvor der ikke er tale om støtte til rentekapitalen, men om direkte støtte til boligtagere, foreslår man støtten sløjfet. Man foreslår, at boligsikringen nedsættes med 126 mill. kr. Her er tale om direkte statstilskud til boligtagere. Man foreslår, at rentesikringsordningen sløjfes, uden at man foreslår, at der sættes noget andet i stedet, tværtimod; for de privilegier, der er forbundet med at eje fast bolig, agter man ikke at angribe.

Yderligere foreslår man, at det forslag i finanslovsforslaget fra boligministeren om statsstøtte til udgifter i forbindelse med forbedring af beboelsesejendomme på 100 mill. kr., som også har beskæftigelseshensigt, udgår. Man foreslår endvidere, at statsstøtten til kollegier såvel som til indretning af

enkeltværelser for uddannelsessøgende i almenyttigt byggeri, i alt 1,2 mill. kr., udgår.

Jeg synes, det bør siges, så det ikke kan misforstås, at der er en skærende modstrid mellem det, hr. Bay sagde, og den måde, hvorpå fremskridtspartiet optræder i forhold til boligsektoren, når man her ganske enkelt går hen og skærer de ganske klare statstilskud væk til den enkelte borger, som i sig selv ikke har noget med tilskud til rentekapitalen at gøre. Jeg synes, det var nødvendigt at få det sagt i denne sammenhæng.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Jeg vil lige sige til hr. Henning Philipssen, at der er bestemt ikke tale om nogen skærende modstrid. Hr. Henning Philipssen må lære at forstå, at det, der sker, er, at arbejderne tvangsindlægges til at betale nogle tilskud — også til sig selv, men det har de bare ikke nogen glæde af. Hvem er det, der får glæde af det? Ja, det er skrivebordsgeneralerne, for der skal altså være nogle tusinde flere af dem til at administrere denne frem og tilbage-tur. Det er det, det drejer sig om. Boligsikringen er administrativt særdeles krævende, det vil ikke engang hr. Henning Philipssen kunne benægte, sådan er det. Derfor er det altså ikke nogen god forretning for den danske arbejder at blive tvangsindlagt til at give den støtte, når det kører på den måde, som det gør. Der er ikke nogen modstrid.

Formanden:

Hr. Henning Philipssen har ordet for en kort bemærkning, og derefter går vi videre i talerrækken.

Henning Philipssen (SF):

Må jeg forstå hr. Svend Andersen (Rosk. a.) således, at han er villig til at ændre det nuværende finansieringssystem, som ganske enkelt er årsagen til, at arbejderne har disse enorme udgifter til bolig, som de har nu, og herunder også boligsubsidierne?

Lysholt Hansen (S):

Da hr. Bertel Haarder tog ordet, regnede jeg faktisk med, at vi nu skulle få nogle vir-

[Lysholt Hansen.]

kelig gode ideer til, hvordan vi skulle få en bedre arbejdsfacon og en bedre kontrol med statsbudgettet ud fra de rige erfaringer, han har, ud fra de mange skrifter, han har udgivet om sagen. Men nu er det jo ændringsforslagene, der behandles, og derfor var jeg lidt overrasket over, at hr. Bertel Haarder kom med sit indlæg her.

Jeg synes alligevel ikke, jeg kan lade være med at gøre hr. Bertel Haarder opmærksom på, at i finansudvalget behandler vi sandelig ikke mindst de kommende 3 år, for det er jo, som hr. Bertel Haarder vil kunne se af finanslovsforslaget, således, at der er opført budgetoverslag for 3 år i finanslovsforslaget foruden selve det forslag, vi behandler her. Det vil sige, vi arbejder altså virkelig med disse ting.

Men jeg regner med, at når ordførerne i første omgang ikke har talt om det, så er det, fordi vi alle ved, at der tirsdag skal være en debat om de generelle økonomiske problemer i forbindelse med finansloven. Der skulle det glæde mig meget — jeg vil gerne sige, at jeg er meget modtagelig over for det, for det er noget, vi har arbejdet med i årevis — om der skulle kunne anvises veje, som vi kunne bruge til at gøre arbejdet endnu bedre. Det må i hvert fald være min opgave som formand, hvis det er muligt, at suge til mig alt, hvad der kan gives af kloge råd i den retning.

Når jeg bad om ordet, var det imidlertid ikke af hensyn til hr. Bertel Haarder, men det var, fordi jeg er blevet opmærksom på, at der er et af forslagene i betænkningen, der ikke er blevet begæret afstemning om, et forslag fremsat af fremskridtspartiet, nemlig forslag nr. 805. Dette forslag drejer sig om en besparelse på 2 mill. kr. på kirkeministeriets departement. Jeg kan ikke lade være med at læse bemærkningerne til dette ændringsforslag nr. 805. De lyder sådan — og jeg synes, tinget bør vide det, så man ved, hvad man skal stemme om, og hvad det drejer sig om —:

„Der påbegyndes en afvikling af kirkeministeriet med det formål, at folkekirkesamfundene fra 1. april 1977 bliver selvstyrende på lokal grund, menighed for menighed, dog at der beholdes en bevilling for at hindre

nedbrydning af kulturhistorisk værdifulde bygninger.

Kvalifikationstillæg, rådighedstillæg, bidrag til pensionskasser, kommissioner og udvalg, særskilt vederlæggelse udgår.“

Og så kommer den sidste for mig meget alvorlige bemærkning:

„Efter 1. januar 1978 kan der stadig væk bevilges et symbolsk beløb af hensyn til overholdelsen af grundloven.“

Jeg vil gerne have lov at sige: jeg synes, dette ting skal vide, inden man stemmer, hvad det er, man stemmer om her. Vi har i grundloven en § 4, der kort og godt lyder sådan:

„Den evangelisk-lutherske kirke er den danske folkekirke og understøttes som sådan af staten.“

Jeg er ikke selv medlem af den danske folkekirke, og derfor føler jeg faktisk, at det er nødvendigt at fortælle dette ting, hvad det er, fremskridtspartiet her foreslår. Man foreslår i virkeligheden at fratage befolkningen den grundlovshjemlede ret, de har til, lige så længe de selv ønsker det, at stå i en folkekirke, der har fået støtte af staten.

Jeg vil gerne have lov at føje til, at det kan ikke være rigtigt, at man på denne måde ved at anbringe et symbolsk beløb vil undergrave den grundlov, som med så stor vanskelighed er gennemført ved grundlovsafstemningen senest i 1953. Jeg mener, den danske befolkning må have lov til at foretage dette valg, og vi ved jo alle, at hovedparten af befolkningen, vel omkring 90-95 pct., i dag står som medlemmer af den danske folkekirke og er lykkelige over det. Sådan er det nu engang, det er en ret, man har. Jeg har ret til at slippe for at betale, det har hr. Svend Andersen (Rosk.a.) også, men han bør ikke undergrave grundloven på den måde, som han her gør, ved først at fjerne pengene til departementet og i en række efterfølgende ændringsforslag fjerne de øvrige midler, som er grundlovssikrede.

Jeg synes, folketinget skal være opmærksom på, at på den måde undergraver man bevidst folkestyret, endog uden at gøre klart for dette ting, at det er grundloven, man prøver reelt at ændre ved, idet man ikke har krævet den afstemning, som man i virkeligheden burde kræve, når man går i

[Lysholt Hansen.]

gang med en så alvorlig ting som at ændre grundloven.

(Kort bemærkning).

Bertel Haarder (V):

Finansudvalgsformanden ved selvfølgelig bedre end jeg, hvad der foregår i finansudvalget. På den anden side kender jeg dog også andre medlemmer af finansudvalget, og jeg ved, hvad der kommer ud af finansudvalget ind på folketingets bord. Jeg ved, at disse budgetoverslag ingen retlig virkning har, og at de ikke er indgået i de opslidende spareforhandlinger. Og det var det, jeg påpegede var forkert.

Ib Nørlund (DKP):

Som mange talere har været inde på, er vedtagelsen af finansloven og statens budget ikke nogen særlig opløftende affære. Jeg tænker ikke først og fremmest på de statsautoriserede kondiøvelser, som er forbundet med det — de er vel ikke skadelige i sig selv — men fremfor alt på den uoverskuelighed, som bliver resultatet af det hele. Og så, når det er overstået, nå ja, så ender det som aftalt med lidt større eller mindre småændringer, hvor den ene pranger har været i stand til at snyde den anden lidt. Resultatet af alt det har mine partifæller været inde på, det skal jeg ikke gentage. Det roterer om en SV-akse rundt og rundt i én udsigtsløshed. Undskyldningen for det er, at alt dette her er nødvendigt. Der kan ikke komme andet ud af det, der er ikke andet muligt, der er ikke råd, samfundet er i en sådan nød, at der ikke kan ydes mere og bedre. Her har vi at gøre med fordomme og tvangsforestillinger, som man bevidst søger at indpræge i befolkningen for at gøre den til offer for den politik, man fører. Men disse tvangsforestillinger er ikke rigtige, og det er vigtigt at rydde dem af vejen, for at det arbejdende folk kan slå ind på kampveje, så det får sin ret. Netop at eftervise det tilsligter de forslag, som vi også stiller ved en lejlighed som denne. De forslag viser, at hvis der var den politiske vilje dertil, så kunne der gennemføres en hel række af de ting, som man påstår er umulige. Det vil sige, at de forslag, vi stiller, er med til at vise realiteterne i det samfund, som vi lever i.

VS' talsmand her i debatten har givet

udtryk for, at en sådan optræden kunne han ikke forstå. Det er naturligvis kedeligt, men han gav denne mangel på forståelse en så aggressiv form, at det kræver et par kommentarer fra vores side.

Det var en ret så mærkelig tale, hr. Wilhjelm holdt her tidligere på dagen. Først åbenbarede han en overraskende grad af forståelse for fremskridtspartiets forslag, i hvert fald en forståelse, som var ganske anderledes end den, han kunne lægge for dagen, når det drejer sig om den politik, som vi lægger frem for at forsvare og hævde den arbejdende befolknings interesser. Og så gik han videre med den ham særegne elskværdighed til nærmest i overført betydning at række tunge efter os ved at sige, at så havde DKP åbenbart den opfattelse, at samfundet virkelig kan ændres ved alternative forslag til finanslov, og at dette skulle tilsløre den borgerlige statsfunktioner. Jeg kan ikke se disse udfald som andet end et ret så krampagtigt forsøg på at te sig, som om man spillede en rolle i arbejderbevægelsen og dens diskussioner.

Vores program for at sætte gang i samfundsforandringen og ændre samfundet indskrænker sig jo aldeles ikke til de forslag, vi stiller i en finanslovdebat, og det ved man meget vel. Den politik går ud på at sætte ind overalt, hvor kommunister virker for at samle kræfterne om en sammenhængende politik, der retter sig imod de egentlige magthavere i det nuværende samfund, de kapitalistiske monopoler. Derfor går vores program ud på at sammenfatte demokratiske krav på en række områder for at gøre dem til et kampgrundlag, hvorudaf der kan opstå den kraft, som kan forandre samfundet, i og med at sådanne krav føres frem af befolkningens egen aktivitet. Det er en politik med perspektiv i, det er, som hr. Steen Folke i radioen endda har indrømmet det, den eneste strategi for en kamp for ændringen af samfundet og for en socialistisk kamp, som findes i partierne på venstrefløjen her i landet. Umedholdeligheden i VS' optræden fremgår da også af, at man samtidig stiller kravet til denne borgerlige stat om at yde hjælp til frihedsbevægelser og alle mulige andre ting i den retning. Hvis man siger, at vi tilslører den borgerlige statsfunktioner med vores optræden, hvad i alverden er så det?

Netop som led i den politik er det, vi også

[Ib Nørlund.]

fremsetter vores forslag ved en lejlighed som denne, for sagen er jo, at i et samfund som det danske er der rigdomme nok til at gennemføre de krav og de ønsker og de forslag, som indgår i hele vores politik. De rigdomme beherskes i dag fremfor alt af de kapitalistiske monopoler og deres forbindelse med staten.

Men så skal man altså også opleve, at hr. Wilhjelm bebrejder os, at vi taler om kapitalismens kæmpeprofitter. Det, fortæller han, er direkte fordummende og tilslørende. Nå ja, det plejer vi nu ellers at høre fra anden side. Nej, hvis vi ikke fortalte om de ting, og hvis vi ikke efterviste disse realiteter om samfundet, så gjorde vi ikke, hvad man rettelig kunne forlange og forvente af os.

Og minsandten om ikke hr. Wilhjelm fører til, at vi gør dette, som om krisen ikke eksisterede. Som om hr. Wilhjelm ikke burde være klar over, at krisen i et kapitalistisk samfund, den lægger ikke byrderne på de største, på de herskende, men på dem, der er svage, og dem, der er nederst i samfundet. Og det gør man i høj grad også ved statslige midler. Nogle af dem blev også påpeget af hr. Wilhjelm, som om det ændrer noget som helst ved resultatet af dem; det er dog det, det drejer sig om, og det er nogle af de realiteter, man må se at få frem.

Man siger faktisk, at vi overhovedet ikke bør stille forslag til gavn for den arbejdende befolkning, fordi det skaber illusioner om, at kapitalismen vil bøje sig for enhver parlamentarisk beslutning. Nej, vi vil tværtimod stille forslag og rejse krav, også selv om man ikke agter at efterkomme dem umiddelbart, og gøre det her og gøre det ude i befolkningen og gøre det som led i den samlede bestræbelse, som vores politik udgør.

Det er, som om man fra VS-talsmændenes side vil sige, at så længe monopolerne har magten i samfundet, så er der ikke noget at gøre, så kan vi lige så godt finde os i alt. Det er faktisk det, VS' politiske virksomhed med megen enstonighed går ud på. Man siger, man kan godt rejse krav for den arbejdende befolkning, bare man samtidig siger, det nytter ikke noget, de kan ikke gennemføres. Man siger, at det er såmænd alt ét fedt, EF og nationalstat og det hele; man taler på en måde, som om intet kan blive bedre, før

verden vælter, uden at man gør sig nogen tanke om, hvad der egentlig skulle væltes den verden.

Derfor kommer man ind i en indstilling, som er lige så udsigtsløs som den, der bæres af dem, der fremlægger den finanslov, som det drejer sig om her. Derved kommer man til meget let at spille en rolle, hvor man lokker utilfredshed og det oprør mod de bestående samfundsforhold, som findes, ud i en ørkenvandring, ud i en goldhed, hvor man ikke ser nogen som helst veje frem. Vores politik er en anden. Den går ud på, at vi vil vise, at betingelserne er der for at skabe et andet og et bedre liv, at betingelserne er der for at bane veje frem, at betingelserne er der for også at overvinde de hindringer og de mure, der rejser sig på vejen. Når man igen og igen fører det arbejdende folks samlede kræfter frem imod de mure, så viser der sig at være mange revner og sprækker i dem, sådan at de kan væltes, og sådan at vejene kan gå fremad netop i retning af de samfundsmæssige mål, som er vore.

Robert Pedersen (S):

De herrer Bay og Svend Andersen (Rosk. a.) har endnu en gang bragt den sælsomme myte til torvs, at hvis man vedtog fremskridtspartiets finanslovsforslag, så ville man på én gang gavne de dårligst stillede, løse beskæftigelsessituationen og samtidig få bragt valutabalancen i orden. Det er lige bestemt det modsatte, der er tilfældet.

Hvis vi tager udgangspunkt i det eksempel, som hr. Svend Andersen (Rosk.a.) her førte frem om en jævnt lønnet arbejder, der efter partiets forslag ville spare en 5.000 kr., så er det selvfølgelig lokkemad for vedkommende, men husker hr. Svend Andersen (Rosk.a.) på møderne at fortælle, at i den anden ende af skalaen, for de højest lønnede på 400.000 kr., vil besparelsen blive 80.000 kr.? Fortæller hr. Svend Andersen (Rosk.a.) ude på vælgermøderne, at der vil blive 16 gange så store fordele for de højeste indtægter i dette land som for de laveste indtægter, hvis man gennemfører det? Jeg er bange for, at han glemmer dette, og jeg synes, han skulle tage det med for at give vælgerne en redelig forklaring om, hvordan det forholder sig.

Det er klart, når man har en progressiv skala, så betaler de højeste indtægter det

[Robert Pedersen.]

største bidrag til de forslag, der bliver gennemført i dette ting, men hvad så med omkostningssiden? Ja, omkostningssiden er jo så alenlang, så man ikke har nogen mulighed for at gå den igennem, men mon ikke mange af de arbejdere, der vil spare disse småpenge, er dem, der kommer i klemme ved selv at skulle betale for børnehaver og vuggestuer? Mon ikke det er mange af disse almindelige mennesker, som hr. Bay snakker så varmt om, der mister den boligsikring, som var en garanti for, at de kan bo billigere? Er det ikke den befolkningsgruppe, der kommer til at betale for, at man skal nedlægge en hel række postombæringer i dette land, at banesystemet bliver nedbrudt, og alle disse mange besparelser, der rammer ind i alle aspekter af det danske samfund?

Hvordan er så virkningen over til beskæftigelsen? Dét må jeg gøre hr. Svend Andersen (Rosk.a.) opmærksom på, at de udgifter, man fjerner, har en 100 pct. beskæftigelsesvirkning. Man bevilger skattelettelser væsentligst til indkomster, der er høje, og hvor opsparingen er stor. Konsekvensen heraf vil blive, at på et tidspunkt, hvor vi har brug for at få sat tingene i gang og få øget efterspørgsel, vil opsparingen i dette land blive større, og den konjunkturelle effekt vil blive katastrofal for os.

Hvordan vil så forbruget blive — den del af besparelserne, der bliver forbrug? Her er vi jo alle sammen blevet overrasket over i den sidste fase med momsnedsettelsen, at marginalforbruget — det forbrug, man har, når man pludselig får større forbrugsmuligheder — i høj grad vender sig mod importerede varer. Det vil sige, at både beskæftigelseseffekten og valutaeffekten bliver uendelig forskellig fra det, som fremskridtspartiet forestiller sig, og det fører til en katastrofal situation.

Men lad os dvæle en lille smule mere ved fremskridtspartiets forsøg på at tegne sig som det parti, der, som hr. Bay siger det, er den jævne mands forsvarer. Mon postbudet i Tarm, mon politibetjenten i Gentofte eller sygeplejersken i Nykøbing Falster eller brandmanden i Hornslet føler det som et ansvar for den lille mand i dette land at nedsætte deres lønninger i 9 måneder med 4 pct. og efter den 1. januar 1977 nedsætte

deres lønninger med 10 pct.? Føler disse mennesker, der gør dagens gerning til mådelige lønninger, at det er at varetage den jævne mands tarv at nedsætte lønnen for disse store befolkningsgrupper, som er det afgørende i den offentlige sektor? Jeg tror det næppe.

Hvis vi skraber hele den facade ned, der består af forslag og taler, paragraffer og valgudtalelser, hvad er det så for et indtryk, vi får af fremskridtspartiets virke og mål i det danske samfund?

Vi fik et meget illustrativt eksempel fra partiets landsmøde, hvor en sproglærer fra Esbjerg stod op og sagde, det var godt, vi havde fået arbejdsløshed, så kunne arbejderne komme ned med nakken, så ville de ikke kræve så meget i løn, så ville de ikke strejke, og det var godt. Nu sker det jo på alle landsmøder, at nogen siger noget vrøvl. Men det, der var pinligt i hjemmene at overvære, det var en stemning fra et fjernt Tyskland, et brøl af begejstring over en mand, der foreslog, at man skulle knægte arbejderne og have dem ned med nakken for at få hold på dette lands økonomi. Det er den side af medaljen.

Hvad er den anden side af medaljen? Når man møder hr. Glistrup på møder ude i landet, hvad er det så, hr. Glistrup siger? Han siger, at man skulle tro, vi boede i Hiroshima, hvor atombomben var faldet, så mange invalidepensionister har vi. Tror man virkelig, det er et lykkeligt, ønskværdigt tilfælde for mennesker at skulle leve under de vilkår at gå og modtage invalidepension i stedet for at arbejde? Og hvad er det på møderne i det vestjyske, hr. Glistrup og hr. Ove Jensen får klapsalver på og deres vælgere spørger om? Det er ønsket om at nedsætte arbejdsløshedsunderstøttelsen. Er det en håndsækning til de dårligt stillede? Er det et forsvar og et defensorat for de mennesker, der har hjælp behov? Endelig er vi jo også blevet belemret med en udtalelse i fjernsynet fra fru Eva Rothenborg om, at det ærede medlem var vidende om mange tilfælde, hvor folk modtog socialhjælp og havde fine persiske tæpper på gulvene.

Jeg tror, fremskridtspartiet ville være mere i overensstemmelse med almindelig anstændighed og hæderlighed, hvis de indrømmede, at de tror på den gode gamle Manchesterliberalisme om, at tingene skal

[Robert Pedersen.]

passer sig selv; at dette system har tabere, og disse tabere er man absolut ikke interesseret i, hvilket meget klart viser sig, hvis man læser partiets program igennem.

Til sidst: vi var forleden dag vidne til, at der kom et af disse utallige forslag om at løse dette lands økonomiske problemer fra hr. Glistrups side, et forslag om at føre indkomstpøolitik. Indkomstpøolitik og hr. Glistrup. Var det ikke hr. Glistrup, der gjorde det overmåde vanskeligt ved indgrebene over for overenskomsterne sidste år overhovedet at få udvalget til at fungere? Var det ikke hr. Glistrup, der skrev i sit eget program, at disse psykologiske misundelsesbetragtninger, som Arbejdsgiverforeningen og LO lægger for dagen, og som har givet sig udslag i indgreb over for overenskomsterne, er ligegyldige? Er det ikke hr. Glistrup, der mener, at bankverdenen klarer sig godt, uden at vi gør noget derved, at det er forfærdeligt med indgreb over for rentemarginalen, og er det ikke hr. Glistrup, der har påstået, at bare fortjenesterne og profitterne er store nok, så skal der nok komme gang i hjulene?

Jeg synes, det er hul tale, og jeg synes, der er en stærk modsætning imellem det, som man foreslår og siger fra dette partis side, og det, der er deres hensigter. Jeg håber, at flere og flere vælgere bliver opmærksomme på det.

Gerda Møller (KF):

Ved at gennemgå de ændringsforslag, som fremskridtspørtiet har fremsat til finansloven, er jeg faldet over nogle ting, som jeg gerne vil spørge fremskridtspørtiet om. Hvis man ser under § 20, konto 3.12. Private realkursus: Tilskud, står der, at beløbet skal nedsættes med 10,6 mill. kr., og at kontoen skal udgå, og tilsvarende skal tilskud til dækning af undervisningsudgifter nedsættes med 6,2 mill. kr., og kontoen skal udgå.

Nu er det jo ikke ret længe siden, vi havde forslaget vedrørende friskoler og private realskoler til behandling her i salen, det var den 16. marts, og da kan jeg da huske, at fremskridtspørtiet netop gik ind for at bevare disse private realkurser. Jeg har slået det efter, og hvis man ser fremskridtspørtiets ordførertale — den kan man se i fortrykket sp. 7136 — så vil man se, at fru Eva

Rothenborg siger, at her ligger der med hensyn til disse realkurser en uhyggelig stramning, og vi må undgå en kvælning af dem. Fremskridtspørtiets ordfører vil altså opretholde kurserne, men partiet har fremsat ændringsforslag til finansloven om en nedlæggelse af disse kurser. Jeg vil da gerne spørge, hvad partiets stilling er. Hvis det er fru Eva Rothenborg som ordfører, der står for partiets stilling, så må konsekvensen jo være, at fremskridtspørtiet trækker de to besparelsesforslag tilbage.

Jeg tror også, der er et par andre ting, det skal jeg ikke komme ind på her, for jeg har ikke haft tid til at undersøge det, men der kan altså være endnu flere ting. Jeg vil bede fremskridtspørtiet om, hvis der er flere fejl, som jeg tror der er, at trække de pågældende poster tilbage.

Finansministeren (Heinesen):

Det finanslovsforslag og de af regeringen stillede ændringsforslag hertil, som vi har til debat i dag, er resultatet af en lang række meget omfattende forhandlinger mellem regeringen og de 5 partier, der i september indgik forlig om den langsigtede økonomiske politik. Forliget tog i første række sigte på bekæmpelse af arbejdsløsheden ved stimulering af produktionen gennem en række erhvervsøkonomiske foranstaltninger.

Som led i fempartiforliget indgik som bekendt også aftalen om stigende besparelser på de offentlige budgetter. Ved fremsættelsen af finanslovsforslaget regnedes der med besparelser af størrelsesordenen 500 mill. kr. i finansåret 1976-77. Af disse 500 mill. kr. var de 190 mill. kr. indbudgetteret, medens de 310 mill. kr. endnu ikke var endeligt fordelt, men indgik på en negativ budgetreguleringskonto. Det er disse 310 mill. kr., hvis udmøntning i form af konkrete besparelser blev nærmere aftalt imellem de 5 forligspartier i slutningen af januar og i begyndelsen af februar, hvorom regeringen derefter stillede ændringsforslag i februar måned. Dermed var de i septemberforliget aftalte besparelser i finansåret 1976-77 på 500 mill. kr. opfyldt.

Regeringen ønskede imidlertid også at iværksætte og videreføre visse beskæftigelsesfremmende foranstaltninger i det kommende finansår. Endvidere fandt vi det rimeligt at gennemføre forbedringer, navnlig

[Finansministeren.]

for pensionistægtepar. For at understrege, at regeringen naturligvis står fast på den i september indgåede aftale, fremlægger vi samtidig med forslag til merudgifter på i alt 214 mill. kr. — herunder videreførelsen af beskæftigelsesarbejder i skov- og klitvæsenet, bygning af to nye Bornholmsfærger og yderligere midler til beskæftigelse af unge — forslag til supplerende besparelser på 230 mill. kr. Det lykkedes desværre ikke at få venstre med i en aftale om denne omlægning af budgettet, hvorimod de fire øvrige forligspartier enedes med regeringen om en sådan aftale. Jeg synes, det er beklageligt, at venstre ikke kunne tilslutte sig disse forslag til forbedring af beskæftigelsen og de sociale pensioner.

Disse udgiftsforslag og supplerende spareforslag indgår ligeledes i de af regeringen stillede ændringsforslag, bortset fra et par forslag, der allerede var stillet fra anden side, herunder fra fremskridtspartiet, og som regeringen kan stemme for.

Uden disse omfattende politiske forhandlinger om finanslovsforslaget havde vi i dag stået foran en afstemning om ændringsforslagene, som ville have været præget af en betydelig usikkerhed og dermed også en risiko for politisk ustabilitet til skade for beskæftigelsen og til skade for den økonomiske udvikling. Regeringens hensigt med de førte forhandlinger, nemlig at fjerne usikkerheden omkring finanslovsafstemningen samtidig med tilvejebringelsen af en acceptabel finanslov, er opnået.

Jeg skal ikke her gennemgå regeringens enkelte ændringsforslag nærmere, de omfatter navnlig udover de allerede omtalte forslag, hvorom der er truffet aftale, dels ændrede skøn over lovbundne tilskud samt over provenuet af skatter og afgifter, dels rent tekniske forslag såsom ressortændringer o. lign.

Jeg skal derefter gøre nogle ganske få bemærkninger til de indlæg, som vi har hørt fra de forskellige ordførere og fra et enkelt menigt medlem uden for ordførernes kreds.

Hr. Christophersen omtalte i forbindelse med sit indlæg, at underskuddet på finanslovsforslaget er for stort, og så dette underskud i det perspektiv, at det formindsker forudsætningerne for indkomstskattelettelse. Det får mig til at sige, at afstanden imel-

lem venstre og regeringen under disse forhandlinger om finanslovsforslaget jo ikke drejede sig om mere end et par hundrede millioner kroner. Vi har i dag endog hørt hr. Honoré beklage, at regeringen var så fremkommelig over for venstre, som tilfældet var. Det er naturligvis rigtigt — bl. a. i kraft af de synspunkter, som jeg lige har refereret til — at afstanden imellem venstre og de fire partiers aftale blev lidt større. Men afstanden drejer sig jo ikke på nogen måde om beløb af en sådan størrelsesorden, at det har nogen afgørende betydning for muligheden for indkomstskattelettelse.

Jeg synes også, jeg må sige i forbindelse med hr. Christophersens indlæg, at en del af afstanden skyldes jo ikke uenighed om nødvendigheden af besparelser, eller om at der skal spares, men i meget høj grad uenighed om, hvor der skal spares.

Hr. Hagen Hagensen vendte sig imod forhøjelsen af arbejdsgiverbidraget til arbejdsløshedsforsikringen. Hertil vil jeg gerne sige, at bidraget er ikke forhøjet i de sidste 6 år, og i mellemtiden er medlemsbidraget steget med 124 pct. Dagpengesatsen er steget med 90 pct., og priserne er steget med 55 pct. Der er altså kun tale om en meget beskedent ajourføring af dette arbejdsgiverbidrag til arbejdsløshedsforsikringen, en ajourføring, som knap nok svarer til prisstigningen.

Herefter forsøgte hr. Hagen Hagensen at godtgøre, at det konservative folkeparti var et meget socialt parti, og det var meget vanskeligt at forstå hr. Hagen Hagensens indlæg anderledes, end at han mente på baggrund af de ændringsforslag, der var stillet, at det konservative folkeparti i virkeligheden var et mere socialt parti, end socialdemokratiet var. Det forsøgte hr. Hagen Hagensen at godtgøre ved at tale imod nogle mindre besparelser på socialministeriets budget. Jeg må sige, at dette forsøg gjorde et lidet overbevisende indtryk på mig i betragtning af, at hr. Hagen Hagensen umiddelbart derefter omtalte det konservative folkepartis forslag til besparelser på flere hundrede millioner kroner på invalidepensionsområdet — et forslag, som regeringen går klart imod. Det fremgår heller ikke af ændringsforslagene, at det konservative folkeparti vil støtte noget forslag til forbedring af folkepensionen. Medmindre afstemningerne viser, at det vil man alligevel, så fore-

[Finansministeren.]

kommer hr. Hagen Hagensens forsøg på at tegne det konservative folkeparti som et meget socialt parti og som et mere socialt parti end de partier, som har indgået en aftale, at være endog meget slet begrundet.

Til hr. Wilhjelm, som jeg jo tit har haft fornøjelsen at diskutere med, skal jeg i dag nøjes med at sige tre ting. For det første at besparelsernes indvirkning på beskæftigelsen overhovedet ikke tåler nogen som helst sammenligning med den beskæftigelsesfremmende virkning af regeringens politik i øvrigt. Det andet, jeg gerne vil sige til hr. Wilhjelm, er, at hvis VS vil foretage en mere omhyggelig analyse af besparelsesforslagenes virkning på beskæftigelsen, så vil hr. Wilhjelm overhovedet ikke komme op på noget, der bare ligner de tal, som hr. Wilhjelm nævnte i sit indlæg. Specielt med hensyn til beskæftigelsen i byggebranchen, som hr. Wilhjelm særligt fremdrog, gør jeg opmærksom på, at den sidste tælling viser en arbejdsløshed, der kun er omkring en tredjedel af arbejdsløsheden sidste år på samme tid i denne branche. Hermed har jeg også kommenteret nogle af de af fru Kristine Heltberg fremførte betragtninger.

Hr. Bertel Haarder bad mig overveje tanken om en 4-årig bindende budgettering på hovedområder, bl. a. for at den offentlige sektor kan få omprioriterings- og sparesignaler i god tid ved, at man altså for en 4-årig periode fastlægger en sådan rammebudgettering. Hr. Lysholt Hansen har allerede gjort nogle bemærkninger hertil, som jeg er helt enig i, men jeg skal herudover sige, at vi selvfølgelig gerne overvejer dette forslag. Men jeg vil ved denne lejlighed sige, at vi har jo en 4 års budgettering, og at denne budgettering, også for så vidt angår budgetoverslagene, i meget høj grad er styrende, endda er det i overordentlig høj grad. Vi er formentlig, så vidt mig bekendt, længere fremme på dette område, end man er i andre lande. Endelig vil jeg sige, at der jo ikke er noget i vejen for, at folketinget i endnu højere grad end nu kan beskæftige sig med disse budgetoverslag. Til sidst vil jeg minde hr. Bertel Haarder om, at vi i henhold til septemberforliget allerede i de kommende måneder skal drøfte budgetterne for 1977-78 og 1978-79 på grundlag netop af budgetoverslagene.

Herefter skal jeg knytte nogle korte kommentarer til partiernes ændringsforslag. Det første og vigtigste, som jeg gerne vil nævne, er, at det er med stor beklagelse, regeringen har konstateret, at 4 partier opretholder forslaget om afskaffelse af EFG-godtgørelsesordningen for nye elever fra næste skoleårs begyndelse. Forslaget vil uden tvivl betyde store vanskeligheder for den fortsatte udbygning af EFG-uddannelsen til skade for erhvervslivet, og det vil også indebære en risiko for, at den gunstige sociale sammensætning af eleverne forrykkes. Regeringen og socialdemokratiet ønsker som bekendt denne støtteordning forlænget, og vi vil derfor stemme imod dette forslag. Vi håber imidlertid, at det må lykkes at nå frem til en acceptabel ordning i forbindelse med behandlingen af det særlige lovforslag herom. Hermed har jeg også svaret på et direkte spørgsmål fra hr. Freddy Madsen om denne sag.

For så vidt angår venstres øvrige ændringsforslag vil jeg også gerne give en kort begrundelse for, at vi må afvise disse forslag. Det drejer sig først og fremmest om forslaget om at ophæve tilskuddet til nedsættelse af forbrugerpriserne på konsummælkprodukter på 150 mill. kr. En sådan ophævelse ville medføre betydelige prisforhøjelser for forbrugerne samtidig med de, om end begrænsede, forhøjelser, der følger af forliget om landbrugspriserne inden for EF, og det kan regeringen ikke være med til.

Andre forslag fra venstres side vedrører u-landsbistanden. Vi har jo tidligere for folketinget fremlagt en 5 års plan for Danmarks statslige bistand til udviklingslandene i perioden 1975-76 til 1979-80, ifølge hvilken den statslige bistand i finansåret 1979-80 vil nå op på de 0,7 pct. af bruttonationalproduktet, som er FN's mål. Ud fra en ganske enkel erkendelse af u-landenes behov for bistand og en helt principiel indstilling i tilknytning til denne erkendelse må vi modsætte os, at denne plan fraviges.

Med hensyn til venstres forslag om at nedsætte kollegiestøtten med i alt 14 mill. kr., dvs. med 5 mill. kr. mere end foreslået af regeringen, må vi sige, at regeringen er gået så langt, som det er forsvarligt med hensyn til besparelser inden for dette felt. Den yderligere besparelse på 5 mill. kr., der er foreslået af venstre, vil medføre en ned-

[Finansministeren.]

sættelse af nyt byggeri med knap 40 pct. i forhold til regeringens forslag, og en sådan yderligere begrænsning må vi afvise.

Venstres forslag om fuldstændig at undlade pristalsregulering af bevillingen til ungdomsydelsen til de 16-17-årige kan regeringen heller ikke gå ind for. Vi har i forvejen i det fremsatte finanslovsforslag begrænset reguleringen til et beløb svarende til halv pristalsregulering, parallelt med at børnetilskuddene får halv pristalsregulering. Når venstre yderligere vil henvise den yngste halvdel af de nye EFG-elever til at søge støtte gennem ungdomsydelsen i stedet for den hidtidige EFG-godtgørelse, er venstres forslag til begrænsninger af denne støtteform jo ensbetydende med, at flere skal dele færre penge, og det finder vi ikke er rimeligt.

Venstre foreslår endvidere meget voldsomme beskæringer i universitetsbyggerierne dels for Københavns universitets byggeri på Amager Fælled, tredje etape, dels for Århus universitets byggeri til biologi 3. Herom vil jeg mere generelt sige, at regeringen til stadighed følger disse store byggerier både i undervisningssektoren og inden for andre områder meget nøje med henblik på at gennemføre besparelser, hvor dette måtte vise sig at være rimeligt; det er regeringens egne ændringsforslag jo også klart udtryk for. Men venstres forslag er ikke rimeligt. Specielt for så vidt angår biologi 3, ville venstres forslag indebære, at den allerede godkendte igangsættelse af andendelsundervisningen for biologistuderende ved Århus universitet måtte opgives og opgives på et tidspunkt, hvor der ved Københavns universitet ikke er mulighed for at optage flere studerende inden for dette fag.

Endelig foreslår venstre ganske betydelige nedskæringer af de foreslåede bevillinger til erstatninger i fredningsager og til areal-hvervelser til rekreative formål. Regeringen finder en sådan reduktion helt uacceptabel. Det gør vi, fordi der skal være mulighed for dels efterhånden at erhverve de arealer, der er omfattet af planer for fritidsarealer, naturparker o. lign., dels for at vi kan gribe ind ved offentlige køb af arealer, der ved salg til anden side, f. eks. udenlandske opkøb, kan få en uønsket anvendelse.

Jeg skal herefter gøre nogle bemærknin-

ger til fremskridtspartiets ændringsforslag. Det kan måske forekomme overflødigt, da partiernes ordførere allerede har givet til kende, at forslagene alt overvejende og med et stort flertal vil blive nedstemt her i tinget. Regeringen har jo også allerede på foranledning af finansudvalget haft lejlighed til skriftligt at kommentere og afvise fremskridtspartiets ændringsforslag. Jeg henviser hermed til det 119 sider store bilagshæfte II til finansudvalgets tillægsbetænkning.

Når jeg alligevel endnu en gang vil omtale disse ændringsforslag, er det af mange grunde, men det er bl. a. for også at foregribe en kritik af, at regeringen skulle have overset eller fortiet de antalsmæssigt og beløbsmæssigt og indholdsmæssigt unægtelig mest vidtgående ændringsforslag til finanslovsforslaget.

Fremskridtspartiet har i år stillet henimod 800 ændringsforslag, det er mere end en fordobling af partiets ændringsforslag fra sidste år. Der er på finanslovsforslaget ca. 2.500 konti, og fremskridtspartiet er således foreløbig nået til i teknisk henseende at foreslå ændringer til ca. $\frac{1}{3}$ af budgettet. Dette er partiet naturligvis i sin fulde ret til, men det har desværre betydet en helt utiltrængt kvalitetsforringelse af fremskridtspartiets bidrag.

De stillede ændringsforslag, skal jeg sige for god ordens skyld, har ikke nogen realistisk mulighed for at blive gennemført i praksis og må derfor betegnes som et paradenummer; jeg skal i denne henseende blot henvise til mine indledende bemærkninger i det omtalt bilagshæfte II til tillægsbetænkningen, hvor det anføres, at en opfyldelse af ændringsforslagenes finansielle hensigter nødvendiggør vedtagelsen af ca. 200 nye love eller lovændringer, hvoraf de fleste skal træde i kraft om 8 dage, at der er forslag i strid med grundloven eller grundlovssikrede rettigheder, at man bryder internationale og nationale kontrakter og aftaler, og, hvad der selvfølgelig i sidste ende er det værste, at man ikke har taget hensyn til de økonomiske følgevirkninger af forslagene.

I finansudvalgets anmodning om regeringens kommentarer til fremskridtspartiets ændringsforslag bad man om en vurdering af de økonomiske og de beskæftigelsesmæssige virkninger ved en gennemførelse af for-

[Finansministeren.]

slagene. Alle vil sikkert forstå, at det er en overordentlig vanskelig opgave at abstrahere fra faktiske og juridiske umuligheder, uvirkeligheder og urimeligheder, som fremskridtspartiets ændringsforslag er fyldt med, men finansministeriet og det økonomiske sekretariat har alligevel forsøgt at foretage den ønskede analyse, og konklusionen af analysen, der er optaget i bilagshæftet s. 3-10, som jeg anbefaler alle til læsning, kan sammenfattes i, at der umiddelbart ved forslagenes gennemførelse måtte påregnes en forøget arbejdsløshed af størrelsesordenen 100.000-150.000 mand. Den indirekte virkning ville være en begrænsning af efterspørgslen, som må antages at give en langt større beskæftigelsesnedgang.

I et forsøg på ligesom at råde bod på de beskæftigelsesmæssige virkninger af fremskridtspartiets forslag har de økonomer, der har foretaget analysen, gjort det tankeeksperiment så at sige at overbyde fremskridtspartiet med endnu større skattelettelse end dem, partiet selv har foreslået, for derigennem i analysen at få ind en forøgelse af efterspørgslen. Den økonomiske virkning ville i så fald give meget omfattende betalingsbalance- og valutaproblemer.

Når jeg fremdrager disse ting, er det for at understrege, at vi har gjort os anstrengelser for at undersøge, om der i den tankegang, der ligger til grund for fremskridtspartiets forslag, skulle være elementer at hente, som kunne bruges til en bedring af den aktuelle beskæftigelsesmæssige situation. Vi har måttet konstatere, at der ikke var sådanne elementer: virkningen ville være den stik modsatte af, hvad vi formentlig alle tilstræber; der ville ske en to- til tredobling af vores i forvejen alt for høje arbejdsløshed.

Efter at regeringen havde kommenteret fremskridtspartiets ændringsforslag, har partiet ændret eller tilbagekaldt et begrænset antal af forslagene. Der er tale om ændrede skøn over indkomstskatteprovenuer reducerede besparelser eller rettelse af fejltagelser, og fremskridtspartiet skal naturligvis ikke høre noget ondt for, at man har ladet sig belære og foretaget korrektioner på grundlag af regeringens bemærkninger til de enkelte forslag, men desværre må vi jo sige, at det har knebet enten med evnen eller også med viljen — og jeg vil helst tro det

sidste — til at forstå det mest centrale i regeringens kommentar, og hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s i dag fremførte uhyrlige påstande om de virkninger på betalingsbalancen, som fremskridtspartiets forslag ville have, understregede denne vurdering på en næsten al for tydelig måde.

Uanset den påpegede sandsynlighed for en meget kraftig stigning i arbejdsløsheden stiller fremskridtspartiet nemlig nu forslag om, at tilskuddet til arbejdsløshedsforsikringen nedsættes fra 3,6 mia kr. til 2,5 mia kr. Man begrunder det med, at der med partiets skattelettelsesforslag vil blive åbnet for en så enorm produktionslyst i landet og for kalkulationer til internationalt konkurrencedygtige priser, at arbejdsløsheden vil svinde bort.

Forslaget kan kun karakteriseres som fuldstændig grundløst eller måske som en ønskedrøm om at mane den økonomiske virkelighed i jorden ved hjælp af nogle tal på et stykke papir. Forslaget svarer til en arbejdsløshed i 1976-77 på 6½ pct. i gennemsnit. Da vi må forvente at begynde finansåret med en arbejdsløshed på nær 11 pct., skulle procenten ved årets slutning nærme sig nul. Det forstod jeg også på hr. Svend Andersen (Rosk.a.)s indlæg var tanken, nul, sagde hr. Svend Andersen, (Rosk. a.), måske plus én og måske minus én. Det sidste og virkningen af det sidste ville det interessere mig at studere nærmere i forbindelse med fremskridtspartiets øvrige påstande. Men den økonomiske analyse af de samlede fremskridtspartiforslag fører ikke på nogen måde til en arbejdsløshedsprocent på nul, den fører til en arbejdsløshedsprocent på mellem 20 og 30.

Jeg skal ikke sige mere om den beskæftigelsesmæssige og økonomiske virkning af fremskridtspartiets ændringsforslag, for det, som jo først og fremmest skiller fremskridtspartiet fra regeringen og folketingets flertal, er, som flere ordførere har været inde på det, en fundamentalt forskellig politisk holdning. Jeg synes, der i flere ordførerindlæg har været en glimrende skildring af denne fundamentale forskel i holdning. Jeg skal forsøge også at yde et bidrag.

Hvis man tænkte sig, at fremskridtspartiets forslag blev gennemført, hvordan ville fremskridtspartiets Danmark så se ud? Ja, vi ville få en skattelettelse — det ville være

[Finansministeren.]

forkert ikke at nævne det, og det nævner jeg også gerne — og det er jo altid behageligt, især for de store indtægter, som — hvad flere ordførere også har været inde på — ville få mest ud af de skatteforslag, som fremskridtspartiet har stillet.

Men skattelettelsen skal jo betales gennem nedskæringer og efter fremskridtspartiets forslag med nedskæringer, som er en halv gang større end de skattelettelser, man tilbyder. Resultatet ville blive et Danmark, som på afgørende punkter vil være noget helt andet end det, vi kender. Jeg skal med nogle eksempler forsøge at illustrere de fremskridt, som fremskridtspartiet har tiltænkt os.

Over for den øvrige verden ville vi blive et isoleret samfund uden direkte kontakter til andre lande og internationale institutioner, uden bistand til erhvervslivets eksportfremstød eller til den danske turist i udlandet og uden medindflydelse ved beslutninger af stor betydning for vores eget land. Som det eneste af vestens industrilandene ville vi undlade at yde nogen form for statslig bistand til den fattige verden. Vi ville begå en række folkeretsbrud ved unddragelse af internationale forpligtelser. Vi ville simpelt hen blive udstødt af det internationale samfund som usolidariske.

Her i landet ville forslagernes gennemførelse få virkninger, der også kun kan betegnes som usolidariske. Jeg skal sige lidt om bagsiden af den medalje — som jeg i øvrigt er enig med hr. Poul Dam i ikke findes — bagsiden af fremskridtspartiets forslag, som hr. Svend Andersen (Rosk. a.) ikke kunne få øje på.

En række sociale ordninger ville falde bort: børnetilskud, ungdomsydelse, daginstitutionstilskud, enkepension, og invalidepensionsordningen ville blive forringet. Boligstøtten til den mindrebedemlede del af befolkningen ville forsvinde. Der ville ske drastiske forringelser inden for hele uddannelsesområdet med uoverskuelige konsekvenser for samfundets uddannelsesniveau. Væsentlige dele af kulturlivet ville visne hen. Støtten til ophjælpning af erhvervslivet i egnsudviklingsområder ville forsvinde. Landdistrikterne ville få en stærkt forringet trafikbetjening, og de breve, som hr. Poul Dam i sit mæreridt om fremskridtsvisio-

nerne forestillede sig han ville få, forudsætter, at hr. Poul Dam bor i et bysamfund, for postbesørgelsen uden for byerne ville i nogle egne være bragt til ophør og andre steder være formindsket til et minimum.

På Grønland ville udviklingen blive skruet årtier tilbage på alle samfundslivets områder. Det gælder boligforhold, det gælder erhvervsliv, det gælder skolevæsen, det gælder sygehusvæsen, og det gælder socialvæsen. Og som hr. Lysholt Hansen allerede har været inde på, vil det økonomiske grundlag for folkekirkens beståen forsvinde.

Alt dette og langt, langt mere vil være betalingen for fremskridtspartiets skattelettelser. Der er for mig ingen som helst tvivl om, at langt den største del af befolkningen vil synes, at denne pris er urimelig høj, og at de ikke vil betale den. Fremskridtspartiets Danmark er isolationens, er egoismens, er ulighedens, er fordummelsens og snøversynets Danmark. Jeg behøver ikke at sige, vi er imod det.

Om de ændringsforslag, der er stillet af det konservative folkeparti — og hr. Hagen Hagensen vil sikkert ikke have noget imod, at det er lidt af et antiklimaks — skal jeg kun sige, at de naturligvis er udtryk for stor sparevilje, men ikke for en tilsvarende spareevne. Mange af forslagene er gamle kendinge, som der har været særdeles gode grunde til at afvise ved tidligere spareforhandlinger, og samtidig betyder forslagene en så drastisk ændring af de hidtidige budgetter, at en gennemførelse i finansåret 1976-77 i de allerfleste tilfælde må betragtes som ganske urealistisk.

Om ændringsforslagene fra socialistisk folkeparti skal jeg indskrænke mig til at sige, at de dels omfatter de sædvanlige forslag om forsvaret og om EF — og på disse områder er vi jo principielt uenige — dels indeholder en række forbedringer inden for det sociale område, hvor regeringen naturligvis godt kan nære sympati for tanken om forhøjelse af ydelserne både til de unge, til de arbejdsløse og til pensionisterne og om yderligere midler til fremme af beskæftigelsen, men hvor de foreslåede beløb er af en sådan størrelsesorden, at de må karakteriseres som både politisk og økonomisk ønsketænkning. Jeg mener, at vi med de af regeringen stillede ændringsforslag tilvejebringer en sådan forbedring af den sociale standard,

[Finansministeren.]

som der er mulighed for i øjeblikket. Regeringen kan derfor ikke gå ind for de af socialistisk folkeparti stillede ændringsforslag.

Fra Danmarks kommunistiske parti foreligger der ud over de traditionelle forslag om kongehuset, kirken, forsvaret og EF, som jeg næppe behøver at knytte kommentarer til, dels en række forslag vedrørende statsvirksomhederne, dels en række forslag vedrørende de sociale ydelser i videre forstand. Endelig er der stillet forslag om meget vidtgående ændringer af indtægtsbudgettet med forhøjelse af indkomst-, formue- og selskabs-skatte af så omfattende karakter, at de alene af rent praktiske, om ikke af andre grunde, ikke lader sig realisere i finansåret 1976-77, hvilket jeg siger for den gode ordens skyld.

Forslaget om fjernelse af bevillingen til Københavns lufthavn i Roskilde med den begrundelse, at militæret udtages af finansloven, gør jeg opmærksom på beror på en misforståelse, idet denne lufthavn udelukkende benyttes af civile privatfly til aflastning af lufthavnen i Kastrup. Og ændringsforslaget om en forøgelse af bevillingerne til Storebæltsbroen med 300 mill. kr. er også helt urealistisk; selv om man, som også regeringen, ønsker at fremme byggeriet mest muligt, idet man først skal igennem udbuds- og licitationsfasen, førend det egentlige byggeri kan påbegyndes, så kan man simpelt hen ikke nå at bruge disse penge.

Kommunisternes forslag inden for det sociale område kan jeg desværre kun vurdere som ren overbudspolitik uden nogen som helst sammenhæng med vore valutatiske muligheder; overbudspolitikken viser sig vel særlig inden for boligområdet, hvor der foreslås merudgifter til boligsikring, momsrefusion, saneringslån og kapitalindsud på tilsammen over 4 mia. kr. Disse ændringsforslag må regeringen afvise.

Endelig vil jeg gerne takke hele finansudvalget — og jeg er sikker på, at ingen misforstår det, når jeg retter en særlig tak til finansudvalgets formand, hr. Lysholt Hansen — og finansudvalgets sekretariat for det kæmpemæssige arbejde, der er udført ved gennemgangen både af selve finanslovsforslaget og af de talrige ændringsforslag. Jeg er ikke mindst taknemlig over, at det er

lykkedes finansudvalget at gennemføre ændringer i proceduren, og jeg tænker især på den af finansudvalget fastlagte — det kan man jo altid gøre, men også den af finansudvalget overholdte — tidsplan for aflevering og gennemgang af ændringsforslag og for den mulighed, det har givet for teknisk kontrol af ændringsforslagene og for en hensigtsmæssig tilrettelæggelse af afstemningsproceduren.

Jeg vil bestemt nødig være overmodig, og derfor skal jeg i dag indskrænke mig til at sige, at den ændrede procedure forhåbentlig i år vil indebære, at vi kan begrænse antallet af korrigerende ændringsforslag til et minimum, og det er i så fald finansudvalgets fortjeneste.

Formanden:

Vi går derefter til anden omgang, og tale-tiden for ordførere er indtil 10 minutter og for andre medlemmer 5 minutter.

Erling Olsen (S):

Efter hr. Robert Pedersens og efter finansministerens indlæg skal jeg indskrænke mig til nogle få kommentarer til forslaget til motiveret dagsorden, fremsat af hr. Kaj Hansen. De problemer, der peges på, kræver efter regeringens opfattelse undersøgelser, og regeringens har allerede sat sådanne undersøgelser i gang med henblik på at genoptage forhandlinger med boligforligspartierne. Det ville derfor være forkert, om regeringen på nuværende tidspunkt forpligtede sig til at fremsætte forslag af et ganske bestemt indhold, og på denne baggrund kan mit parti ikke støtte hr. Kaj Hansens forslag til motiveret dagsorden.

Christophersen (V):

Afstanden mellem venstre og regeringen drejede sig under forhandlingerne ikke om mere end et par hundrede millioner kroner, sagde finansministeren, da han talte heroppefra for et øjeblik siden. Jeg vil godt sige et par ting om den bemærkning, også fordi et par andre ordførere har været inde på den samme tankegang.

For det første vil jeg spørge finansministeren, hvordan han kan sige noget sådant, for der var jo ikke nogen forhandling mellem venstre og regeringen om et finanslovsforlig. Regeringen ønskede et sådant forlig,

[Christophersen.]

men vi gjorde fra starten klart over for regeringen, at på et tidspunkt, hvor septemberforliget og dets væsentligste aftaler ikke var ført ud i livet, havde vi ikke noget ønske om at påtage os et yderligere medansvar for den samlede økonomiske politik. Derfor fastholdt vi under de samtaler, der blev ført, at vi ville have vore ændringsforslag gennemført, bragt til afstemning. Vi sagde til regeringen under de samtaler, som vi har sagt udadtil, at det, der var brug for, ikke var flere merudgifter, men tværtimod yderligere besparelser, også besparelser ud over dem, venstre selv havde stillet forslag om. Derfor er det ikke rigtigt at sige, at der under forhandlingen kun var en lille afstand; der fandt ikke nogen forhandling sted af den karakter, som finansministeren talte om.

Derudover vil jeg spørge, hvordan finansministeren og andre ordførere nu her kan begynde at referere og fortolke det, som de vel også selv må betragte som fortrolige samtaler. Er det en ny tradition, man indleder? Betyder det, at venstre har samme frihed til her i dag f. eks. at redegøre for, hvordan vi opfattede regeringens syn på centrale økonomiske problemer? Har vi lov til på samme måde at redegøre for baggrunden for, at vi efter de samtaler følte, at der var et endnu større behov end tidligere for betydelige besparelser? Kan det være rigtigt? En sådan frihed vil vi i hvert fald ikke gøre brug af; vi mener ikke, det er i overensstemmelse med den forhandlingstradition, der bør være.

Så vil jeg om selve afstanden sige, at den er, når vi nu stemmer om ændringsforslagene, på ca. 600 mill. kr. Så kan man sige, at det jo ikke er meget mere end 200 mill. kr., og det ønsker vi i og for sig heller ikke at gøre dem til, for det er klart, at 600 mill. kr. i forhold til 80 mia. kr. er et beskedent beløb. Men det, som er tankegangen for os, er ikke, at man skal spare et stort beløb i forhold til de 80 mia. kr., men at man skal være sikker på, at der kan tilvejebringes et fornødt grundlag for næste års indkomstskattepolitik. Og dér står vi jo i den situation — det har vi nemlig aftalt i september — at der i finansåret 1977-78 skal spares yderligere 1 mia. kr., og at der i 1978-79 skal spares endnu 1 mia. kr., og det skal være mindst disse beløb. Vi mener, det meget vel kan

vise sig, at disse beløb ikke er store nok, og derfor har vi sagt: lad os dog allerede i det kommende finansår gøre noget ekstra ved besparelserne, sådan at vi nu gennemfører ting, som i 1977-78 får en betydelig virkning. De ændringsforslag, vi har stillet, har jo det særlige ved sig, at deres økonomiske værdi i 1977-78, det første år, hvor man skal finansiere en skattelettelse, er endnu større end i finansåret 1976-77. Det har været vores tanke, og derfor er det væsentligt for os at understrege, at det, vi her taler om, er, at venstre gerne vil prøve at forbedre både det kommende års finanslov og næste års finanslov med et beløb, som i forhold til den skattepolitiske opgave er ganske stort.

Så var finansministeren inde på vores ændringsforslag. Det var lidt mærkeligt at høre om alle de forfærdelige virkninger, de havde, lige efter at finansministeren havde sagt, at der i virkeligheden næste ningen forskel var på regeringens og venstres holdning til udgiftspolitikken. Begge dele kan jo næppe være rigtige, og det har jeg jo også sagt noget om fra en anden synsvinkel.

Men det mærkelige ved finansministerens argumentation her var jo, at regeringen nu havde strakt sig så langt, den kunne. Sagen er imidlertid, at regeringen næste år skal strække sig 1 mia. kr. ekstra, og så kunne man jo spørge: hvorfor skulle det næste år være forsvarligt at gøre det, når det ikke var det i år? Ville det egentlig ikke have været i regeringens egen interesse, at vi så tidligt som muligt forsøgte at opfylde de aftaler, vi har indgået om besparelser? Men det har regeringen altså ikke villet, og det bærer den så ansvaret for.

Hr. Hagen Hagensen og hr. Wilhjelms var inde på en fælles tanke — ud fra hver sit motiv — om, at det store underskud i det kommende finansår jo er et resultat af septemberforliget. Jeg ved ikke, om jeg kan tale på andre partiers vegne end venstres, men jeg tror næsten, jeg kan, for det er ikke sagens kerne. Det store underskud har desværre nogle helt andre årsager. De, som bare vil fordybe sig ganske lidt i finansloven, i budgetredegørelsen, og hvad der ellers er fremkommet fra regeringen om den statsfinansielle udvikling, ved, at det, som er det virkelige problem, er, at vi i en periode med arbejdsløshed og dårlige indtjeningsforhold i erhvervslivet oplever, at sta-

[Christoffersen.]

tens indtægter vokser langsommere end normalt, mens udgifterne ikke alene har deres normale stigningstakt, men at der oven i den skal lægges en betydelig merudgift til arbejdsløshedsunderstøttelse. I forhold til et underskud på 19 mia kr. tegner septemberforligets udgifter sig vel næppe for mere end 2, 2½, måske 3 mia kr., langt størstedelen af underskuddet skyldes den økonomiske situation, vi befinder os i, og derfor ville hr. Hagen Hagensens parti — som mere ved held end forstand slap for i dag at være medansvarlig for et septemberforlig — i dag have stået i akkurat samme situation som de partier, der tog et medansvar, nemlig den, at der var et betydeligt underskud på finansloven, uden at det havde nogen sammenhæng med septemberaftalen. Jeg kan måske i øvrigt til beroligelse for hr. Hagen Hagensen sige, at aftalen fra september i øvrigt heller ikke omfatter finansloven; det har jeg tidligere haft lejlighed til at sige, men det vil jeg godt gentage her.

Hr. Hagen Hagensen var derefter inde på nogle betragtninger over det konservative folkepartis besparelser — jeg skal ikke gå meget i dybden med det, jeg har allerede sagt lidt om dem — men der var én ting, jeg lagde mærke til, og det var, at hr. Lembourn derefter tog ordet og sagde, at det, der interesserede ham, ikke i og for sig var besparelserne, men slutbeløbet. Det forstår jeg godt, for det tager sig jo ganske imponerende ud. Men det, som gjorde, at hr. Lembourn interesserede sig for slutbeløbet, var, at det skulle bruges til indkomstskattelettelser. Så må jeg nok have lov at spørge: hvordan vil det konservative folkeparti så slippe af med det store underskud på statsbudgettet? Så indtager man jo samme holdning som andre partier, nemlig at underskud er noget, man må leve med. Det synes jeg dog nok er værd at notere sig, man kan jo ikke bruge besparelserne to gange, man må ligesom vælge, om man vil bruge dem til at fjerne underskuddet med, eller om man vil bruge dem til indkomstskattelettelser. Der er en uklarhed, men den skal jeg gerne lade overleve.

Så skal jeg blot om hr. Kaj Hansens dagsordensforslag sige, at det griber ind i boligforliget, og det må venstre på det bestemte-

ste afvise. Den omkostningsbestemte leje var jo et resultat af S-SF-boligforliget og senere af socialdemokratiets og de radikales boligaftale; det var noget, som vi imødekom, og vi løber ikke fra vores aftaler. Vi står helt fast på den ordning. På tilsvarende måde kan jeg sige om de andre forslag, hr. Kaj Hansen har i sit dagsordensudkast, at dem kan vi ikke støtte. Vi afviser altså dagsordensforslaget.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Jeg må sige, at jeg lyttede med virkelig stor interesse til det foredrag, som finansministeren lige har holdt om vores ændringsforslag og konsekvenserne af en gennemførelse af disse ændringsforslag. Når jeg siger, jeg lyttede med stor interesse, er det, fordi jeg altid lægger megen vægt på, hvad denne regering siger. Jeg lagde også vægt på, hvad regeringen sagde sidste år, da vi vedtog finanslovsforslaget for 1975-76. Da sagde den, at underskuddet på statens budget ville være omkring 5 mia kr.; resultatet var selvfølgelig, at det blev mere end dobbelt så stort. I september 1975 sagde den samme regering, at nu ville man sørge for, at obligationskurserne blev stabile, man sagde, at nu havde folketinget gjort sit, og om 6 måneder havde man praktisk talt fået orden i beskæftigelsen, så ville det hele gå godt, for nu havde regeringen gennemført de rigtige love til sikring af beskæftigelsen.

Det gik som bekendt heller ikke sådan, og sådan kan man nævne 10, 20 eller 30 forskellige ting, hvor denne regerings udtalelser om, hvordan det ville gå med dansk økonomi, hvis man gennemførte det ene eller det andet, simpelt hen ikke har holdt stik. Det har simpelt hen været det rene vanvid, det, den har udtalt.

Jeg vil gerne komplimentere regeringen for én ting: det er lykkedes denne regering at sætte 6 verdensrekorder. Jeg tror ikke, der er nogen regering i hele verden, der kan gøre denne regering dette kunststykke efter. Disse 6 verdensrekorder består i, at vi på samme tid har noget i retning af verdens største arbejdsløshed, det største underskud på betalingsbalancen i forhold til indbyggerantallet, har den højeste rente, har det største skattetryk, har den største inflation, og vi har søreme også det største underskud på statens budgetter. Det viser vel noget

[Svend Andersen (Roskilde amt).]

om, hvilken økonomisk sans og hvor meget forstand denne regering har på økonomi, og det viser vel derfor også noget om, hvor megen vægt man skal lægge på dens vurdering af vores ændringsforslag.

Må jeg i øvrigt sige noget i anledning af de andre ting, finansministeren sagde. Finansministeren sagde, at det, fremskridtspartiet står for, er fordummelse, er egoisme, er isolation. Hvis man absolut skal ned på det plan, kan man lige så godt hævde, at det, socialdemokratiet står for, er hoveri, er bureaukrati, er umyndiggørelse, og sådan kan vi selvfølgelig stå og råbe skældsord efter hinanden.

Finansministeren har også sagt noget, der var direkte i strid med sandheden. Fremskridtspartiet har ikke foreslået nedskæringer på sygehusvæsenet, og der er ikke tale om en nedsat postbesørgelse uden for byerne. Vi erkender, vi lavede en fejl, og det fik vi at vide i et svar fra ministeriet, og vi rettede det selvfølgelig med det samme, idet vi kun ønsker at fremsætte saglige, realistiske forslag.

Så siger finansministeren, at vi ville blive uden indflydelse internationalt. Det forstår jeg ikke rigtig. Vi har ikke foreslået, at Danmark skal melde sig ud af EF, vi har ikke foreslået, at vi skal melde os ud af OECD, vi har ikke foreslået, at vi skal melde os ud af NATO, vi har ikke foreslået, at vi skal melde os ud af FN. Der er ikke tale om, at Danmark mister sin indflydelse internationalt.

Må jeg i øvrigt sige, at DKP har fremsat et ændringsforslag, der i tillægsbetænkningen har nr. 368. Dette ændringsforslag går ud på, at man vil bruge 100 mill. kr. til opførelsen af et fremskudt dige. En sådan anlægsudgift er noget, vi har særdeles stor sympati for. Der er bare det ved DKPs forslag, at det også går ud på at betale den andel af udgifterne, som Vesttyskland skal betale, og derfor kan vi ikke medvirke til dette forslags vedtagelse.

Så må jeg i øvrigt sige om et af vores egne ændringsforslag, det er ændringsforslag nr. 1229, at selve forslaget er forkert udformet. Det rigtige er det, der står i vores bemærkninger til dette ændringsforslag, nemlig en nedsættelse af denne udgift med omkring 15 pct.

Hr. Lysholt Hansen sagde, at vi vil fragte folk retten til at være medlem af en folkekirke. Det er der ikke tale om, hr. Lysholt Hansen. Det, vi vil, er, at vi virkelig vil gøre det til en folkekirke og ikke en statskirke, som det jo har karakter af i øjeblikket.

Hr. Robert Pedersen sagde temmelig mange forskellige ting. For det første sagde han, at de højestlønnede betaler det største bidrag og derfor vil få den største fordel ved gennemførelsen af fremskridtspartiets ændringsforslag. Endvidere fremførte han den påstand, at vore skattelettelse ikke ville give så meget øget efterspørgsel, men bare ville blive konverteret til øget opsparing, som ville blive foretaget af disse meget højt-lønnede mennesker. Se, det er direkte, positivt usandt. Det er ikke således. Det er til gengæld således, at næsten alt, hvad der kommer ind af de 54 mia. kr., som indkomstskatterne indbringer i provendu, betales af mennesker med ganske almindelige, jævne indtægter. For hr. Robert Pedersen må gøre sig klart, at for det første er der trods alt endnu ikke så forfærdelig mange højt-lønnede, og for det andet viser det sig også, at disse højt-lønnede er i stand til at skaffe sig særdeles givtige fradrag, således at det, de betaler i kroner og øre i indkomstskatter, ikke er ret meget mere, end personer med almindelige indkomster gør, og når man så yderligere tager højde for, at der trods alt ikke er så mange af dem, er det altså noget rent sludder, hr. Robert Pedersen dér sagde.

Hr. Robert Pedersen kom også med den fejlagtige oplysning, at vi vil nedlægge postombæring, og det blev det ikke mere rigtigt af. Endvidere kom hr. Robert Pedersen med en historie om, at postbudet, sygeplejersken osv. ikke kunne være interesseret i vores ændringsforslag om en nedsættelse af de offentligt anstattes lønninger. Det tror jeg faktisk de vil være, for regner man efter, hvordan deres økonomiske vilkår bliver efter en lønedsættelse og efter en skattenedsættelse, viser det sig, at der også for denne gruppe er tale om en virkelig fin overskudsforretning, og det har de fleste mennesker trods alt ikke så forfærdelig meget imod.

Så kom hr. Robert Pedersen med yderligere en direkte usandhed, nemlig at vi ville skære ned på arbejdsløshedsunderstøttelsen. Vi har ikke foreslået, at der skal skæres ned på arbejdsløshedsunderstøttelsestaksten

[Svend Andersen (Roskilde amt).]

på nogen måde, så det er altså også direkte usandt.

Endelig fremførte hr. Robert Pedersen det postulat, at fremskridtspartiet ikke er interesseret i taberne her i samfundet. Det er også urigtigt. Det er således, at vi ikke har skåret så meget som én eneste krone ned på det, der hedder den almindelige offentlige forsorg; det er bare en kendsgerning, og så nytter det ikke noget, at man hele tiden vil skyde os forkerte motiver i skoene.

Til fru Gerda Møller skal jeg sige, at vi må erkende, at der er opstået fejl ved fremsættelsen af vore ændringsforslag til finansloven, så vi ønsker herved at tage ændringsforslag nr. 864, nr. 924, nr. 926 og nr. 927 tilbage.

Hr. Christophersen sagde som begrundelse for, at man ikke kunne stemme for fremskridtspartiets ændringsforslag, at venstre havde en anden holdning til samfundet, til fællesskabet. Ja, det er jeg helt enig med hr. Christophersen i: venstre har desværre simpelt hen tiltaget sig den socialdemokratiske udplyndringsholdning; det er i hvert fald den holdning, som de viser i praksis ved de afstemninger, der foregår her i salen. Jeg er klar over, at venstre ude på møderne ude omkring i landet siger noget andet. De siger, de er et liberalt parti, de siger, de er et alternativ til den socialdemokratiske regering. Det er de ikke. De er hr. Anker Jørgensens forlængede arm.

Hr. Erling Olsen sagde, at det, der skulle til, var ét lovforslag og én afstemning. Jeg håber, det var en fortalelse, for det, som hr. Erling Olsen dér slår til lyd for, er jo simpelt hen en yderligere nedtrapning af de sørgelige rester, der er tilbage af vores repræsentative demokrati. Vi har jo desværre ikke noget repræsentativt demokrati her i landet, i hvert fald ikke når det drejer sig om erhvervsgrupper. I næsten samtlige kommuner her i landet er der et flertal af offentligt ansatte over for privat ansatte — selv her i folketinget er der et flertal af offentligt ansatte og lignende beskæftigede. Ser man på de dyreste udvalg i folketinget, undervisningsudvalget, socialudvalget og kulturudvalget, viser det sig, at der sidder praktisk taget udelukkende offentligt ansatte og endda personer med den samme uddannelse som det område, de skal sidde og lovgive

om. Så det, der rent faktisk er tale om, er, at vi simpelt hen er kommet dertil, at det er embedsmændene, der både har den administrative magt og den lovgivende magt. Nu forstår jeg altså på hr. Erling Olsen, at folkestyret altså slet ikke skal blande sig i noget som helst mere, nu skal regeringen komme med et finanslovsforslag, og så skal der være én afstemning, færdig, så skal folkestyret i øvrigt ikke bilde sig ind, at de kan komme med forslag til ændringer af det, embedsmændene har fundet på.

Fru Grethe Philip sagde, at vores ændringsforslag ville indebære, at omkring 40.000 invalidepensionister måtte ud på det private arbejdsmarked. Jeg er glad for, at fru Grethe Philip rejser det, for der er altså desværre også sket en fejl dér; det, der skulle have stået i bemærkningerne, var en henvisning til vores blad „Fremskridt“ nr. 18, hvor hele ordningen er nøje specificeret, og det går ud på, at der skal ske en nedsættelse af den administration, der foregår, og at der skal ske en hjælp til overførsel af pensionister til erhvervsarbejde. Det betyder vel skønsmæssigt, at højst 3.000-4.000 af de invalidepensionister, der i øjeblikket oppebærer invalidepension, vil komme til at blive beskæftiget inden for det private erhvervsliv. Jeg skal erkende, at der er tale om en fejl i bemærkningerne, og det beklager jeg meget, men derfor er der altså heller ikke tale om en så graverende ting som det, fru Grethe Philip nævnte.

Hr. Poul Dam fortalte en rørende historie om, hvad der foregår, når hr. Poul Dam drømmer. Det var virkelig meget morsomt at høre på, men jeg skal komme tilbage til det i næste omgang.

Grethe Philip (RV):

Hr. Kaj Hansen, DKP, har fremsat forslag til motiveret dagsorden. Jeg kan på mit partis vegne, det radikale venstre, sige, at dels strider det mod boligforliget, som vi er med i, dels går det på væsentlige punkter imod det radikale venstres intentioner, og vi anbefaler derfor at stemme imod.

Under mit første indlæg gav jeg forskellige eksempler på ting, som vi ville stemme for, og ting, som vi ville stemme imod, og argumenterede derfor. Jeg vil gerne supplere med at sige, at den radikale gruppe stemmer imod fremskridtspartiets ændrings-

[Grothe Philip.]

forslag nr. 81 om, at § 2.11, Storebæltsbro, udgår. Men samtidig vil jeg præcisere, at gruppens medlemmer dermed ikke har taget stilling til hele spørgsmålet om en fast forbindelse over Store Bælt.

Hr. Erling Olsen var i sit tidligere indlæg inde på spørgsmålet om EFG og beklagede det forslag, som også det radikale venstre er medforslagsstiller af, at godtgørelsen i basisåret for eleverne skal falde væk. Han argumenterede bl. a. med at sige, at han syntes, det var hastværk og meget uheldigt, mens arbejdsmarkedets parter sad og forhandlede om dette spørgsmål. Jeg synes, man med mindst lige så god ret kunne have sagt, at det var rimeligt, at arbejdsmarkedets parter, når de forhandler om dette spørgsmål, er fuldt ud vidende om, hvordan folketinget stiller sig til den godtgørelse, der skal udredes af statens midler til EFG-eleverne.

Også andre har været inde på spørgsmålet. Jeg vil til hr. Freddy Madsen sige, at når han om godtgørelsen kritisk siger, at det er jo at tage de fattige skillinger fra lærlingene, synes jeg, han har valgt en formulering, som meget let kan misforstås. For det første bruger man jo udtrykket lærlinge om dem, der er i mesterlære, og det er netop ikke dem, der er i mesterlære og udfører erhvervsarbejde, som vi vil tage aflønningen fra. Det drejer sig derimod om EFG-elever, og det drejer sig om at fjerne en godtgørelse i basisåret, når de er på EFG-skole drevet af det offentlige og i en tid, hvor de ikke er ude i erhvervslivet. For det andet synes jeg, at udtrykket fattige skillinger er lidt ejendommeligt. Det er sådan et gammelt ord, man har fundet frem, og som hr. Freddy Madsen sikkert har brugt mange gange. Jeg vil henviser til en annonce i dagspressen netop i dag den 13. marts 1976, indsat af Købmandsskolen, hvor man nævner, at godtgørelsen pr. 1. marts 1976 til EFG-elever i handel og kontor er 1.459 kr. pr. måned, hvilket svarer til ca. 17.000 kr. pr. år. Er det fattige skillinger, når det drejer sig om en godtgørelse, der vel tit udgår til en 17-årig? Yderligere nævnes det også i annoncen, som rigtigt er, at disse elever har muligheder for at supplere med støtte fra Statens Uddannelsesstøtte.

Når fru Kristine Heltberg taler om små 68 mill. kr., synes jeg heller ikke, at det gi-

ver et rigtigt indtryk af, hvad vi taler om, for de 68 mill. kr. er jo ikke godtgørelsen for et helt år, det er godtgørelsen for en del af et år. Fru Kristine Heltberg ved sikkert også, at det i alle regeringens beregninger over, hvad dette vil koste, drejer sig om væsentligt større beløb allerede i de nærmestkommende år, og det vil blive endda meget, meget større beløb — adskillige hundrede millioner kroner — hvis andre unge i uddannelser, som vi synes med rimelighed kan sammenlignes med disse unge, også begynder at kræve en uddannelseløn.

Så skal jeg til sidst blot sige til hr. Svend Andersen (Rosk. a.), at jeg kun kan være glad for, at man åbenbart trækker den bemærkning tilbage, der skulle redegøre for, hvad hensigten var med besparelsen på 300 mill. kr. pr. kvartal til invalidepensioner. Men jeg fik ikke helt fat på, og derfor ville jeg gerne have, om hr. Svend Andersen (Rosk. a.) igen ville komme op på talerstolen og forklare, om det også betød, at man tog selve ændringsforslaget tilbage. Jeg fik det indtryk af forklaringen, at det, man ønskede, var at skære noget ned på administrationen, men det er da komplet umuligt, at administrationen af invalidepensioner skulle beløbe sig til 300 mill. kr. pr. kvartal, så der er altså stadig væk noget, der halter. Men hvis det skulle være sådan, at fremskridtspartiet både tager sit ændringsforslag og sine bemærkninger tilbage, hilser jeg det naturligvis med overordentlig stor glæde.

(Kort bemærkning).

Søgaard (S):

Jeg kommer til at rette en misforståelse, som fru Grethe Philip gør sig skyldig i angående EFG-lærlinge. Det er ikke sådan, som fru Grethe Philip hævder, at alene de, der er under mesterlæren og får betaling fra mestrene, udfører erhvervs-mæssigt arbejde, imens de er ude hos deres mestre, EFG-lærlinge gør nøjagtigt det samme. Den eneste forskel er, at mesterlæren alene går ud på, at mestrene betaler, både medens de unge er i lære hos mestrene, og medens de går på skolen, hvorimod EFG-lærlingene får nøjagtigt det samme beløb, medens de går på skolen, men betalt af staten, medens de ude hos mestrene får det hos mesteren. Det er forskellen.

Formanden:

Fru Grethe Philip har ordet for en kort bemærkning, og derefter går vi over til tællerrækken.

Grethe Philip (RV):

Jeg har forstået det sådan, at i basisåret har de unge EFG-elever en kombineret egentlig skolegang og en værkstedsundervisning, men sådan at de ikke er ude i erhvervslivet og først i de senere år kommer ud i praktikpladser. Hvis denne opfattelse er forkert, beder jeg om at blive korrigeret.

Hagen Hagensen (KF):

Må jeg begynde med at sige, at jeg ikke på nogen måde skal blande mig i diskussionen mellem venstres, regeringens og de øvrige aftalepartiers opfattelse af, hvor stor afstanden mellem dem var om det, de har drøftet. Jeg skal blot sige, at vi finder, at besparelserne ikke hos nogen af dem er store nok. Hr. Christophersen taler om, at septemberforliget ikke er skyld i det store underskud på det finanslovsforslag, vi nu har til drøftelse. Ja, jeg er da klar over, at det ikke er det alene, der var mange ting i øvrigt, og jeg er da også ganske klar over, at han har ret, når han siger, at indtægterne i denne periode med mindre beskæftigelse vokser langsommere, og udgifterne stiger hurtigere. Men alt det kunne man vel også stort set have taget højde for i september, da man kom med sine udtalelser derom. En ting er i hvert fald ganske givet — det sagde hr. Christophersen jo også selv her — og det er, at septemberforliget tegner sig for udgifter på 2-3 mia kr. Det var bl. a. det, vi dengang sagde det ikke skulle, hvis vi skulle have været med, vi ville ikke støtte, at der skulle være tilskud, men vi ville sørge for, at der i stedet for kom det, som jeg talte om i mit første indlæg, nemlig en langsigtet plan, der kunne sætte skub i erhvervslivet på ny.

I spørgsmålet om besparelser over for indkomstskattelettelser, som hr. Christophersen nævnte det, er det klart, at vi må have tilstrækkelige besparelser for at kunne komme igennem med de indkomstskattelettelser, som hr. Christophersen i hver fald, forstår jeg, stadig regner med vi skal have igennem, og som jeg forstår også forskellige af regeringens ministre udtaler sig om på

forskellig måde, for slet ikke at tale om hr. Auken, der siger, at der ikke skal ske nogen lettelse i skattetrykket.

Nu vel, det mener vi altså at der skal, og derfor mener vi også, at besparelserne skal være af en anden karakter end det, der er tale om her. Vi har prøvet på at give det udtryk i det forslag, vi har stillet til ændring af budgetreguleringskontoen. Der er sagt mange ting i dag derom. Finansministeren nævnte, at vi havde sparevilje, men ikke så stor evne, og hr. Honoré sagde noget i samme retning. Andre har talt om, at det var et slag på tasken, og i øvrigt burde alt i denne verden være helt anderledes, er der også blevet sagt. Endelig er det fra VS' side blevet sagt, at det, vi er kommet med, var kujonagtigt.

Vi kan ikke lade dette sidde på os, for der er ikke tale om nogen af de dele. Der er tale om, at vi kommer med et forslag til ændring, der er udtryk for en holdning til en lang række punkter, som vi har samlet under ét forslag. Om en budgetreguleringskonto er opført med minus 310 mill. kr., som det var i det oprindelige forslag til finanslov, eller den er udtryk for vores små 4 mia kr., kan vel ikke i sig selv være udtryk for en forskel. Vi mener, det havde været naturligt at gøre det på denne måde, fordi vi, på samme måde som man fra anden side må mene det, heller ikke mener, at budgettet ligger mere fast, end at der fra det ene forhold til det andet kan ske overførsel inden for de rammer, der nu engang er sat.

Jeg skal da i den forbindelse takke for, at venstres ordfører sagde, der var mange ting af det, vi er kommet med, der kunne overvejes. Vi håber på, det også kan blive tilfældet, og i hvert fald må vi have lov til at komme med disse forslag, der giver udtryk for én eneste ting, nemlig at der er en forskellig opfattelse hos os og hos de øvrige partier af, hvor meget der egentlig bør og kan spares, for at vi skal søge at komme igennem med disse ting.

Jeg kunne have haft lyst til at gennemgå enkelte ting af det, vi er kommet med, og spørge, om der er nogen, der har noget imod, i den periode vi er i nu, at man tilbyder nogle, at de kan gå på førtidspension. Er det ikke naturligt at overveje, at støtten til dem, der uddanner sig, bliver som lån med

[Hagen Hagensen.]

rentegaranti, fremfor at det gives på anden måde? Er det ikke naturligt at overveje, om man skulle søge at holde sine ældre slægtninge hjemme i stedet for at lade dem komme på plejehjem, der jo aldrig kan erstatte det, som et hjem kan være for dem? Jeg nævner bare dette som ting, om hvilke man i hvert fald ikke kan sige andet, end at det er noget, som bør overvejes. Det er i øvrigt noget, som er gennemtænkt, og den holdning, det er udtryk for hos os, er aldeles ikke noget slag på tasken, det er faktisk udtryk for den holdning, vi har til tingene, og som vi har gennemgået på en sådan måde, at vi også mener at kunne stå inde for, at det er fremsat på den måde, det er.

Nu er det jo svært at gøre alle tilpas. Hr. Erling Olsen talte om den forenkling, der skulle være så stor, at den skulle give sig udtryk i, at der kun var ét forslag og én afstemning. Nu har vi, hvad vi har ment var naturligt for at spare tinget for en hel masse tid, ikke udmøntet vore forslag på de enkelte paragraffer, men tværtom samlet dem for derigennem også at få en overskuelighed over, hvad det er, vi vil spare, og det har vi ment var mere naturligt end at dele det op på en lang række underkonti. De fleste ordførere har sagt til os, at det var forkert. Hr. Erling Olsen må, med det han er fremkommet med, mene, at vi faktisk har gjort det, som man kunne vente, nemlig at søge at samle tingene på rette måde.

Lad mig så have lov til i øvrigt blot at sige én ting mere, og det er, at der tilbage bliver — hvilket jeg også har givet udtryk for igennem de ændringsforslag, vi har stillet — at der er en helt afvigende opfattelse hos os og hos de øvrige partier med regeringen i spidsen af, hvad det er nødvendigt at spare, for at vi kan komme igennem den misere, vi er ude i. Jeg skal i øvrigt slutte med at sige, at på den måde, afstemningen kommer til at foregå, vil det, at vi ikke er medforslagsstillere til enkelte af ændringsforslagene, ikke være udtryk for, at vi ikke ville stemme for disse forslag, og nogle af dem kommer ikke til afstemning, men det mener jeg vi har givet udtryk for med de generelle bemærkninger, vi har gjort om, at vi vil stemme for et ændret skøn; vi vil stemme for besparelser, men ikke for stigninger i udgifter.

Poul Dam (SF):

Jeg forstod, at finansministeren havde sympati for intentionerne bag en række af SF's ændringsforslag, men at det nu altså lå sådan, at det ikke kunne lade sig gøre. Vi håber, at der kommer bedre tider, og så kan vi jo snakke om det.

Der er dog ét ændringsforslag, som jeg mener man godt kunne acceptere. Det er det ændringsforslag, der drejer sig om en tekstanmærkning til socialministeriets konto, som jo i al sin enkelthed går ud på at åbne mulighed for en smidigere administration af anlægsudgifterne til åndssvageforsorgen. Det tror jeg kun ville lette alting; der ligger jo ikke i det nogen beslutning om, hvilke konkrete løsninger man vil finde frem til. Det går jeg ud fra at socialudvalget kommer med en indstilling om inden så forfærdelig længe. Der er ikke foregrebet noget i den henseende.

Dernæst skal jeg vende tilbage til de bemærkninger, jeg gjorde i mit første indlæg til hr. Erling Olsen om det procedureforslag, hr. Erling Olsen havde antydet. Nu har jeg læst nærmere på det og må sige, at jeg stadig væk synes, det er mindre vel gennemtænkt. I den form, det havde, betød det jo, at partierne ville optræde som fuldstændig ensartede, koksgrå helheder, der meddelte udvalgssekretærerne, hvordan man ville stemme, og så ville udvalgssekretærerne tælle sammen, og derefter ville man meddele, at sådan ville resultatet nok blive. Det ville betyde to ting, nemlig for det første at man cementerede et standpunkt på et relativt tidligt tidspunkt af beslutningsprocessen, for det andet at enkeltmedlemmer i grupperne ikke ville have nogen som helst mulighed for at markere særstandpunkter ved andet end blot og bar ord. Det ville måske være en fordel i visse partier, hvis man havde den mulighed for at grave enkeltpersoners særstandpunkter langt ned, men jeg tror ikke, at demokratiet ville være særlig vel tjent med det.

Hvis man ser på det specielle forhold her ved dette finanslovsforslags behandling, ved vi, at partierne blev opfordret til at tage stilling til ændringsforslagene på et tidspunkt, da der endnu manglede ca. 100 af de ændringsforslag, som rent faktisk ligger til behandling i dag. Det vil sige, man blev opfordret til at tage stilling på et ufuldstæn-

[Poul Dam.]

digt og ukorrekt grundlag. Det var vi altså ikke med til, og det medfører også, at vi kommer til at stemme for en række ændringsforslag, som vi ikke i tide har sagt vi ville stemme for, fordi i tide var for tidligt, og det ville det blive, hvis hr. Erling Olsens tanker blev gennemført.

Jeg forstår, at det er meget svært at være fremskridtsmand, fordi man bliver så frygtelig meget misforstået. En gang imellem bliver man også misforstået af sine egne og af sig selv og kommer til at skrive noget i ændringsforslagene, man slet ikke mener — i hvert fald mener man det slet ikke, når man får det foreholdt. Det må være meget, meget svært. Jeg forstår derfor, at fremskridtspartiet ikke har spor brug for at arbejde for fordummelse her i samfundet, så dette udtryk, der blev brugt af en anden, vil jeg gerne tage afstand fra.

Endelig skal jeg som det fjerde punkt nævne den dagsorden, som er foreslået af hr. Kaj Hansen. Vi synes, den tager meget vigtige spørgsmål op til behandling, men i betragtning af, at det er et stort og indviklet kompleks, der her nævnes, og at socialistisk folkeparti for ikke mindre end 14 dage siden har fremsat lovforslag i folketinget om netop disse områder, vil vi undlade at stemme ved afstemningen om dagsordenen.

Honoré (KrF):

Vedrørende hr. Kaj Hansens dagsordensforslag skal jeg meddele, at også vi betragter det som værende i strid med det boligforlig, som vi har indgået, og af den grund må vi afvise det.

Der har i debattens løb været henvisning til kristeligt folkepartis ændringsforslag, og jeg skal gentage, at vi har taget vore ændringsforslag tilbage i forbindelse med forhandlingerne om finanslovaftalen.

Freddy Madsen (DKP):

Hr. Erling Olsen brugte størstedelen af sin ordførertale som repræsentant for regeringspartiet til at beskæftige sig med mulighederne for en omlægning af proceduren her i tinget. Jeg forstod på hr. Erling Olsen, at det var den sædvanlige sang om de gode gamle dage, da man i fred og ro mellem nogle få partier sad og førte den politik, der i så høj grad har bidraget til at føre natio-

nen ud i uføret, som spørger igen. Men derudover var det vendt specielt mod fremskridtspartiet, som hr. Erling Olsen nu vil tage administrative forholdsregler imod, og det forekommer at være højst ubehageligt.

Vi er enige i meget af det, som i dag er fremført imod fremskridtspartiets politik. Det gælder det, der er sagt af hr. Poul Dam, af hr. Robert Pedersen og af finansministeren, men jeg tror, der er et andet aspekt også i denne sag, nemlig forståelsen for, hvordan fremskridtspartiets dybt asociale politik bør bekæmpes. Det kan næppe gøres ved nok så fantasifulde og veludformede taler. Det er en manglende forståelse af, hvad det er, der har givet dette parti 24 mandater, der giver sig den slags udslag, specielt det helt uheldige, som hr. Erling Olsen stod for. Hvis ikke man ser, at der er en dyb utilfredshed i store dele af befolkningen netop med den politik, som er blevet ført i en år-række, med skattetrykket, med en række af de sociale urimeligheder osv., kan man heller ikke tilstrækkeligt effektivt bekæmpe dette parti, der på demagogisk vis udnytter denne utilfredshed. Derfor må den eneste mulighed for at ændre på dette forhold være at skabe alternativer til den politik, der har været ført, men som på den anden side ikke går ud i alt det asociale som fremskridtspartiets, og det er netop i dette forsøg, vi lægger vores alternativ, vores politik frem, fordi her findes mulighederne for at gøre noget ved tingene og gøre det på en rimelig, fornuftig og socialt set forsvarlig måde.

Med hensyn til den øvrige del af hr. Erling Olsens tale var det interessant at høre, at det, han lagde mest vægt på at forklare, var, at septemberforliget var et stort gode, at der derigennem var skabt stabilitet i dansk økonomi og tillid, og at det, han håbede på, var, at bortset fra de små nuancer stod der 122 mandater bag den førte politik. Det må få mig til at sige, at så er det altså ikke bare sådan, som jeg sagde i første omgang, at den socialdemokratiske regering fører venstres politik. Så er det således, hvis man skal tage hr. Erling Olsens ord for deres pålydende værdi, at socialdemokratiet er enig i den politik, som føres på nuværende tidspunkt, og det er jo en ganske interessant oplysning.

Det er også interessant eller forstemmende at se, at samtlige forligspartier eller

[Freddy Madsen.]

aftalepartier, eller hvad de nu hedder, naturligtvis havde en hel del ord om forskellige punkter, men at der så at sige ikke faldt ét eneste ord om det, der er det brændende og afgørende problem i dagens Danmark, nemlig spørgsmålet om arbejdsløsheden. Der er ingen, som har gjort et forsøg på — og det har man heller ikke nogen mulighed for — at anvise veje til, hvordan vi i hvert fald bekæmper denne arbejdsløshed. Det er således, at der har stået en hel del debat om det alternativ, vi har fremsat igennem vore ændringsforslag, og de eneste samlede forslag, som virkelig tager fat på dette mest afgørende og mest brændende problem, er de ændringsforslag, som vi har stillet. Så kan man have nogle nedsættende bemærkninger om enkeltheder eller om hele forslag, det er dog kendsgerningen i det.

Der bliver talt om, at der ikke er realiteter i de ændringsforslag, som vi har stillet. Hvis det drejer sig om mulighederne for at få dem gennemført i dette ting, er vi enige i, at der sikkert ikke er megen realitet i dem. Men hvis man ser på mulighederne for at udforme tingene på den måde, som vi har foreslået, så er der i høj grad realiteter i det, og jeg må også sige, at det er meget små kritiske bemærkninger, som faktisk har været om disse ting.

Vi bestrider ikke, at der kan være tekniske vanskeligheder på nogle af områderne, men vi har sagt ved tidligere lejligheder, at skal et parti som vores opstille et samlet forslag om, hvordan det kunne være i stedet for, ja, så er det klart, at vi vil komme i konflikt med visse terminer. Vi vil også få tekniske vanskeligheder på det ene og på det andet område, men det er nu engang betingelsen for at opstille et samlet alternativ.

Med hensyn til, hvor midlerne skal komme fra, så har vi jo dokumenteret det igennem vores ændringsforslag. Med de 5 mia. kr. ville det være muligt, og det er mærkværdigt at se, at VS her sammen med finansministeren er med til at afvise dette forslag om at inddrage skatteunddragelserne.

Så bliver der talt om, at det er overbudspolitik. Ja men det er jo netop med henblik på det — og det er der måske andre der også skulle bemærke sig — at vi har lagt vægt på at fremstille det sådan, at det lå

inden for rammen af det, som regeringen foreslår. Det er der ingen der har kunnet bestride, og også dér er realiteterne i det. Derigennem afvises jo direkte påstanden om, at der skulle være tale om overbud.

Så til nogle af de detaljer, der har været nævnt. Spørgsmålet om Vadehavsdigerne. Det er muligt, at der er en lille, meget lille, geografisk misforståelse i vores bemærkninger, men der er jo ingen, der er i tvivl om, hvad det drejer sig om, og jeg skal gerne understrege, at det kun er det, der skal bygges på dansk jord, vi foreslår midlerne til. Jeg formoder, at det så har samme virkning, som hvis det stod i bemærkningerne, og at fremskridtspartiet herefter vil være rede til at stemme for vort ændringsforslag. De har jo gjort så meget for at forklare dernede i Sønderjylland, at det absolut var en opgave, som de ønskede løst. Nu kan vi jo se, hvilke realiteter der er i det.

Med hensyn til Vietnambørnene er vi gået ind for at yde de 19 mill. kr. Det er kendt, hvad vort standpunkt er i denne sag. Vi mener ikke, at disse børn skulle have været her til landet, og vi er bestemt modstandere af den måde, som regeringen har optrådt på i denne sag, hvor de har tilladt en række personer at forhindre, at der kunne udøves et fornuftigt uddannelsesmæssigt arbejde med disse børn og gives dem muligheder for at vende tilbage til deres land. Men vi vil ikke gøre denne sag til et økonomisk spørgsmål. Når vi har børnene her i landet, må vi naturligvis også være med til at betale for dem.

Med hensyn til EFG-uddannelsen, som fru Grethe Philip nævner i denne forbindelse, vil jeg sige, at det kan godt ske, at fru Grethe Philip synes, det er forkert at tale om fattige skillinger, når det drejer sig om 1.400 kr. om måneden til disse lærlinge. Det er det nu altså ikke efter vores opfattelse. Vi finder ikke, at 1.400 kr., hvis der er tale om, at man skal leve af det, er noget stort beløb. Det, man skal tage i betragtning i denne forbindelse, idet jeg i øvrigt er enig i hr. Søgaards bemærkninger, er, at der er tale om to efter min opfattelse ligestillede uddannelser her. Dels har vi mesterlæren, hvor lærlingene arbejder for mesteren og det naturligt også er ham, der må betale, dels har staten gjort erhvervslivet den tjeneste at skabe en ny uddannelsesretning for lærlin-

[Freddy Madsen.]

gene på et andet niveau. Vi kan så diskutere frem og tilbage, om 1.400 kr. er meget eller lidt, men det er, efter hvad jeg har forstået, nøjagtig det, en første års lærling får under mesterlæren. Derfor taler vi om i denne forbindelse, at man vil tage pengene fra lærlingene, og jeg beklager dybt, at det nu fremgår af det, finansministeren har sagt, at regeringen også er parat til at æde dette krav fra borgerlig side.

Så må jeg sige med hensyn til dagsordenen og også til de bemærkninger, der er kommet fra fremskridtspartiet, om at alle disse rentetilskud — og det gælder for den sags skyld også boligsikring osv. — er tilskud til rentekapitalen, at det er vi helt og aldeles enige i, og det har vi sagt. Det fremgår af vores ændringsforslag til finanslovsforslaget, at det, vi ønsker, er et statsfinansieret byggeri, som kan få spekulatjonen ud af byggeriet, og som kan bidrage til, at rentekapitalen ikke får den indflydelse, som den har. Men det er jo ikke fremskridtspartiets ønske. Hvis det var det, kunne man jo stemme for vores ændringsforslag på det område. Men nu står vi altså i en situation, hvor lejerne er kommet i vanskeligheder, og nu er det spørgsmålet, om det er de små mennesker, hvis interesser man hævder at ville tjene, der skal betale, om det er dem, der kommer ud i den vanskelige situation. Det er på det grundlag, vi stiller ændringsforslag, ikke fordi vi synes, det er noget genialt eller stort. Som en nødløsning på nuværende tidspunkt siger vi: nu må staten rette op på den elendighed, som man har skabt ved boligforligene, og komme disse nødstedte lejere til hjælp.

Brusvang (CD):

På centrum-demokraternes vegne kun få bemærkninger i anden runde.

Vi har som ved enhver anden lejlighed lyttet med stor interesse, når finansministeren taler, og konstateret, at finansministeren ingen kommentar havde til centrum-demokraternes stillingtagen.

Det undrede mig i første omgang, men ved nærmere eftertanke var jeg egentlig ganske godt tilfreds med det resultat, for i og for sig kan jeg godt forestille mig, at finansministeren må sidde med noget blandede følelser. Det må nok have glædet ham

at høre den anerkendelse, vi som parti har givet udtryk for over for regeringen for forhandlingsledelsen og forhandlingens form og indhold. På den anden side kan jeg også udmærket forestille mig, at en socialdemokratisk regerings finansminister har meget vanskeligt ved umiddelbart og hurtigt at acceptere denne særlige form for selvstændighed, som vi ønskede at markere i forbindelse med aftalens udformning.

Det var ikke fra vor side et ønske om at lege med ilden. Det var ikke fra vor side et ønske om, at folk skulle tro, at vi ville provokere valg. Men på den anden side skulle det være klart, at vi ikke var valgskræmte. Vi ved ikke, hvor lang tid vi har fornøjelsen af at være i dette ting, men vi ved én ting, at så længe vi sidder her, ønsker vi at bruge vor adgang til at fremføre synspunkter her på en sådan måde, at vi kan være det bekendt bagefter.

Jeg har derfor draget den konklusion af finansministerens tavshed over for vor stillingtagen, at finansministeren simpelt hen har konstateret, at der ikke har været tale om, at vi fra CDs side har støttet regeringen hverken for lidt eller for meget, men vi har givet den støtte, som har været rimelig, og som har været nødvendig.

Der er et punkt, hvor jeg gerne vil bede finansministeren om en udtalelse. Det var et punkt, som jeg af tidsmæssige grunde ikke havde med i mit første indlæg.

I forbindelse med de forhandlinger, der førte til den aftale, der hedder 4 parti aftalen, var vi inde på — det mener jeg ikke er nogen hemmelighed, det har været sagt til pressen, og det har været drøftet åbent ved forskellige lejligheder, men jeg mener, det bør frem her — at et af centrum-demokraternes forslag, nemlig forslaget om en ændring af beskatningen for tofamiliehusene, var en sag, som de partier, der deltog i 4 parti forhandlingen, kunne bakke op bag ved. Det var ikke en sag, som vi kunne få klaret under selve disse forhandlinger, fordi — det erkender vi — den kræver en ny serie forhandlinger, nemlig med de partier, som er med i boligforliget. Men det, jeg gerne vil have frem her, og det, som jeg beder finansministeren om at bekræfte fra denne talerstol, er, at regeringen under disse forhandlinger gav et tilsagn om, at det forslag, vi fremsatte dér, vil regeringen gå videre med

[Brusvang.]

og vende tilbage til dette folketing med som et af regeringens teknikere udarbejdet forslag, der tager sigte på at løse netop det problem, som vi har fundet det rimeligt at få løst for ejerne af tofamilieshusene. Ved første behandling af det pågældende forslag gav et flertal i dette ting også udtryk for, at der var behov for en ændring her. Jeg beder finansministeren om at bekræfte, at det er regeringens indstilling.

Wihjelm (VS):

Det er jo svært at optage en politisk diskussion med regeringspartiet, da ordførerne, såvel den nye som den gamle, kun snakke teknik og procedure. Men jeg synes nok, det er værd i det mindste at konstatere, at i en situation med en dybtgående økonomisk og social krise, ved debatten om et finanslovsforslag, som bygger på accept af en forventet arbejdsløshed på en halv snes procent, en forventning, som foreløbig endda er forøget med 1 pct., siden forslaget blev udarbejdet, bruger den socialdemokratiske ordfører hovedparten af sin taletid til at diskutere afstemningsprocedure. Og den tidligere ordfører bruger hovedparten af sin taletid til at advare mod det for dansk arbejderklasse så dødsensfarlige ændringsforslag om at indskrænke kirkeministeriets departement. Det er billedet efter denne debat af landets måske største, men i hvert fald mest forkalkede arbejderparti.

Til venstres ordfører vil jeg kun sige, da han henvendte sig til mig, at jeg ikke med ét ord har sagt, at underskuddet i indeværende finansår hovedsagelig skulle skyldes septemberforliget. Jeg har måske ikke så tydeligt i dag, men meget tydeligt i vores debat i Radiotinget forleden sagt tværtimod og netop henvist til de mekanismer, som hr. Christophersen også var inde på her, og jeg skal ikke gøre mere ud af det ved denne lejlighed.

Så var der hr. Ib Nørlund. DKP har stillet 150 ændringsforslag til dette finanslovsforslag, og DKP må følgelig finde sig i, at vi også fra et ikke-reformistisk socialistisk parti som VS fremkommer med en samlet bedømmelse af denne indsats. Det brugte jeg meget nøjagtigt en tiendedel af min taletid til i første runde. Hr. Ib Nørlund kaldte det aggressivt i et indlæg, hvor han i øvrigt

brugte $\frac{9}{10}$ af sin taletid til at imødegå det, og hvor tonen var, jeg vil sådan set ikke sige aggressiv, men skal vi sige mere engageret, end jeg har hørt hr. Ib Nørlund før i de 14 måneder, jeg har været herinde. Meget er der sket herinde i den tid, utallige overgreb mod lønarbejderne har vi været vidne til i den periode. Intet synes sådan rigtig at have fået hr. Ib Nørlund op på mærkerne, men en socialistisk vurdering af DKPs finanslovsarbejde, som vi fremlagde her i første runde, var altså det, der kunne få blodet til at rulle lidt i hr. Ib Nørlund. Og selv om man nok kan synes, at anledningen måske var sært valgt, vil jeg da alligevel sige til lykke med det.

Hr. Ib Nørlund sagde, at vi havde vist større forståelse for fremskridtspartiets ændringsforslag end for DKPs ændringsforslag. Det er ganske enkelt ikke rigtigt, det er tværtimod helt forkert. Enhver ved, at der er en fundamental forskel mellem fremskridtspartiets opfattelse og politik og VS' opfattelse og politik. Vi er imod — og vil vise det ved afstemningerne — de allerfleste af fremskridtspartiets ændringsforslag, og vi stemmer for de allerfleste af DKPs ændringsforslag. Det er bl. a. derfor, vi har fundet grund til en samlet vurdering, for at undgå, at vi med denne afstemning om DKPs ændringsforslag skulle risikere at bidrage til reformistiske illusioner. Men der er det rigtige i det — og det var det, jeg udtrykte i første runde — at vi stemmer for ændringsforslag, der fjerner rene skatteyder-tilskud til privatkapitalen, og det uanset om de kommer fra fremskridtspartiet, og det er dér, der på enkelte områder er fremskridtspartiforslag, som VS stemmer for. Det er der heller intet nyt i, det har vi gjort konsekvent i årets løb, hvad enten forslagene er kommet fra fremskridtspartiet eller ej. Men det er rigtigt, at vi sjældent har haft følgeskab af kommunisterne i det stykke.

Lad mig for at konkretisere dette nævne et eksempel. Socialdemokratiet, SF og DKP stemte for miljøinvesteringstilskuddet til private virksomheder sidste sommer, VS var det eneste arbejderparti, der stemte imod. Det var regulært tilskud til privat kapital, det var endda tilskud også til opgaver, som disse virksomheder i forvejen var forpligtet til at udføre efter miljøloven, og det var tilskud, som uundgåeligt ville blive kapitalise-

[Wilhelm.]

ret. Her har vi altså forholdt os forskelligt, og det har vi gjort i en stribe af tilfælde.

Jeg skulle måske tilføje, at da oversigten kom over, hvem der havde fået disse tilskud, og det viste sig, at de i alt væsentligt var gået til nogle af de mest kapitalstærke virksomheder her i landet, til Sukkerfabrikkerne, til F. L. Smidth-koncernen, alle dens underafdelinger og datterselskaber og hele balladen, da skrev Land og Folk meget harsk om denne lov, det var også noget griseri, og jeg ved ikke hvad. Land og Folk glemte bare at sige, at DKP rent faktisk havde stemt for den. Det er på sådanne områder, der er nogle enkelte tilfælde, hvor VS stemmer for forslag, også selv om de kommer fra fremskridtspartiet, og det ved hr. Ib Nørlund i virkeligheden godt.

DKPs program og praksis begrænser sig ikke til parlamentariske forslag, siger hr. Ib Nørlund. Nej, det ved vi da også godt. Ud over parlamentariske forslag er der bl. a. et ugentligt renderi på udvalgmødernes døre af delegationer af DKP-tillidsmænd, og der er også andre ting, det skal være erkendt. Men vurderingen, som indeholdt nogen kritik — det skal også siges klart — går jo på det parlamentariske arbejde, DKP laver, og de virkninger, det har. Men jeg vil da gerne generalisere og sige, at det går i almindelighed på, at vi mener, at DKP med disse ting foretager en parlamentarisk afledning af mange af de ting, der rører sig bl. a. på arbejdspladserne.

I øvrigt mener jeg ikke, at det er stedet her at diskutere de meningsforskelle, der givetvis er imellem os, og som vi meget tit har konstateret med hensyn til faglig politik og især faglig strategi; blot vil jeg selvfølgelig dementere hr. Ib Nørlunds påstand om, at VS overhovedet ingen tanker har om, hvordan man ændrer på tingene, og hvordan man ændrer på systemet og magtforholdene. Det, vi har kritiseret i dag, og det, vi har udtalt os om, er denne parlamentariske opfattelse, som er kommet til udtryk i DKPs ændringsforslag.

Vi er da enige i, at rigdommene er der, og at der er tale om en skæv fordeling, og om skæve magtforhold. Men når hr. Ib Nørlund også siger, at det næsten skulle være en forbrydelse at tale om kapitalens kæmpeprofit-

ter, som DKP har gjort, så vil jeg sige, at det er jo ikke det, der er forbrydelsen. I øvrigt har jeg ikke talt om nogen forbrydelse, men vi har sagt, at det måske var for tilslørende og for lidt bevidstgørende blot at tale om det, som om der var disse kæmpeprofitter, uden at staten greb ind, hvor sagen jo helt konkret for bankernes overskud er, at der kun er disse rekordoverskud, fordi de er blevet garanteret med en sikker, effektiv, høj forrentning af en død kapital gennem f. eks. statsobligationerne. Det er det, der er sagt. Vi mener, at det nok er mere klagørende for, hvordan mekanismerne er i vores samfund, hvis man også tager statens, hvis man også tager den socialdemokratiske regerings, rolle ind i dette billede med kæmpeprofitterne, for ellers havde der ikke været nogen kæmpeprofitter, og det er forstyrrende for mange menneskers forståelse af, hvordan mekanismerne er, hvis man prøver at give det udseende af, at der kun er tale om et komplot. Selvfølgelig ville kapitalen købe arbejdskraft, hvis profitten var stor nok derved. Det er den ikke i øjeblikket på alle punkter, og det er den basale årsag til beskæftigelsesproblemerne. Det forhindrer ikke, at der samtidig er rekordoverskud f. eks. i bankerne, men de er ikke opnået ved, at der er udført produktivt arbejde, de er ikke opnået ved at profitere direkte på beskæftigelse og på køb af arbejdskraft. De er bl. a. opnået ved de tilskud, som denne sal med den socialdemokratiske regering i spidsen har givet direkte for at stimulere kapitalophobningen og holde renten oppe.

Jeg skal sige til sidst til DKP-afdelingen af dette her, at vi naturligvis stemmer for hr. Kaj Hansens dagsorden. Vi finder, at det er en dagsorden, der er helt i orden. Det er selvfølgelig kun en markering. Det vil alt være, der foregår inde i dette parlament. Det er tingene derude, som hr. Kaj Hansen også nævnte, beboeraktionerne, der er på vej, der er det vigtige i sagen, og det andet kan kun blive en markering. Vi er i den lykkelige situation at kunne sige, at der er overhovedet ingen modstrid mellem, hvad VS i så fald stemmer for her, og hvad vi stemte for i det parlamentariske organ i den kommune, hvor disse aktioner er længst fremme, og så vores støtte til de bevægelser, der foregår derude.

[Wilhelm.]

Til allersidst til finansministerens få bemærkninger til os. Der var tre, forstod jeg; jeg opfattede kun to, men det er muligvis min fejl. Den ene var, at besparelsesbeskæftigelsesvirkningerne ikke skulle kunne sammenlignes med beskæftigelsesvirkningerne af regeringens økonomiske politik i øvrigt. Den anden var, at VS' beregninger over beskæftigelseseffekterne ikke var grundige nok, og her blev der bl. a. sagt, at ledigheden i byggebranchen nu kun er en tredjedel af, hvad den var sidste år på denne tid. Det sidste er nogenlunde korrekt. Den var sidste år på denne tid over 20 pct., og nu er den — måske finansministeren ville sige kun, det vil jeg ikke — 7-8 pct. Det er stadig væk en meget høj ledighed i dette store område, og der er i hvert fald rigelig arbejdskraft til, at man kunne have udført de anlægs- og byggearbejder, som regeringen i sine sparebestræbelser har fjernet med ændringsforslagene.

Jeg vil sige, at det er en mærkelig argumentation. Når septemberpartierne bevilger tilskud til kapitalen uden nogen form for garanti for beskæftigelse og foretager en retningsløs udpumpning af købekraft, så tør finansministeren godt beregne beskæftigelseseffekten. Så tør han sige, om det er 30.000, 40.000 eller 50.000 mand i vinterhalvåret, og så tør han sige, at udpumpningen balancerer med besparelserne ved at få disse folk i beskæftigelse. Når vi andre kommer og peger på direkte beskæftigelsesgivende områder, så siger finansministeren, at det kan ikke sådan sammenlignes, det kan ikke sådan beregnes. Jeg vil også sige, at det var ikke fortrinsvis i byggebranchen, at vi nævnte disse ting, men i øvrigt virker finansministerens påstand om, at VS' beregninger på dette område ikke er grundige nok, ikke troværdig på mig af to grunde. For det første, fordi en meget stor del af dette område nu har været undersøgt og undersøgt i årets løb, og det viser sig, at vi som de første, der sagde det, fik ret i beskæftigelseseffekten. Det drejer sig om daginstitutionerne. For det andet, fordi finansministerens kolleger i regeringen har nægtet os oplysninger bl. a. i socialudvalget om beskæftigelseseffekterne af disse sparefor-slag.

(Kort bemærkning).

Lysholt Hansen (S):

Det er ikke, fordi jeg gør mig nogen forhåbninger om at kunne overbevise hr. Wilhelm om, at vi ikke kun interesserer os for procedurespørgsmålene, men jeg er nødt til at gøre hr. Wilhelm opmærksom på, at denne del af debatten drejer sig om ændringsforslagene. Jeg skal også nok love for, at når vi får den generelle debat på tirsdag — den er hr. Wilhelm vel vidende om kommer — skal vi nok gå ind på de basale, for at bruge hr. Wilhelms meget fine udtryk, årsager til, at vi har arbejdsløshed i dag.

Vi kan godt sige på en anden og for arbejderne forståelig måde, hvor alvorlig situationen er, og vi er vel vidende om, hvor alvorlig den er i hvert eneste dansk hjem. Men når vi i dag har en diskussion om ændringsforslagene, så indskrænker vi os til disse ændringsforslag. På tirsdag og onsdag, hvis det varer så længe, skal vi drøfte, hvordan virkningen er for pengepolitik, for finanspolitik, for hvert eneste hjem i dette land. Hvad er konsekvensen af de afstemninger, som vi gennemfører? Det er det, der skal drøftes på tirsdag, men jeg er helt klar over, det er umuligt for hr. Wilhelm at bevare tålmodigheden blot til på tirsdag. Med den selvretfærdighed, han er i besiddelse af, er jeg klar over, at han ikke kan vente så længe, men vi andre skal nok fortælle, hvad vi mener om denne sag. Og så tror jeg, at arbejderne vil forstå og vide, at interesserne for deres vedkommende i en alvorlig beskæftigelsesmæssig situation varetages bedst af det parti, som de altid har kunnet hælde deres hoved til i vanskelige situationer, nemlig det danske socialdemokrati.

(Kort bemærkning).

Wilhelm (VS):

Som formanden så udmærket gjorde rede for ved denne debats begyndelse, og som det har vist sig ved så at sige samtlige indlæg i denne debat, drejer den sig ikke kun om ændringsforslagene. Men selv om den gjorde, må jeg konstatere, at hr. Lysholt Hansen ud af 1.400 ændringsforslag vælger i den danske arbejderklasses interesse at bruge hovedparten af sin tid på at advare mod det ene ændringsforslag, der gik ud på nedsæt-

[Wilhelm.]

telse af kirke departementets budget med 2 mill. kr.

Eva Rothenborg (FP):

Jeg kan faktisk ikke gøre for det, men jeg synes, at både hr. Erling Olsen og hr. Robert Pedersen er utroligt charmerende. De er lige så charmerende som de to skuespillere, de i den senere tid er blevet sammenlignet med, og heltemodige har de sandelig også været heroppe i dag ved at prøve at redde os de uheld, de har haft hidtil.

Når jeg går herop, er det bl. a., fordi hr. Robert Pedersen på god gammel dansk vis i H. C. Andersens fædreland er kommet frem til det gamle: én, to, mange. For 1 år siden fortalte jeg om én enkelt oplevelse i tv vedrørende en invalidepensionist. Det er blevet til, at fru Eva Rothenborg kender flere eksempler. Men det er de her små 5 høns, og vi ved jo også efter hr. Poul Dams indlæg her, at H. C. Andersen ikke er død endnu.

Ellers har det jo været den samme politik med ikke se, ikke høre, ikke tale. Jeg er gud bevares ikke noget finansgeni, men mens alle de fine herrer, der ved besked om det hele, er faret op og ned, har jeg stillet mig selv det spørgsmål: sig mig, er det en finanslovdebat? Er det, som hr. Lysholt Hansen sagde nu, ændringsforslag, vi diskuterer, eller er det fremskridtspartiet? Jeg har kun hørt den evige profeteren om fremskridtspartiet, og det er ufatteligt, hvor mange profeter og sandsigere vi efterhånden har fået i dette land. Jeg kunne have lyst til at spørge: ja men hvor ved I det fra? Det har ikke været prøvet og er faldet til jorden sådan som jeres politik nu igennem en 15-20 år. Jeg lægger mig da også på sinde, at der tales i konjunktiv hele tiden: „Det ville være sådan, dersom . . .“. Det er også stadig det samme refræn, som går igen hele tiden, og man har fornemmelsen af, at de herrer egentlig mere prøver at overbevise sig selv end at overbevise andre: ja men vi er gode drenge, vi er ansvarlige, det er skam os, der er det, og ikke de andre.

Vi skal altså nu have en finanslov vedtaget med 15-20 mia kr. i underskud, og det siger regeringen at den kan leve med. Ja men det er da dejligt at høre, at den kan leve med det. Jeg har fornemmelsen af, at

den også kunne have levet med meget mere. Men hvem er det egentlig, der skal leve? Er det regeringen? Eller er det befolkningen? Hvor skal pengene komme fra? Ja, de skal da selvfølgelig komme fra befolkningen som sædvanlig. Og det er jo det, man ikke vil se, men i stedet for siger man: ja men sådan plejer vi ikke at gøre herinde, ja men det har vi aldrig gjort før, ja men det er ikke, hvad vi er vant til. Det er jo en håbløs forbenet, stivbenet facon at køre videre på i det samme spor og tro, at man er ansvarlig, fordi man ikke kan se, at tiderne ikke er de samme, som de var i 1930'erne, og at der kan ske en nytænkning.

Jeg vil gerne sige også, at når finansministeren med bævende stemme heroppe taler om EFG-godtgørelsen, om de 68 mill. kr., så bilder jeg mig ind, at finansministeren selv i sin tid anviste vejen vedrørende godtgørelsen til EFG. Den skulle løbe i forsøgsperioden, men jeg tager det som et udtryk for, at finansministeren har taget det gamle slogan om at have et standpunkt, til man tager et andet, til sig som sit eget.

Hvad er egentlig den økonomiske virkelighed, og hvad er drøm, som finansministeren talte om? At finansministerens opfattelse af drøm og virkelighed er forskellig fra fremskridtspartiets, det ved vi, men man kan vel nok erkende, at en god del af det er drøm og til og med ønskedrøm. Fremskridtspartiet har aldrig lagt skjul på, at vores ønskedrøm er et land, som i modsætning til socialdemokratiets land sætter tæring efter næring, og hvor man selv bestemmer, hvad ens penge skal bruges til.

Når finansministeren argumenterer, er det jo ud fra det nuværende samfund, der betaler det hvide ud af øjnene i skat. Jeg kan kun for mit eget vedkommende sige, at jeg vil da langt hellere have 15.000 kr. i skattelettelser end betale 30.000 kr. til staten og få de 15.000 kr. tilbage i øremærkede tilskud, og sådan tror jeg egentlig der er en forfærdelig masse mennesker der har det. Så kan man diskutere og gør det sandsynligvis også, hvor fordummelsen er størst, når man virkelig stadig væk tror, at den fortsatte umyndiggørelse af landets borgere med skatter og afgifter og en enorm udlandsgæld er noget, der har genklang hos den almindelige, jævne mand. Der er i alt fald én ting, den jævne mand for længst har

[Eva Rothenborg.]

indset: at vore fortsatte kæmpelån kommer i alt fald ikke ham til gode.

Søgaard (S):

Et af de gennemgående temaer her i finanslovdebatten omkring ændringsforslagene i dag har været den erhvervsfaglige grunduddannelse, og det er vel rigtigt at prøve at gøre et par betragtninger gældende, for jeg tror, der er tale om nogle misforståelser. I hvert fald må jeg sige til de partier, som med en håndbevægelse mener at kunne skabe lighed, som man siger fra de borgerlige partiers side, venstre, radikale og kristeligt folkeparti, og som dermed mener at kunne skabe lighed med andre former for uddannelse ved at nedskære de erhvervsfaglige grunduddannelser med 68 mill. kr., at jeg tror, man ved at pege på det, man mener bliver lighed, kommer til at skabe en større ulighed end den, man måske egentlig ønsker. Derfor synes jeg, der skal gøres opmærksom på det her, inden vi går til de afstemninger, som bliver meget afgørende for den erhvervsfaglige grunduddannelse og dens videre forløb.

Vi kender jo alle sammen udgangspunktet for den EFG-uddannelse, vi tilrettelagde i sin tid, nemlig at man ud over alene at skulle være i lære for at kunne tilfredsstille erhvervslivets særlige behov også skulle have muligheder for gennem de almene fag at inkorporere det, man kan kalde en menneskelig tilfredsstillelse og en menneskelig videreudviklingsmulighed. Det er jo egentlig det, der ligger som baggrund for den erhvervsfaglige grunduddannelse. Både den enkelte selv, erhvervslivet og samfundet generelt ville få bedre muligheder ved en sådan form for uddannelse. Det er det, der ligger som baggrund for den, og det er det, vi stadig vil fremhæve.

Vi vidste også, at hvis der overhovedet skulle være muligheder for, at en sådan uddannelse kunne få et ståsted, fordi det altid tager tid at indarbejde noget nyt, skulle den have en økonomisk lighed med de andre lærlinguddannelser, nemlig mesterlæren. Det er det, vi har tilstræbt nu op gennem årene, og det er det, som en række borgerlige partier nu ønsker at afskære muligheden for.

Jeg vil gerne sige, at når man taler så

meget om lighed mellem den erhvervsfaglige grunduddannelse og andre former for uddannelse, så glemmer man, at hvis man gennemfører dette forslag om 68 mill. kr. nedskæring, så skaber man en direkte ulighed mellem mesterlæren og EFG-uddannelsen. Hvis en smedelærling går i mesterlære, får han et sted mellem 12.000 kr. og 14.000 kr. om året, hvorimod EFG-lærlingen, hvis det forslag bliver gennemført, som disse partier nu står for, højst vil kunne opnå 7.000 kr. om året under Statens Uddannelsesstøtte, såfremt familiens økonomiske forhold er dertil, og det vil altså sige den allersvagest stillede familie i dette samfund.

Jeg synes nok, at de partier, som påberåber sig lighed og socialt ansvar, skulle gøre sig selv opmærksom på, at man her vover sig ud i et område, som absolut intet har med lighed og med socialt ansvar at gøre. Den gruppe, som vi først og fremmest lagde vægt på kom ind under EFG, var den gruppe, som kom fra de økonomisk svagest stillede familier, og det er den gruppe, man nu skyder fra sig i de samme partier, der taler så meget om socialt ansvar, men altså ikke rigtigt har noget at have det i. Disse ord skal være sagt ved denne lejlighed, hvor man nu vil beskære de erhvervsfaglige grunduddannelser med 68 mill. kr.

(Kort bemærkning).

Erling Olsen (S):

Hr. Poul Dams indlæg, som jeg takker for, giver mig anledning til kort at præcisere, hvad der lå i princippet: ét lovforslag, én afstemning. Meningen er, at på en given dato udløber fristen for at stille ændringsforslag. Dernæst har partierne en vis frist, inden for hvilken de skal anmelde, hvorledes deres medlemmer stiller sig til hvert enkelt ændringsforslag. Tilbagemeldingen fra socialdemokratiet kunne f. eks. lyde: hele folketingsgruppen tilslutter sig det og det ændringsforslag, eller: hele folketingsgruppen minus hr. Risgaard Knudsen tilslutter sig det ændringsforslag. Der vil fortsat være mulighed for at tage særstandpunkter.

Efter fristens udløb afgiver udvalget en betænkning, der nøje angiver, hvorledes tilbagemeldingerne har været, dvs. vi har en skriftlig markering af standpunkterne, den, vi ellers skulle have haft ved afstemningerne i salen. Betænkningen ender så med en til-

[Erling Olsen.]

retning af lovforslaget, så det kommer til at se ud, som om alle ændringsforslagene havde været til afstemning i salen og der var blevet stemt, som tilbagemeldingerne viser. Dette tilrettede forslag går så ned i salen, hvor alle som i dag kan tage ordet, men der bliver kun én afstemning. Vi undgår fejl, vi får mulighed for markeringer, og det er nok værd at overveje. Der er selvfølgelig problemer forbundet dermed, men vi er nødt til at prøve at finde en ny procedure til en ny tid.

Ib Nørlund (DKP):

Jeg skylder vel hr. Wilhjelm en tak for hans omsorg for mit helbred og mit kredsløb. Jeg forstår, at bag hans barske ydre banker der alligevel en sangfugls lille skælvede hjerte.

Han fremførte, at det ikke var tid og sted til at føre en diskussion om vores forskellige opfattelser. Det kan jeg til en vis grad give ham ret i, men så burde han ikke have påbegyndt den. Det må jo også være rimeligt, at ting, der fremstilles forkert, bliver bragt på plads i en debat.

Det, som hr. Wilhjelm navnlig havde at sige til os, var, at vi havde forestillinger om, at samfundet bare kunne forendres ved alternative forslag til en finanslov. Det sagde han, på trods af at han vidste, det var forkert. Han havde hørt hr. Freddy Madsen sige i sit indlæg at skal der virkelig gennemføres forandringer i overensstemmelse med det, vi har foreslået, så skal initiativet tages uden for dette hus, så er det nødvendigt, at tingene sættes til debat på arbejdspladser, i fagforeninger, i lejerforeninger og andre folkelige organisationer osv. Det var sagt. Alligevel kom hr. Wilhjelm med sine bemærkninger, som altså var urigtige.

Den anden ting. Jeg sagde måske forbrydelse, men der blev sagt, at det, som vi gjorde, var ikke bare pop, det var direkte fordommende og tilslørende, når vi understregede de kæmpeprofitter, der samles i det nuværende samfund under den statsmonopolistiske ordning, som findes her i landet. Deroverfor er at sige, at det opfatter vi hverken som fordommende, tilslørende eller demobiliserende, men som en nødvendighed at fremføre.

En af følgerne af samspillet mellem stats-

lige og storkapitalistiske metoder her i landet er også, at de krav, som må rejses på arbejderbevægelsens vej frem, ikke alene er krav til arbejdsgiverne, det bliver også krav til staten, også politiske krav. Det gælder ikke mindst i de problemer vedrørende beskæftigelsen, vedrørende kampen mod arbejdsløshed, og dér har vi støttet forskellige forslag, som kunne bidrage noget i den retning. Deroverfor kommer man så og siger: ja men det støtter kapitalen, det er noget, der kapitaliseres bagefter osv. Det gør sådanne ting mange gange i et kapitalistisk samfund, men vil det sige, at så kan man overhovedet ikke stille krav i den arbejdende befolknings interesse i det nuværende samfund? Det er jo det svar, vi hører gang på gang i diskussionerne, ikke alene over for os, det siger man til de deputationer, der kommer, deputationer, som man nu omtaler så nedladende og urimeligt, som der her var tale om.

Det, som vi gør ved at føre disse krav frem som grundlag for arbejderklassens aktivitet og befolkningens aktivitet, har ikke noget med reformisme at gøre, og vi bidrager ikke dertil. Men det, som man bidrager til ved de opfattelser, som køres frem af hr. Wilhjelm og andre her, er den perspektivløshed, som er det farligste for arbejderbevægelsen i dag. Og når man, ligegyldig over for, hvad der kan sætte gang i en samfundsforandrende kamp, siger, at dér vil man ikke være med, og dér kan man ikke stille krav om dette eller hint, så er det, man må stille spørgsmålet: hvordan forestiller man sig ud fra de opfattelser, som her er gjort gældende, overhovedet, at kampen for en forandring i samfundet kan sættes i gang? Når man på forhånd siger, at her er ingen perspektiver, her kan intet forandres, her er alting urokeligt og bestående, som det er, så er det, at man tværtimod at hjælpe en kamp for at forandre samfundet i realiteten støtter dem, som intet vil forandre.

Steen Folke (VS):

Jeg har først et spørgsmål til finansministeren, som i sit store indlæg ikke kommenterede VS' ændringsforslag. Det er da også for megen ære at gøre disse forslag, og jeg skal ikke bede om kommentarer til de ændringsforslag, vi har stillet, men nøjes med at bede om en kommentar til ét af de æn-

[Steen Folke.]

dringsforslag, vi har stillet, nemlig forslaget om en forhøjelse af pensionerne til ægtepar på 50 mill. kr. Jeg har forstået på finansministeren, at han og regeringen var ked af, at denne forbedring var kædet sammen med tilsvarende forringelser på pensionerne på andre områder, men at regeringen af tekniske grunde kun kunne stille ét ændringsforslag til én konto, og derfor var der ikke rigtig noget at gøre ved det.

Derfor har VS stillet et ændringsforslag, som muliggør, at regeringen og socialdemokratiet kan stemme for forbedringen på de 50 mill. kr. til pensionistægtepar uden samtidig at skulle gå ind for en forringelse på andre områder, og det vil jeg da gerne høre finansministerens kommentar til.

Så vil jeg sige til SF, at jeg må indrømme, at jeg er forbløffet over SF's holdning til kaffefonden, sådan som fru Kristine Heltberg fremlagde den her fra talerstolen. Min fantasi har ikke rakt til at forestille mig, at man for en uge siden, eller hvor længe det nu er, er gået ind for en nedlæggelse af industrialiseringsfonden for udviklingslandene, og at man herefter står op og erklærer herfra, at man ikke vil stemme for et forslag om at sætte det på pensionsloven med 0 kr. og 0 øre. Jeg må indrømme, at jeg synes, det er grotesk, og jeg begriber ikke, hvad det er, der gør, at SF gerne vil være med til at redde kaffefonden. Jeg håber, der kommer en overskrift i minavisen: SF redder kaffefonden og er afgørende for et flertal, der betyder, at kaffefonden kun skæres ned fra 22 mill. kr. til 5 mill. kr. i stedet for at blive skåret helt dænet, hvor den fortjener, til 0,00.

Jeg må også sige, at jeg er forbløffet over SF's stillingtagen til efterretningstjenesterne. Jeg synes ikke, vi har fået nogen særlig argumentation. Ordføreren, hr. Poul Dam, var inde på, at man gerne ville have efterretningstjenesterne under kontrol, men det er jo det helt store illusionsnummer, dette med at få det under kontrol. Hvad med at få militæret under kontrol og så gå ind for militæret? Hvad med at få alle mulige ting under kontrol? Jeg mener virkelig, at det må være helt klart, også for mange SF'ere, at efterretningstjenesterne i høj grad er vendt mod venstreorienteret virksomhed, og det er klart, at man ikke vil finde sig i, at venstre-

orienterede skulle kontrollere det. Jeg kan da godt nævne de arrogante svar, der er kommet i retsudvalget på spørgsmål om telefonaflytning. Man kan ikke få nogen form for reel information om efterretningstjenesternes virksomhed, og det kan SF vel ikke være uvidende om.

Så vil jeg lige til sidst sige til hr. Ib Nør-lund, at der var en række misfortolkninger af VS' holdning og synspunkter i hr. Ib Nør-lunds indlæg. VS mener ikke, der er noget galt ved, at vi for en gangs skyld får ført en lidt mere principiel debat her i forbindelse med finanslovsforslagets vedtagelse. Det, hr. Wilhjelm sagde, var, at den faglige politik og faglige strategi og sådan noget var det nok ikke lige stedet at diskutere. Men det er da helt oplagt stedet at diskutere finanslovsforslaget og holdningen til finanslovsforslaget i lyset af forskellige opfattelser af, hvad man kunne kalde socialistisk strategi, og da er det altså en misopfattelse ligesom at lægge det op til, at VS ikke skulle mene, at kampen også retter sig mod staten. Det mener vi i høj grad at kampen gør. Det, vi er imod, er opbygningen af parlamentariske illusioner, og da mener vi altså, at DKP rent faktisk er med til at opbygge nogle parlamentariske illusioner, nogle illusioner om, hvad der kan lade sig gøre med et andet flertal herinde osv. osv., og da har vi peget på, at DKPs ændringsforslag til finanslovsforslaget rent faktisk kan have en sådan illusionsskabende effekt.

Vi har også kritiseret, at DKP er med til i nogle tilfælde at aflede kampen parlamentarisk, hvor vi mener, at det ikke kan være meningen at bruge aktiviteten ude omkring på arbejdspladserne og andre steder i samfundet til at understøtte det parlamentariske arbejde. Det kan i hvert tilfælde ikke være det primære. Det primære må være det modsatte, at vi bruger den talerstol, vi har herinde, og de midler, vi har herinde, til at støtte den kamp, der foregår udenfor, for det er den kamp, der er den afgørende, og ikke det, der foregår inde i parlamentet.

Bertel Haarder (V):

Jeg er næsten ked af at afbryde denne interessante diskussion om den rette senmarxistiske skolastik, men jeg er kommet herop, fordi jeg ikke synes, finansministeren var

[Bertel Haarder]

helt imødekomende nok over for mit forslag og over for de kritiske bemærkninger, jeg havde om finanslovgivningen.

Jeg mener ikke, man kan spise mig af med den bemærkning, at der sandelig arbejdes med et budgetoverslag, og at septemberforliget jo rummer en aftale om besparelser også i de efterfølgende år, for et af problemerne er jo netop, at den spareklump, som er aftalt, stadig hænger i luften, og ingen ved, hvor den vil falde ned. Så er det selvfølgelig godt, at der åbenbart skal forhandles om det nu allerede i foråret, men så er vi jo også meget nær ved det, som jeg ønskede, nemlig at det var det, debatten om besparelserne skulle dreje sig om nu her i stedet for disse vældige, opslidende debatter om det, der træder i kraft allerede på tirsdag.

Hvis man er glad for den offentlige sektor og alting, som det er nu, skal vi bare køre videre, som vi gør. Det er muligvis en lille medvirkende årsag til, at finansministeren ikke synes, at vi skal lave så meget om på det. For hvis man ønsker nogle ændringer i prioriteringen, finder det tiltrængt, at politikerne kan styre lidt bedre, i hvert fald i de store linjer, så må vi have lavet om på den måde, vi lovgiver om finanserne på.

Det er dette sidste, der har drevet mig herop for anden gang for ligesom at se, om ikke finansministeren kan se denne problematik, som jeg tror er meget væsentlig for næsten alle i denne sal, som føler det voldsomt utilfredsstillende i denne tid at skulle bruge så megen energi på disse kortsigtede ting, som vel ikke er nær så væsentlige som beslutningerne om, hvad der skal ske i det kommende, næstfølgende og næstfølgende finansår igen. Og læg mærke til, at mit vigtigste argument for, at vi bør ændre det, er hensynet til den offentlige sektor. Det er det, at vi bør signalere noget før til den offentlige sektor, hvis vi ønsker nogle ændringer, og det er jo ikke sket med, at man har aftalt denne spareklump i septemberforliget. Der er ikke signaleret til nogen som helst, der er bare signaleret til verden og til vælgerbefolkningen osv., men ikke til de grene af den offentlige sektor, som for lang tid siden burde være gået i gang med at forbedre de besparelser, som skal komme, for at

det kan blive nogle gode besparelser, som vi kan være bekendt.

Tove Nielsen (V):

Hr. Søgaard har et par gange i dag været på denne talerstol for at komme med nogle bemærkninger om EFG. Jeg føler nok, at vi skal have nogle flere bemærkninger ind, når det nu åbenbart bliver en EFG-debat, vi skal have en hel del af tiden i dag. Hr. Søgaard sagde her i sidste omgang, at vi kender jo alle forudsætningerne for EFG. Hvis der skulle være nogen mulighed for, at de unge skulle kunne finde et ståsted i denne nye forsøgsuddannelse, skulle man også have tid til at få indarbejdet denne nye uddannelse, og det er det, man har tilstræbt igennem den godtgørelse, der blev indført. Jeg vil give hr. Søgaard ret i, at vi kender netop forudsætningerne for forsøgsloven fra 1972. Dengang indførte man en godtgørelse, ganske vist imod venstres stemmer og også imod visse andre partiers stemmer, men denne godtgørelse blev ifølge den daværende undervisningsminister, Knud Heinesens, ord indført netop for at gøre den nye uddannelse tiltrækkende for de unge mennesker. Den daværende undervisningsminister, som jo i mellemtiden er blevet vores nuværende finansminister, sagde dengang klart og tydeligt, at denne godtgørelse skulle gælde i forsøgsperioden, og vi ved også ifølge forudsætningerne, at denne forsøgsperiode udløber pr. 1. august i år. Det er ganske simpelt disse kendsgerninger, som vi henholder os til, når vi siger, at nu er forsøgsperioden udløbet, når vi når frem til 1. august, og derfor må vi også henholde os til det, som blev lagt ind i forsøgsuddannelsen.

En anden ting er, at vi må erkende, at hvis man har et mål, der går ud på at indføre studentertiløn, så er det klart, at man ikke kan være særlig begejstret for at afskaffe en fordelagtig økonomisk støtte til en gruppe af unge, i dette tilfælde unge under EFG-uddannelsen. For har man det først på ét område, vil det meget hurtigt blive et krav på andre områder, og så bliver det ikke 68 mill. kr., vi taler om, så bliver det helt, helt andre beløb, vi kommer til at diskutere, for hvorfor i alverden skal ikke også unge, som f. eks. går i gymnasiet, have en tilsvarende løn? Det er dog unge på samme alderstrin.

[Tove Nielsen.]

Og hvis vi begynder at regne disse ting sammen, er det altså, at vi havner dér, hvor jeg godt ved mange gerne vil havne, men hvor vi bestemt er andre der ikke ønsker at havne.

Vi har henholdt os til de aftaler, der blev truffet, det, der blev vedtaget i sin tid, og jeg skal blot til slut sige, at det nytter jo ikke noget, at finansministeren, som det er blevet sagt i dag, henviser til, at det er det forkerte tidspunkt at tage stilling til denne godtgørelse på, vi skal gøre det i undervisningsudvalget. Ja men finansministeren ved jo udmærket godt, at hvis man her fortsætter via finansloven med denne godtgørelse, så er det for sent, når vi på et senere tidspunkt kommer til at diskutere sagen i undervisningsudvalget, for denne sag har jo trukket ud i alt for lang tid. Og det er i hvert fald ikke oppositionspartiernes skyld, at EFG-debatten har trukket så lang tid ud, for som bekendt skulle lovrevisionsudvalgets arbejde være afsluttet før jul 1975. Det er blevet sat i stå og er nu endelig blevet færdigt. Men det er for sent at vente til dette tidspunkt; tidspunktet er inde nu, og de forhandlinger, som finansministeren henviser til der skulle foregå, jeg ville rettere sige drøftelser mellem arbejdsmarkedets parter, ja, det nytter jo heller ikke meget at henviser til dem, for ifølge pressemeddelelsen har de heller ikke ført til nogen løsning.

(Kort bemærkning).

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Jeg vil gerne starte med at knytte et par kommentarer til det mareridt, hr. Poul Dam fortalte os han havde haft her i nat, for det er jo således med drømme, at de plejer ikke at være i overensstemmelse med kendsgerningerne, og det var hr. Poul Dams drøm heller ikke. Der er ikke tale om, at vi foreslår nedskæringer, der betyder færre udbringninger af post. Aviserne vil også stadig væk komme, fordi de fleste aviser trods alt ikke bringes ud af postvæsenet, men af andre organer. Der kan muligvis blive nogle problemer for minavisen, men så kan man selvfølgelig skifte avis.

Hr. Poul Dams moder syntes, det var synd for hendes nabo, som var invalidepensionist. Dertil er der at sige, at det behøver hun sandelig ikke at synes, for også invali-

depensionisterne kommer ud for en reallønsfremgang med vores ændringsforslag. Det ligger nemlig sådan, at vi ikke har foreslået nogen nedsættelse af invalidepensionssatserne, og også invalidepensionisterne får glæde af vores skattelettelse; derfor bliver der også tale om et nettomerforbrug for invalidepensionisterne.

Må jeg sige til hr. Poul Dam, at det heller ikke er rigtigt, når hr. Poul Dam frygtede, at han ikke ville kunne låne bøger på bibliotekerne, fordi han havde bøger på sine reoler. Det er ikke rigtigt.

Må jeg sige om det forslag om motiveret dagsorden, som hr. Kaj Hansen har fremsat, at det må vi stemme imod. Når vi stemmer imod det, er det ikke, som hr. Freddy Madsen sagde, fordi vi ikke ønsker at beskytte og hjælpe de svage, tværtimod, vi ønsker at beskytte og hjælpe de svage ved at fritage dem for at gå og betale til alle mulige tåbeligheder.

Må jeg sige til hr. Freddy Madsens direkte spørgsmål om vores stilling til det fremskudte dige, at hvis det er således, at det er en forudsætning, at vi ikke kommer til at betale for mere end ned til den dansk-tyske grænse, så stemmer fremskridtspartiet for et sådant ændringsforslag.

Jeg vil gerne sige som svar til fru Grethe Philip, der spurgte, om vi også trak ændringsforslaget om invalidepensionerne, at det gør vi ikke. Det ligger således, at den besparelse, vi har foreslået, indebærer en nedsættelse af det samlede beløb med omkring 8 pct., og denne besparelse skal fremkomme ved, at vi nu ønsker at give hjælp til de erhvervsdrivende, der måtte være i stand til at beskæftige flere invalidepensionister, end man gør i øjeblikket, og ved forskellige administrative forenklinger.

Søgaard (S):

Jeg ved ikke, om det indlæg, fhv. undervisningsminister, fru Tove Nielsen havde før, var et indlæg, der skulle forsvare det, man nu agter at gøre omkring de 68 mill. kr. nedskæring. Det står fast, at fru Tove Nielsen ikke rokkede ved det, jeg har lagt frem, at der bliver ulighed mellem eksempelvis to smedelæringer, hvoraf den ene er under mesterlæren og den anden under EFG-læren. Der bliver en økonomisk ulighed, som også betyder, at de familier, det drejer sig om i

[Sogaard.]

denne situation her, nemlig de økonomisk svage familier, ikke får råd til på samme måde som tidligere at gå ind i EFG-læren. De to principper har fru Tove Nielsen ikke rokket ved i sit indlæg heroppefra.

Den anden side af sagen, hvad der lå i de udtalelser, som den fhv. undervisningsminister, nuværende finansminister Knud Heinesen er kommet med, vil han selv redegøre for senere.

Finansministeren (Heinesen):

Jeg har kun forholdsvis få bemærkninger i denne omgang. Hr. Christophersen lagde vægt på at understrege, at der ikke havde været tale om forhandlinger om et finanslovforlig, men der havde været tale om samtaler herom. Det skal bestemt ikke skulle os ad, og jeg skal ikke modsige hr. Christophersen på det punkt.

Hr. Christophersen mente, at jeg havde refereret fra de, ikke forhandlinger, men samtaler, der har været ført. Det må jeg meget bestride. Jeg ville mene, det var helt forkert at referere udtalelser, som andre var kommet med, enten det nu er forhandlinger, eller det er samtaler, og det har jeg altså heller ikke gjort. Jeg har refereret vores imødekommenhed over for venstre i forhold til venstres forslag, som er velkendt af alle, i et forsøg på at opnå en fastere aftale med venstre. Det og intet andet har jeg foretaget mig.

Hr. Christophersen var inde på en bedømmelse af den beløbsmæssige afstand imellem venstre og partierne bag aftalen. Jeg vil sige, at jeg har beregnet den til noget mindre, men det er jo nemmest at tale om, når vi har stemt.

Så synes jeg, hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s indlæg var ganske interessant. Hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s første svar på 119 sideres sønderlemmende kritik i bilag II og en lang række ordføreres kraftige kritik af de ændringsforslag, som fremskridtspartiet har fremsat, var, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) gav sig til at tale om noget andet, begyndte at tale om den økonomiske politik i al almindelighed og begyndte at snakke om, at den nuværende regering havde 6 verdensrekorder. Det var ikke elskværdigt ment, og det var også forkert. I øvrigt regner jeg med, at vi skal diskutere den almin-

delige økonomiske politik på tirsdag, og så skal vi vende tilbage til hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s 6 interessante verdensrekorder.

Kun på 2 punkter gik hr. Svend Andersen (Rosk. a.) ind i diskussionen. Han sagde, at det var forkert, når jeg havde sagt, at fremskridtspartiet anbefalede nedskæringer på sygehusvæsenets område. Det har jeg heller ikke sagt. Jeg har talt om sygehusvæsenet i Grønland. Det skal jeg ikke bebrejde hr. Svend Andersen (Rosk. a.), det kan være svært at fange. Men for det tilfælde, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) også skulle være imod nedskæringer af sygehusvæsenet i Grønland og kunne have lyst til at tage ændringsforslaget herom tilbage, ligesom det gælder om andre ændringsforslag, hvad jeg kun synes er prisværdigt, så vil jeg sige, at det drejer sig om ændringsforslag nr. 132, til hr. Svend Andersen (Rosk. a.)s overvejelse.

Med hensyn til postbesørgelsen vil jeg da også gerne, for det tilfælde, at hr. Svend Andersen (Rosk. a.) skulle være interesseret i at tage ændringsforslaget herom tilbage, sige, at det jo da er rigtigt, at man har foreslået besparelsen nedsat fra 150 til 95 mill. kr. Men den besparelse er altså så stor, at der ikke er ret mange penge tilbage til postbesørgelse uden for byerne, så hvis hr. Svend Andersen (Rosk. a.) er interesseret i at sikre den, kunne der da være noget rigtigt i at tage ændringsforslaget herom tilbage.

Hr. Brusvang drog måske lidt for vidtgående konklusioner af min tavshed i første omgang. Nu har hr. Brusvang direkte bedt mig om at tage stilling til hans indlæg, og så må jeg jo sige lige ud, at jeg ærlig talt ikke er meget betaget af hr. Brusvangs filosofi omkring aftaler og forlig. Det er ikke noget, der har holdt mig vågen om natten. Det er jo sådan, at viljen ser Vorherre på. Jeg har interesseret mig lidt mere for det endelige afstemningsresultat, og i kraft af, at det ikke gør nogen forskel på dette afstemningsresultat, synes jeg, at det har været til at leve med. Mere skal jeg ikke sige om den ting.

Så vil jeg da i øvrigt gerne kvittere for hr. Brusvangs anerkendelse af statsministerens ledelse af de forhandlinger, der har været ført.

[Finansministeren.]

Og så kan jeg bekræfte det, som hr. Brusvang ønskede jeg skulle bekræfte, vedrørende en ændring af forholdene ved tofamiliehuse, at for så vidt angår vedligeholdelsesfradraget, er regeringen gået videre med sagen ud fra en positiv indstilling og har, så vidt jeg forstår, drøftet denne sag med boligforligspartierne, og forslag herom vil blive udarbejdet.

Både fru Eva Rothenborg og fru Tove Nielsen var inde på de bemærkninger, som er indeholdt i lovforslaget om de erhvervsfaglige forsøgsuddannelser fra 1972, og hvori det hedder noget i retning af, at det forudses, at denne særlige godtgørelsesordning kun skal gælde forsøgsperioden ud, og derefter skal disse EFG-elever leve af den almindelige uddannelsesstøtte. Det er ganske rigtigt, at der står noget i den retning.

Jeg vil gerne gøre opmærksom på, hvad 1972 var for et år. 1972 var et år, hvor man i en række forudgående år havde givet betydelige merbevillinger til uddannelsesstøtten ud over pristalsreguleringen, ud over antalsreguleringen, og hvor man regnede med — sådan som det havde været tilfældet i slutningen af 1960erne — at man også i begyndelsen af 1970erne og 1970erne igennem ville fortsætte med at forbedre uddannelsesstøtten. Jeg tror, vi alle kan huske, at der var nogle, der i begyndelsen af 1970erne også havde forventninger til, at uddannelsesstøtten i løbet af 1970erne ville udvikle sig til noget, der lignede uddannelsesløn. Det er jo klart, at havde vi fået sådanne væsentlige forbedringer i uddannelsesstøtten, så havde der jo ikke været de samme betænkeligheder ved, at EFG-lærlingene overgik til en sådan uddannelsesstøtte, selv om man har forholdet til lærlinguddannelserne at tage hensyn til, således som hr. Søgaard har redegjort for det.

Men det er jo ikke det, der er sket. Der er jo ikke engang tale om, at uddannelsesstøtten er forblevet uændret. Der er tale om, at på venstres initiativ og imod socialdemokratiets stemmer er uddannelsesstøtten forringet drastisk. Det giver jo en helt anden situation, og situationerne omkring merbevillingerne er ganske ophørt.

Til hr. Steen Folke, der bad mig tage stilling til det ændringsforslag, som VS har stillet om 50 mill. kr. til forbedring af pensionist-

ægteparrenes pension, skal jeg sige, at jeg ikke har været ked af den sammenkædning, der er indeholdt i regeringens ændringsforslag, for så vidt angår regeringens egen skyld. Jeg har sagt til partier, der kun ønskede at stemme for besparelserne, og til partier, der kun ønskede at stemme for merudgifterne — der er jo altid nogle, der kun vil stemme for lagkagen, men ikke betale regningen — at jeg da udmærket kunne se, at det var hensigtsmæssigt, om man kunne få forslaget skilt ad. Det kunne vi ikke gøre. Vi kan kun stille ét ændringsforslag som alle andre til hver enkelt konto. VS kunne gøre det, og de har gjort det, men det får naturligvis ikke regeringen til at stemme for det ændringsforslag, som VS har stillet. Vi stemmer for det forslag, som regeringen har stillet sammen med andre partier.

Jeg synes nu nok, at hr. Bertel Haarder var lidt utaknemlig over mit svar. Derfor vil jeg da gerne sige helt klart til hr. Bertel Haarder, at jeg ikke har afvist at lave om på noget. Jeg har oven i købet sagt, at jeg vil overveje såvel hr. Bertel Haarders indlæg som den artikel, hr. Bertel Haarder skrev i Weekendavisen for godt og vel en uge siden, overveje hans forslag. Det eneste, jeg har sagt, er, at vi, for så vidt angår folketingets arbejde, kan komme længere med de nuværende redskaber, nemlig budgetoverslagstallene, end vi er kommet i dag.

(Kort bemærkning).

Christophersen (V):

Hvordan finansministeren opfatter sine egne udtalelser, er jo mindre interessant, set fra mit synspunkt. Spørgsmålet er, hvordan jeg og andre opfatter dem. Jeg måtte opfatte finansministerens udtalelser sådan, at han søgte at give den fremstilling, at der har fundet en forhandling sted, og så var der i virkeligheden — det kunne han godt sige sådan konfidentielt, underhånden, her over for en større forsamling — til sidst ikke ret meget forskel.

Sådan forholder det sig ikke, og jeg er glad for at forstå på finansministeren, at han i fremtiden vil undgå, at den slags misforståelser kan opstå.

Hermed sluttede forhandlingen om ændringsforslagene.

Formanden:

Jeg skal her udsætte mødet. Det genoptages i dag kl. 19.15.

Mødet udsat kl. 17.37.

Mødet genoptaget kl. 19.15.

Formanden:

Det er meddelt mig, at kristeligt folkeparti ønsker at tage ændringsforslag nr. 848 og 1121 tilbage.

Endvidere tager fremskridtspartiet ændringsforslag nr. 862, 864, 924, 926 og 927 tilbage.

Hvis det ikke inden afstemningen meddeles mig, at nogen ønsker at optage dem, er de bortfaldet.

Man gik først til afstemning vedrørende forslag om motiveret dagsorden af *Kaj Hansen*.

Forslag om motiveret dagsorden af Kaj Hansen (se foran)
forkastedes med 142 stemmer mod 11; 5 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Formanden:

Vi går dernæst til afstemning om ændringsforslagene.

Jeg henstiller indtrængende til medlemmerne at blive på deres pladser under hele afstemningen, da det ellers vil blive vanskeligt for stemmetællerne. Jeg kan sige, at der vil blive en pause på 10 minutter om ca. 1½ time, og jeg regner med, at vi i aften stemmer i ca. 3 timer.

Til § 1. Skatter og afgifter.

Ændringsforslag nr. 1
forkastedes med 140 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 2
forkastedes med 146 stemmer mod 7; 10 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 3-5
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 6
forkastedes med 148 stemmer mod 11; 6 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 7
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 8
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslagene nr. 9-13
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1280
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 14
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1281
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 15
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1282
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 16
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1283
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 17 og 18
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1284
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 19 og 20
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1285
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 21-23
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1286
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 24 og 25
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 26
forkastedes med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 27
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 28
forkastedes med 100 stemmer mod 66.

Ændringsforslag nr. 29
forkastedes med 147 stemmer mod 18; 1
medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 30
forkastedes med 147 stemmer mod 18; 1
medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 31
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 32 og 33
vedtoges uden afstemning.

Til § 2. Statsvirksomhederne.
Til § 2.01. Statsbanerne.

Ændringsforslag nr. 34 og 35
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 36
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 37 og 38
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 39
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 40
forkastedes med 133 stemmer mod 24; 10
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 41
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 42
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1287
vedtoges med 148 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 43 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 1288
vedtoges med 148 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 44 betragtedes som
forkastet efter vedtagelsen af ændringsfor-
slag nr. 1288.

Ændringsforslag nr. 45
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 46
forkastedes med 149 stemmer mod 7; 10
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 47 og 49 betragtedes
som
forkastet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 46.

Ændringsforslag nr. 48 og 50
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 51
forkastedes uden afstemning.

Til § 2.02. Post- og telegrafvæsenet.

Ændringsforslag nr. 52
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 53
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 54
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 55
vedtoges uden afstemning.

Til § 2.03. Statshavnene m. m.

Ændringsforslag nr. 56 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 1289
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 57
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 58 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 1290
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 59 betragtedes som
forkastet efter vedtagelsen af ændringsfor-
slag nr. 1290.

Ændringsforslag nr. 60
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 61
vedtoges uden afstemning.

Til § 2.04. Københavns lufthavnsvæsen.

Ændringsforslag nr. 62
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 63
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 64
forkastedes med 132 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 65
forkastedes uden afstemning.

Til § 2.05. Øvrige statslufthavne.

Ændringsforslag nr. 66
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 67
forkastedes med 132 stemmer mod 34.

Til § 2.06. Skovvæsenet.

Ændringsforslag nr. 1291
vedtoges med 118 stemmer mod 48.

Ændringsforslag nr. 68 betragtedes som
forkastet efter vedtagelsen af ændringsfor-
slag nr. 1291.

Ændringsforslag nr. 69 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 1292
vedtoges med 118 stemmer mod 48.

Ændringsforslag nr. 1293
vedtoges med 118 stemmer mod 48.

Til § 2.08. Den kgl. grønlandske Handel.

Ændringsforslag nr. 70-75
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 76
vedtoges med 155 stemmer mod 7; 4 medlem-
mer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 77
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 78
forkastedes med 132 stemmer mod 34.

Til § 2.10. Bornholmstrafikken.

Ændringsforslag nr. 79 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 1294
vedtoges med 96 stemmer mod 70.

Ændringsforslag nr. 80 var taget tilbage.

Til § 2.11. Statsbroen Store Bælt.

Ændringsforslag nr. 81
forkastedes med 115 stemmer mod 42; 9
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 82
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 83
forkastedes med 152 stemmer mod 7; 8 med-
lemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 84
vedtoges uden afstemning.

Til § 3. Rentekonto.

Ændringsforslag nr. 1295
vedtoges uden afstemning.

Til § 4. Adskillige indtægter.

Ændringsforslag nr. 1296
vedtoges uden afstemning.

Til § 5. Hendes Majestæt Dronningen.

Ændringsforslag nr. 85
forkastedes med 156 stemmer mod 11.

Til § 6. Medlemmer af det kongelige hus.

Ændringsforslag nr. 86
forkastedes uden afstemning.

Til § 7. Folketinget.

Ændringsforslag nr. 87
forkastedes med 133 stemmer mod 24; 10
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 88
forkastedes uden afstemning.

Til § 8. Statsministeriet.

Ændringsforslag nr. 89
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 90
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 91
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 92
forkastedes med 139 stemmer mod 28.

Ændringsforslag nr. 93-95
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 96
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 97
forkastedes uden afstemning.

Til § 9. Ministeriet for Grønland.

Ændringsforslag nr. 98
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 99
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 100
forkastedes med 133 stemmer mod 24; 10
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 101 og 103
vedtoges uden afstemning.

(Ændringsforslag nr. 102 var udgået).

Ændringsforslag nr. 104 og 105
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 106
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 107 og 108
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 109
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 110-113
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 114
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 115 og 116
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 117
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 118
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 119
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 120
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 121
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 122-126
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 127 og 128
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 129
forkastedes med 148 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 130
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 131
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 132
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 133
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 134
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 135
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 136
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 137
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 138
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 139
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 140-143
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 144
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 145 og 146
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 147
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 148 og 149
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 150
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 151
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 152
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 153-155
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 156-161
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 162
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 163
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 164
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 165
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 166
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 167, der var taget tilbage af finansministeren, men optaget af SF og DKP,
forkastedes med 148 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 1297
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 168
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 169 og 170
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 171
forkastedes med 148 stemmer mod 11; 8 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 172 og 173
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 174
vedtoges med 94 stemmer mod 73.

Ændringsforslag nr. 175 og 176
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 177 og 178
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 179 og 180
vedtoges uden afstemning.

Til § 10. Udenrigsministeriet.

Ændringsforslag nr. 181
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 1298
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 182
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 183 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 184
vedtoges med 89 stemmer mod 79.

Ændringsforslag nr. 185 betragtedes som
bortfaldet efter vedtagelsen af ændringsfor-
slag nr. 184.

Ændringsforslag nr. 186
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 187
forkastedes med 129 stemmer mod 28; 10
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 188-190
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 191
forkastedes med 124 stemmer mod 43.

Ændringsforslag nr. 192-198
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 199
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 200
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 201
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 202
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 203
forkastedes med 132 stemmer mod 24; 11
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 204
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 205
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 206
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 207
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 208
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 209
forkastedes med 144 stemmer mod 19; 3
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 210
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 211
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 212
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 213-215
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1362
forkastedes med 147 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 216
forkastedes med 91 stemmer mod 76.

Ændringsforslag nr. 217
vedtoges med 129 stemmer mod 38.

Ændringsforslag nr. 218
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 219
forkastedes med 147 stemmer mod 15; 4
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 220
forkastedes med 90 stemmer mod 76.

Ændringsforslag nr. 221
forkastedes med 147 stemmer mod 7; 12
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 222
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 223
forkastedes med 87 stemmer mod 76; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 224-227
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 228
forkastedes med 129 stemmer mod 38.

Ændringsforslag nr. 229
vedtoges enstemmigt med 167 stemmer.

Ændringsforslag nr. 230
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 231
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 232 og 233
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 234
forkastedes med 124 stemmer mod 35; 7 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 235
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 236
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 237
forkastedes med 132 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 238
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1299
vedtoges enstemmigt med 161 stemmer; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 239 betragtedes som bortfaldet efter vedtagelsen af ændringsforslag nr. 1299.

Til § 11. Landbrugsministeriet.

Ændringsforslag nr. 240
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 241
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 242-245
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 246
forkastedes med 138 stemmer mod 24; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 247
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 248
forkastedes med 138 stemmer mod 24; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 249-253
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 254
forkastedes med 128 stemmer mod 34; 4 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 255 og 256
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 257
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 258
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 259
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 260
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 261
forkastedes med 132 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 262
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 263
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 264-266
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 267
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 268 og 269
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 270
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 271
forkastedes med 137 stemmer mod 28.

Ændringsforslag nr. 272-276
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 277
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 278-282
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 283
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 284 betragtedes som
forkastet efter vedtagelsen af ændringsfor-
slag nr. 283.

Ændringsforslag nr. 285
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 286 var udgået.

Ændringsforslag nr. 287-295
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 296
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 297 og 298
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 299 og 300
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 301
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 302
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 303-305
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 306
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 307-313
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 314
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 315-317
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 318
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 319-321
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 322
forkastedes med 129 stemmer mod 23; 14
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 323
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 324-326
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 327-329
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 330
forkastedes med 147 stemmer mod 19; 1
medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 331 og 332
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 333
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 334
forkastedes med 129 stemmer mod 24; 14
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 335-341
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 342
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 343-351
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 352
vedtoges med 103 stemmer mod 25; 38 med-
lemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 353-355
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 356
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 357
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1300
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 358 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 359
forkastedes med 151 stemmer mod 15.

Ændringsforslag nr. 360-362
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 363
forkastedes med 129 stemmer mod 37.

Ændringsforslag nr. 364
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1301
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 365 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 366
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 367
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 368
forkastedes med 127 stemmer mod 39.

Ændringsforslag nr. 369 og 370
forkastedes uden afstemning.

Forste næstformand (Grete Hækkerup):
Jeg skal her afbryde afstemningen og
udsætte mødet i 10 minutter.

Mødet udsat kl. 20.52.

Mødet genoptaget kl. 21.02.

Anden næstformand (Nathalie Lind):
Vi genoptager afstemningen om ændrings-
forslagene.

Til § 12. Fiskeriministeriet.

Ændringsforslag nr. 371
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 372
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 373
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 374-379
forkastedes uden afstemning.

Til § 13. Indenrigsministeriet.

Ændringsforslag nr. 380
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 381
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 382 og 383
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 384
forkastedes med 139 stemmer mod 21.

Ændringsforslag nr. 385
forkastedes med 144 stemmer mod 18; 2
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 386-388
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 389
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 390 og 391
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 392
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 393
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 394
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 395
forkastedes med 146 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 396
forkastedes med 146 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 397 og 398
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 399
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 400 og 401
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 402
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 403
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 404 og 405
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 406
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 407
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 408
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 409
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 410
forkastedes med 142 stemmer mod 23.

Ændringsforslag nr. 411-415
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 416
forkastedes med 132 stemmer mod 33.

Ændringsforslag nr. 417-421
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 422
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 423 betragtedes som
forkastet efter vedtagelsen af ændringsfor-
slag nr. 422.

Ændringsforslag nr. 424-431
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 432
forkastedes med 142 stemmer mod 23.

Ændringsforslag nr. 433 og 434
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1302 og 1303
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 435 var taget tilba-
ge.

Ændringsforslag nr. 1304
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 436 var taget til-
bage.

Ændringsforslag nr. 437
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 438 og 439
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 440
forkastedes med 160 stemmer mod 7.

Ændringsforslag nr. 441 og 442
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 443 og 444
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1305
vedtoges med 156 stemmer mod 11.

Ændringsforslag nr. 445
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1306-1308 og 446
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 447
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 448-450
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 451
forkastedes med 133 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 452 og 453
forkastedes uden afstemning.

Til § 14. Boligministeriet.

Ændringsforslag nr. 454
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 455
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 456
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 457
forkastedes med 133 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 458
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 459
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 460
forkastedes med 133 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 461
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 462
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 463
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 464-470
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 471
forkastedes med 148 stemmer mod 11; 8 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 472
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1309
vedtoges med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 473
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 474
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 475
forkastedes med 156 stemmer mod 11.

Ændringsforslag nr. 476 og 477
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 478
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 479
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 480
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 481
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 482
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 483
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 484
forkastedes med 129 stemmer mod 38.

Ændringsforslag nr. 485
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 486
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 487
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 488 betragtedes som
forkastet efter vedtagelsen af ændringsforslag
nr. 487.

Ændringsforslag nr. 489
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 490
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 491 og 492
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 493
forkastedes med 148 stemmer mod 15; 4
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 494
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 495 og 496
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 497
forkastedes med 148 stemmer mod 11; 8
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 498
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 499
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 1363
forkastedes med 148 stemmer mod 11; 8
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 500
forkastedes med 143 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 501
forkastedes med 95 stemmer mod 72.

Ændringsforslag nr. 502
vedtoges med 148 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 503 og 504
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 505
vedtoges uden afstemning.

Til § 15 A. Socialministeriet.

Ændringsforslag nr. 506-510
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 511
forkastedes med 95 stemmer mod 72.

Ændringsforslag nr. 512
forkastedes med 91 stemmer mod 76.

Ændringsforslag nr. 513 og 514 var taget
tilbage.

Ændringsforslag nr. 515-518
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 519
forkastedes med 133 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 520
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 521-525
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 526 og 1310
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 527-530
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 531-536
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 537
forkastedes med 148 stemmer mod 19.

Ændringsforslag nr. 538
forkastedes med 95 stemmer mod 72.

Ændringsforslag nr. 1311
vedtoges med 84 stemmer mod 72; 11 medlem-
mer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 539
forkastedes med 148 stemmer mod 11; 8
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 540
forkastedes med 124 stemmer mod 35; 8
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Anden næstformand (*Nathalie Lind*):

Ændringsforslag nr. 541, der var taget
tilbage af socialministeren, men optaget af
venstre, er taget tilbage af venstre. Ønsker
andre at optage det? (Ophold). Da det ikke
er tilfældet, er dette ændringsforslag bortfal-
det.

Ændringsforslag nr. 1374
forkastedes med 124 stemmer mod 43.

Ændringsforslag nr. 1312
vedtoges med 85 stemmer mod 78; 4 medlem-
mer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 542
forkastedes med 124 stemmer mod 43.

Ændringsforslag nr. 543
forkastedes med 148 stemmer mod 10; 8
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 544
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 545
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 546 og 547
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 548
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 549
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 550
forkastedes med 146 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 551
forkastedes med 132 stemmer mod 32.

Ændringsforslag nr. 552
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 553-557
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 558
forkastedes med 146 stemmer mod 10; 7
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 559-563
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 564
vedtoges uden afstemning.

(Ændringsforslag nr. 565 var udgået).

Ændringsforslag nr. 566-568
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 569
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 570-576
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1364
forkastedes med 122 stemmer mod 40; 1
medlem stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 577-580
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 581
forkastedes med 129 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 582-584
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 585
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 586
forkastedes med 147 stemmer mod 16.

Ændringsforslag nr. 587
forkastedes med 123 stemmer mod 40.

Ændringsforslag nr. 588-594
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 595
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 596
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 597
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 598 og 599
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 600
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 601 og 602
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 603
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1365
forkastedes med 147 stemmer mod 16.

Ændringsforslag nr. 1371
vedtoges med 93 stemmer mod 71.

Ændringsforslag nr. 604-606
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 607
forkastedes med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 608
forkastedes med 147 stemmer mod 10; 8
medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1313
vedtoges med 113 stemmer mod 42; 10 med-
lemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 1359 betragtedes som *forkastet* efter vedtagelsen af ændringsforslag nr. 1313.

Formanden:

Jeg skal foreløbig forbigå ændringsforslag nr. 609 stillet af et mindretal (SF).

Ændringsforslag nr. 610 *forkastedes* med 141 stemmer mod 24.

Ændringsforslag nr. 611 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 612 *forkastedes* med 59 stemmer mod 53; 54 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 609 betragtedes som *bortfaldet* efter forkastelsen af ændringsforslag nr. 612.

Til § 15 B. Arbejdsministeriet.

Ændringsforslag nr. 613 og 614 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 615 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 616 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 617 *forkastedes* med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 618 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 619 *forkastedes* med 131 stemmer mod 28; 6 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 620 *forkastedes* med 147 stemmer mod 10; 8 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 621 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 622 *forkastedes* med 147 stemmer mod 10; 8 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 623 og 1314 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 624 var taget tilbage.

Ændringsforslag nr. 625 og 626 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 627 *forkastedes* med 147 stemmer mod 10; 8 medlemmer stemte hverken for eller imod.

Ændringsforslag nr. 628 *forkastedes* med 131 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 1315 *vedtoges* med 94 stemmer mod 71.

Ændringsforslag nr. 628 a *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1316 *vedtoges* med 131 stemmer mod 34.

Ændringsforslag nr. 629 *forkastedes* med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 630-634 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 635 *forkastedes* med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 636 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 637 *forkastedes* med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 1317 *vedtoges* med 93 stemmer mod 72.

Ændringsforslag nr. 1318 *vedtoges* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 638 betragtedes som *forkastet* efter vedtagelsen af ændringsforslag nr. 1318.

Ændringsforslag nr. 639 *forkastedes* uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 640 *forkastedes* med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 641-643
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 644 og 645
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 646
forkastedes med 147 stemmer mod 18.

Ændringsforslag nr. 647-652
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 653 og 654
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 655 og 656
forkastedes uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 1319
vedtoges uden afstemning.

Ændringsforslag nr. 657 betragtedes som
bortfaldet efter forkastelsen af ændringsfor-
slag nr. 646.

Formanden:

Jeg skal her afbryde afstemningen om
ændringsforslagene.

Fra medlem af folketinget *Poulsgaard*, der
har haft orlov på grund af sygdom, har jeg
modtaget meddelelse om, at han fra og med
den 30. marts atter kan give møde i tinget.
Stedfortræderens, *Tove Weidners*, hverv som
midlertidigt medlem af folketinget ophører
fra nævnte dato at regne.

☐ Socialudvalget har afgivet tillægsbetænk-
ning over:

Forslag til lov om ændring af lov om fol-
kepension. (Ændring i regler om udbetaling
af pension). (Lovf. nr. 221),

Forslag til lov om ændring af lov om in-
validepension m. v. (Ændring i regler om
udbetaling af pension). (Lovf. nr. 222) og

Forslag til lov om ændring af lov om pen-
sion til enker m. fl. (Ændring i regler om ud-
betaling af pension). (Lovf. nr. 223).

Eksemplarer vil blive omdelt.

Folketingets næste møde afholdes i mor-
gen, fredag den 26. marts, kl. 9 med følgende
dagsorden:

- 1) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om bemyndigelse til opta-
gelse af statslån.
- 2) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om optagelse af statslån i
udlandet.
- 3) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om
kommunernes styrelse.
- 4) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om en
investeringsfond for Færøerne m. v.
- 5) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om udbygning af bane-
strækningen mellem Høje-Tåstrup og
Roskilde.
- 6) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ophævelse af Køben-
havns universitets almanakprivilegium
[af Wamberg m. fl.].
- 7) *Tredje behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om ar-
bejdsformidling og arbejdsløshedsforsik-
ring m. v.
- 8) *Anden behandling af:*
Forslag til lov om ændring af lov om rets-
afgifter. (Tillægsafgift for udgående
forretninger og politifremstillinger).
- 9) *Fortsettelse af tredje behandling af:*
Forslag til finanslov for finansåret 1. april
1976-31. marts 1977.

Mødet hævet kl. 22.17.